

CLAVIS
LINGUÆ SANCTÆ
universas voces

PENTATEUCHI

Sententiis Biblicis comprehendens,
earumq; Analyſin criticè
exhibens.

Uſui eorum
Qui abditos ſacris Archivis theſauros
recluderent, excuſa.

Operâ & studio
VICTORINI BYTHNER.

CANTABRIGIÆ
Ex Officina Rogeri Daniel, Almae Academiz
Typographi. 1648.

TYPOGRAPHUS LECTORI

Xalpeis & eu opaſſi.

Andem aliquando partum illum edidimus maturum, qui iratâ Lucinâ per biennium jam & aliquod amplius præli uterum infelicitè oppressit. Succedat omen; æternitati prolem dedisse nos quis dubitat? cùm ævum ferè exhauserit vel ipsum puerperium: ars naturæ typus, & archetypus ipse natura, nil nisi faustum & longævum suadent. **A**torum est volumen non esse prægrande cùm ipsa prolegomena in immensam excreverint mollem: natura insuper tumefacto utero per decennium effingit fœtum, cùm elephantem animal robustum & vivacius editura esset: nec est elephas licet inuero-

Cios qui non & idem (si Plinio credamus) sit Argentus. Prodi igitur , ô prodigioboles forsitan aeternitati decreta ; cui CLAVIS enim LINGUX SANCTÆ commissa est , cœlitum janitor non immerito nuncupari potest. Nec sanè metaphorâ opus est ad tutandum libri immortalitatem , nisi omnimodum cœlicolis discursum tollas : nam si loquendum sit , vernacula Paradisi lingua , sola ex omnibus tam sacræ convenit loquela. Quis enim credere potest illud in præmium beatis cessurum , quod proœna mortalibus indictum erat ? quis credat concordes sanctorum mentes illo gaudere , quod in discordiam & humani generis ruinam natum fuisse videtur. Quis denique ferat humiles hos beatos illud jam amare , quod nuper peperit mortalium superbia ? Prodi igitur opusculum typographicò nostro labore dignissimum ; fatales astrorum influxus haud veremur ; aspectum nullum credimus infelicem , nisi qui ex iratis doctorum oculis provenire possit. Quod si nullum

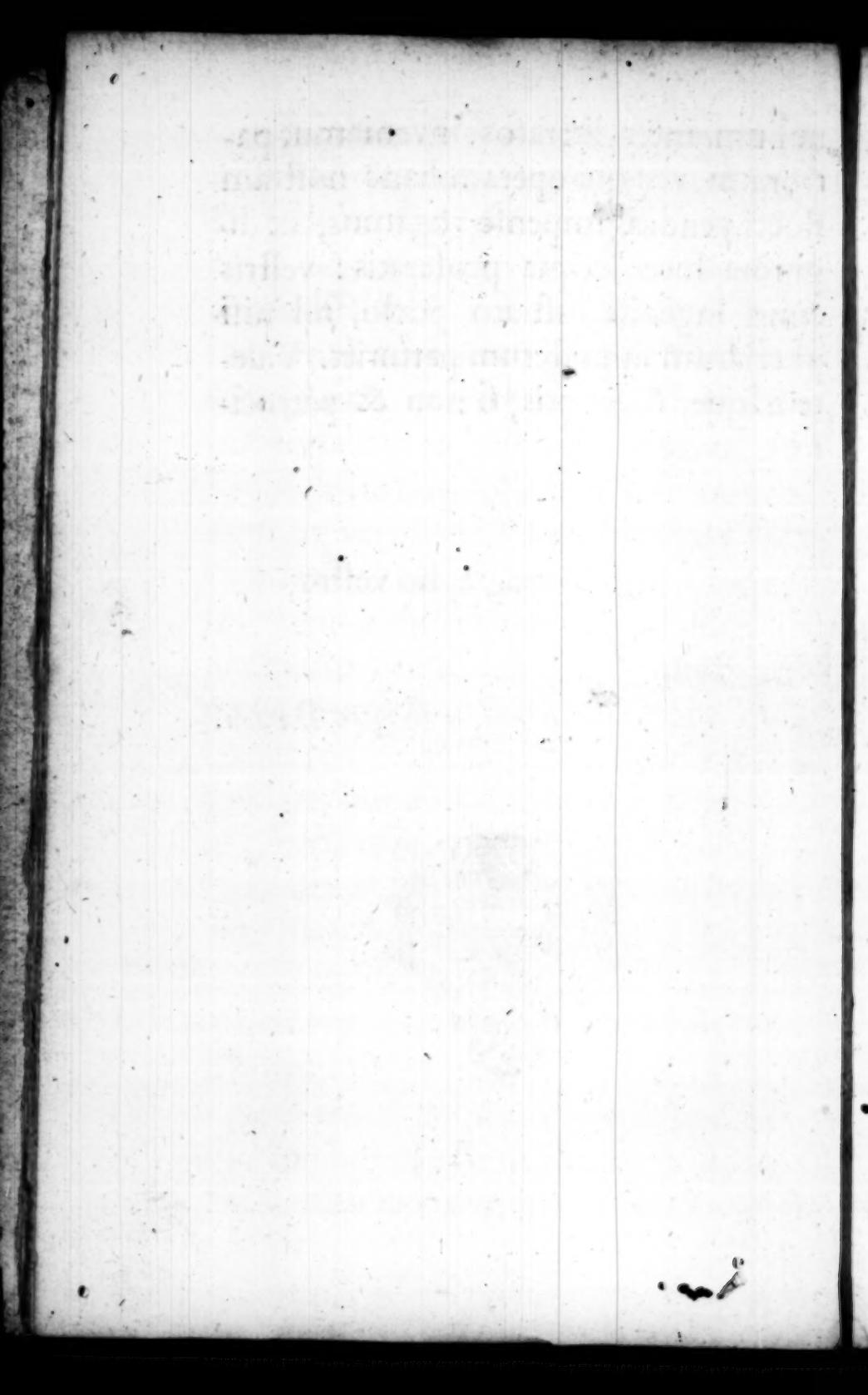
nullum inter literatos inveniamus pa-
tronum, vos qui operam hanç nostram
flocci penditis impensè rogamus, ut di-
gniora luce scripta proferatis: vestris
enim ingenii lustrato prælo, nil nisi
præclarum in posterum parturiet. Vale-
te itaque, & scriptis, si non & patroci-
niis, favete

Typográpho vestro,

Rogero Danieli.

A 3

CLAVIS
LINGUÆ SANCTÆ
Universas voces Pentateuchi Senten-
tiis Biblicis comprehendens,
earumq; analysin criticè
exhibens.

Ex Genesi.

*eius semen inter Ἑ, te inter ponam inimicitiam Et
אֶת־אֶתְהָז אֲשִׁיר כִּינְךָ וּבְנָךְ וְרָעָה Gen. 3. 15
caput tibi conteret ipsum
הַיָּה יְשַׁׁפֵּךְ רָאשׁ*

• אֶת inimicari, sive inimicitias aut pira-
tieam exercere. Inversis literis fiet Græcor.
Bia vis, bida, vim infero, opprimo. Differt
tantum unicâ literâ caque permutabili ab
אֶת dilexit. Quemadmodum enim istæ li-
teræ ה & ה' inter se commutantur, ita amor
in odium facile convertitur; perinde ut
apud Græcos ex ius lus, mutato s in ε, fit
iux: amor. Deinde, ה in numeris valet
quiaque, autem decem; proinde conver-
so amore in odium, plerunque odium fit

B duplo

Amar &
Odium.

duplo majus quam amor fuerat: ut videre e
2. Sam. 13. est in Amnone, qui potitus Thamar sorore:
15. suā, multò majori odio posthac, quam
amore antè, eam prosequebatur. Oriuntur
hinc בִּנְיָמִן inimicus, & אֶבְנָה inimicitia, itēmq;
nomen proprium בִּנְיָמִן Fiob, quod dæmonis,
tum etiam suorum quorundam amicorum,
graves adversus se inimicitias quondam
sustinuerit.

¶ Ponere, imponere, disponere, pra-
ficere, notat studium & attentionem. Cùm
autem appositum hujus verbi desideratur,
ad malum pertinet: ut, Posuerunt contra me,
Psal. 37. subaudi, castra. Deponat à me, scil. plagam
Job 10. 20. vel flagellum. Præterito Kal. פְּנִימָה affine est
Græcor. וְאַתָּה, onero, & Infinit. Hiph. פְּנִימָה
isri & isru, statuo, colloco. Nom. פְּנִימָה na-
mes, quasi positivum dicas, eò quod homo
sessurus, se in eam partem ponas. Et hæc vox
Judæis frequens est in ore; nam sub specie
amicæ salutationis obvios Christianos in
Polonia & Germania sarcasticè & impie
compellant Scheth willome, id est, podex
vel damonsalve. ¶ enim est dæmon. Hinc
etiam nomen proprium Scheth vel Set, quasi
thesis vel positio, semen viz. pro Abele sub-
stitutum. Gen. 4:5.

¶ inter. Hebræis propriè est nomen:
nam format duale בִּנְיָמִן, & plur. בִּנְיָמִנִּים quod
etiam Latini aliquando nominaliter per me-
dium vel medietatem vertunt. Hinc aliqui
titu-

titulum, Psal. 9. *Super מות לְבָבָשׂ*, id est, super mortem intermedii, scil. Goliath, qui inter duo castra duello pugnam erat transacturus, explicant. Grammatici Hebr. convenienter naturæ tempore presenti carent, sed illud per participium dictum *Benoni* exprimunt, quod scil. sit intermedium inter præteritum & futurum.

*Muth lab-
ben, quid.*

^ד *כִּרְעָם*, *seminavit, sevit*. Hinc Lat. *sero*, & Græc. interposito ^{וְ} *אַרְזָה* & *כִּרְעָם* & *sementis, עַזְבָּל* *saevum, עַזְבָּל* & *אַרְזָעָם* *brachium, lacertus*, videtur enim quodammodo ex corpore seri *armus*. Hinc *Fix reel*, quasi semen Dei, & *Zerubabel* * quasi satus in Babel: quod tamen etiam potest esse à ^{אֶל} alienari, quasi alienatus à Babel, id est, confusione.

** vel Zoro-
babel.*

^כ *שְׁנָשָׁה*, subito & quasi ex insidiis ac latebris aliquem percutere, obruere, calcare, conterere, includit aliquid occultarum insidiarum in se. Hinc LXX, & Hieron. priorem partem hujus versus reddunt; *Ipsum τερπίσθη conteret* *tibi caput; posteriorē; & tu τηνόστις obserua-
bis.* Hieronym. *insidiaberis calcaneo ejus.* R. Salom. *mordebis eum, fortè allusione fa-
ctā ad נִפְפָשׁ שְׁנָשָׁה ceraastes*, qui juxta Plin. serpens est quadrigemina habens cornua, similima arietum (unde & *Ceraastes* dicitur à *riegs*, quasi *cornutus*) qui cum equum nequit attingere, equi calcaneum mordet, ut equum & consequenter equitem dejiciat, itaque

ceraastes;
Plin. I. 84
c. 29.

dejectum invadat, & occidat. Chaldæus observandi significatione usus est: *Ipse observabit tibi quæ fecisti ei à principio, & tu observabis ei in finem.* Alludit hoc Anglorum to shove, trudere, pellere.

Principi-
um, quid
apud Ca-
balist.

רָאשׁ, *Caput, princeps, principium, summa, latè patet.* Quadrat huc Lat. *Rostrum, & Gr. per transposit. æus* ὁ *optimus.* רָאשׁ, *principium, in Kabala est nomen divinum, juxta illud: & providet principium sibi,* Deut. 33. quò etiam Christum ait respxisse Marinus, Joh. 8. רָאשׁ ἡρχὴ ὅτι καὶ λαλῶ ὑμῖν. רָאשׁוֹת plur. *primordia.* מִרְאשָׁת *principatus.* Chaldæis רָאשׁ est *caput, unde Grammaticis litera Resch, cuius figura, humani capitis formam, quodammodo imitatur.*

Gen. 3. 18.

panem comedes, tui vultus sudore in
בְּזֻעַת נָאָפֵךְ תָּאָכַל אֶלְחָם :

אָיָל, unde *ayil*, *sudor, & עַלְהָ, labor qui parit sudorem.* Huic affine est עַלְהָ commotio, quasi à עַלְהָ, nam ex nimio motu sudor elicetur: & huc facit σών, *cico, agito, concito.*

אָנָּפָס, *Iratus est, naribus flavit, ut solent irati & vesani.* Hinc ἄνεμος, *ventus, unde anima.* אָנָּפָס, *ira, vultus, facies, & nasus, quod sit ire index.* Huc facit Lat. *Alapa, quasi עלְּ אָנָּפָס super faciem.* Caret plurali, sed dual. אָנְפִּים; propriè geminas nares notat, & indè ad *vultum* accommodatur, qui pro-

pter

pter narium interstitium, quasi geminus videtur: eâdem quoque formâ *iram* significat, ut, *Brevis narium*, id est, citò irascens, & *Longus narium*, id est, tardus ad iram: nam nares latæ sunt signum placabilitatis & patientiæ; angustæ, temeritatis & iracundiæ. Allusivè sed appositè tamen potest hoc referri Anglic. an *apple*, & German. *ein apfell, pomum*, quod pomum sit quasi **אַיָּר** *ira Dei*, habito scil. respectu ad primi peccati memoriam, juxta illud: *Adam prius homo damnavit secula pomo.*

אַכְלָל *comedit, consumpsit, tribuitur ori, gladio, igni, Per aphæref. fit χλῶς pabulum, χλῶν pasco, pabulum præbeo.* **מְאַכְלָל אֲכִילָה אַכְלָל** & **מְאַכְלָתָה** *cibus, esca.* His consonant *ἄκολος bucella, ἄκωλος glans*, hic enim primus fuit mortalium cibus: & vox Dorica *παταξια bellaria*, ab ὅτι & *ἄκωλος postcenium*. Item Lat. *Acalanthis* nomen proprium canis. **מְאַכְלָתָה** *culter, gladius, quo aliquid absimitur.*

לִחְם *Vesci, pugnare.* Unde *λιχαδω* *lambō, lingo.* Et quando notat *praliari*, semper occurrit in Passiva Niphal, nemo enim debet spontè pugnare, nisi lacestitus ab alio. **לִחְם** *panis, omnis generis cibus comedibilis.* **לִחְום** idem: & ex usu Arabum notat *carnem*, quod scil. sit cibus vermium. Et sic apud Græcos, *ἄρπος* & *panem* & *carnem* notat: ut, *pane in deserto pavit eos*, id est, *manna* & *carne*. **לִחְם** *debELLator, פְלִחְמָה*

Deus vocatur *longus narium.*
וְאַיָּר sunt *naribus fumos ex corde ascendentēs & choleram citius concipiunt, ac tardius efflant, ideoq; in bitem sunt procliviores. Qui verò latis sunt naribus, meatus habent amplios, quibus mulum aeris admittunt, quo temperatur bilis.*

bellum. Venit hinc Beth-lehem, quasi domus panis.

Gen. 14.20.

tuos hostes invidit qui Omnipotens Deus Benedicetus
 בָּרוּךְ בָּאָלָה אֲשֶׁר בְּכָנָן אֶצְרִיךְ
 tuam manum in
 אַבְרָהָם :

Euphemis-
mus.

1. Reg. 21.

13.

Job 1.11.

Psal. 10.3.

¶ פָּרָה, Sermoni accommodatum est benedicere, id est, *bene velle, salutare, valedicere*. Et quia salutando & valedicendo genu inflexi solet, hinc etiam notat genu flectere. Per euphemismum, *maledicere*. Euphemismus verò est, cum res odiosas bonis verbis, & impia facta, piis significamus, boni omnis causā; veluti cum Ptolomeus dicitur Philopater, qui sc. interfecerit patrem. Et sic illa; *Naboih benedixit Deo & Regi, moriatur: & Tange super omne ejus, si non in faciem benedixerit tibi*. Item, *Impius quæsum faciens, benedicit, spernit Iehovam, contrariā significatione* Interpretes reddunt per *maledicere*. Idque ex indole hujus lingue, quæ à tam horrenda blasphemia quælis est *maledicere* Deo penitus abstinet. Quod etiam prima vox codicis sacri Bereschith indigit; sic enim liber Zenorenps Cracovię Polonorum stylo Hebreo-Germanico expressus, questionem hanc, *Cur potius lex & quæ ab incipiat*, decidit, *Die Beth is Be-racha, and die Aleph is Brur and Kelalah*. id est, Litera

Litera Beth est benedictio, & Aleph execratio & maledictio. Hinc בְּגָנָן, *genu*, à benedicendo & salutando. בְּרָכָה, *benedictio*, aliquando *munus*, *donum*, quasi benedictionis Dei symbolum.

בְּאַלְפָן, *fortis*, substantivè *potestas* vel *facultas*. Item *Deus*, eò quod Deus suam potentiam, virtutem, & bona omnia det & conservet creaturis; sícque convenit eum בְּאַלְמָן, *adjuravit*, nam per hæc, creaturas quasi juramento sibi adstringit ad sui cultum, obedientiam, timorem, fidem, spem, invocationem, & gratitudinem.

כְּשָׁנָה, *Omnipotens*, compositum ex ^ו articulo relativo, & ^ו sufficientia, eò quòd juxta R. Saadias, abundet in se, omnesq; omnium creaturarum defectus suppleat, *nobisque præbet omnia copiosè ad fruendum*. Vel quòd fit *mammæus*, à ^ו *mamma*, *uber*. Ex Deo enim quasi ubere bonis omnibus distento, affluenter bona omnia fugimus. Atque ut à ^ו *תִּמְסֵד* *misereri*, dicitur ^ו *תִּחְזַק* *misericordissimus*, ità à *schad* *uber*, dicitur *schaddai* uberrimus, sítque tam dulcis, ac *mamma* & *lac* infantibus: *qui que non est indigens aliquo, sed omnibus dat vitam*, ^ו *halitum*, & *omnia*. Vel denique à ^ו *שְׁרָר*, *vastari*, quod nomen (ut Marino placet) à *vastatione mundi* in diluvio accepit. Poteſt hinc deduci, Genit. *Διὸς*, Dat. *Διὶ*, Accus. *Διᾳ*, à Nominat. *Zws*, *Jupiter*. Item Lat. *Deus*, ^{1. Tim. 6.17.} ^{Act. 17.25.}

& *sub Dio*, id est, *sub Jove frigido*.

^a יְמִין, *dedidit, tradidit, pepigit*. Occurrit ter. Hinc mutato י in י, literam ejusdem instrumenti, fiet יְמִינָה, *compingo, pango*.

• צָרָ, *obsedit*, *arctavit*, *hostiliter egit*.
צָרָ *angustia*, *adjectivè angustus*. Item *hostis*,
quasi *angens* vel *arctator* *dictus*. Chal-
daicè mutato צ in י fit צָרָ *hostis*. (quo sen-
su octies in Bibliis *juxta Masoram occurrit*)
quasi à צָרָ *evigilavit*: *hostis* enim in alte-
rius malum *vigilat*.

f „ manus, metaphor. *vires, potestas.*
In rebus inanimatis *tractus, spacio, latus.*
Plur. **רוֹת** „ *cardines ostiorum. Item par-*
*tes eminentes. Convenit cum **רֹת**, projec-*
re, mittere, quasi manus sit emissarium, unde
etiam Latin. manus à manando dicta. Indè
*Hebr. Litera **ת** à spatio, eò quòd cùm*
fit minima omnium, ordine locata cùm cę-
teris, spacio sub se relinquat. 2. Sam. 18.

18. mentio fit monumenti *Fadū Absalom*,
id est, statuæ Absalom, distantis duobus
miliarib. à Hierosolyma, & quisquis pere-
grinorum aut incolarum illâc transit, lapi-
dem cum execratione projicit, dicens; *Ma-
ledictus sit parricida Absalom, & quicunque
injustè parentes suos persequuntur maledicti
sint in aeternum.* Fides historiæ fit penes
Adrichom.

*Fadh Ab-
salom.*

Et

cas difflavit & cadavera illa super volucris descendit Et
 וַיַּרְא בְּהַעַיט עַל־הַפְּנִירִים וַיִּשְׁבַּע אָזְקָם
 Abram Gen. 15. 11.

טָרֵד descendit, Unde nom. appellat. מָרֵד 'כָּד^a descendus sc. locus declivis, & proprium Fared filius Mahalal-el. id est, glorificantis Deum. Gen. 5. 15. Sincerè autem glorificare Deum nemo absque humiliatione potest, quod cum probè Mahalal-el nosset, proinde nomen filio à humilitate Fared indidit.

עַיִט avis rapax : cui convenit aeris, aquila. In Hiph. העיט notat, instar avis rapacis involare, irruere, in aliquem inuchi.

פִּגְרָה Pih. pigescere, debilitari. Hinc Lat. piger. פִּגְרָה corpus exanime & pigrum, quod immobile jacet, cadaver. Fit etiam hinc per metathes. Corpus, corpulenti enim plerunq; pigri.

נִשְׁבַּע flatu abegit, sufflavit. Convenit cum נִשְׁבַּע flattit. LXX. vertunt, & sedit cum eis : quasi scriptum fuisset נִשְׁבַּע & sedit.

אֶבְרָהָם Abram compositum est ex אֶבְרָהָם pater & Abram & Abraham. בָּרוּךְ excelsus, cuius rei rationem reddit Philo, quia erat astrologus, qui alta & cœlestia scrutabatur. Post circumcisionem vocatus est Abraham: quasi אֶבְרָהָם pater magnæ multitudinis. Tradunt autem Hebrei, quod ex nomine suo Tetragramma-

to Deus literam נ Abrahæ & Saræ addiderit, hinc est illud veterum Kabalistarum, *Abram non gignit, sed Abram: Sarai non parit, sed Sarah*; quo forte incarnationem filii Dei ex ipsorum posteris oriundi innuere voluerunt.

Gen. 15.17. *וְהַשְׁמַשׁ בְּאָהָם וְעַלְתָּה בְּהִיחָה וְהַפְּנֵי תְּנוּרָה* furnius ecce & fuit cœcæ nox & occidit sol Et segmenta illa inter transiit qui ignis lampas & sumans עַלְתָּה וְלִפְנֵי אֲשֶׁר אָעָבָר בֵּין הַגּוּרִים:

**vel Sam-
son.** *שְׁמַשׁ* Chald. minister. Hinc *שְׁמַשׁ* sol, minister mundi, cuius lux ad impiorum minas, & ad piorum recreationem indifferens est. *שְׁמַשׁתָּה feneſtra*, quod per illas sol ingrediatur. Et *Schimschon*, ^{*} quasi *solarii*, vel *parvus sol*. [†] enim *diminutio-*
nem notat. Tytis Sol dictus est *Hercules*, quasi *הֵאִיר כָּל* illuminavit omnia, cuius *12* labores in ipsorum Mythologia *12* signa zodiaci notant. Et *Hercules quid aliud est* quam *igneus rex*, aeris gloria. *Quae porro alia est aeris, nisi solis illuminatio*, *Macrob.* *Satur. lib. 1. cap. 20.*

Hercules. *פּוֹאָה* ire, venire, de sole usurpatum occumere, tunc enim sol dominum venit, cum ad thalamum suum revertitur. Hinc *Bæ*, *Bæ*, *Bæm*, *Bæw*, *Bædæ*, *Cædæw venio*. *בְּאָה פּוֹאָה* *מִבּוֹא*, ingressus, occasus. *הַבּוֹאָה proventus* scil. venturus. Hinc *Babel*, quasi *venit confusio*. *עַלְתָּה* :

• עַלְתָּה nox caeca, caligo maxima. Convenit cum לֹט, ἀνθρώπῳ, lateo; celo.

הִהְיָה fuit, existentiam habuit. Niph. fieri, effici, & contrariè confici, quasi defieri. Huc facit וְ pluia, irrigo, nam pluvia est causa generationis. Ex Fut. kal descendit nomen proprium Dei Ehejeh. * ero, sum. Ex Infin. יְהִי esse, fieri, fiet videlicet filius.

* vel Eb-
jeh. Exgd.
3. 14,

הָנָה הִנֵּה Gr. ἵν, εἰ, ecce. Hinc litera He à demonstrationis gestu dicta, quem omnes mortales hâc ferè voculâ exprimunt Hé, Hé.

פְּנַיר fornax, clibanus. Hinc vas in quo purificatur aurum Lat. dicitur Athanor quasi Altanor, preposito Arabico articulo Al.

רְאֵל fumare. metaph. irasci. Per inversionem fit Nasus, quo & fumus percipitur, & iratorum affectus proditur. רְאֵל, רְאֵל fumus. Alludit huc Anglorum rethor cinis.

לְפִיד fax, seda. interposito in lampas. Per metathes. לְפִיד idem, à quo non longè distat φαλδη, splendidus. Hinc Debora vocatur mulier Lappidoth id est, lampadum, quia faciebat pro sanctuario פְּתִילּוֹת fila, sive funiculos.

Judic. 4.4

וְאֵש ignis, videtur nomen habere à sono quem edit, dum humidam materiam absumit. וְאֵש oblatio quæ igne consumebatur. Et huc alludit Lat. Æs, quod sit igne excoctum, & ad duritatem ustum: & Græc. οἴσια focus, Item Vesta dea, olim tam reli-

Vesta dea.

giosè

giosè culta ut etiam in proverbium abierit, *אָפֶן אָפְחָנָה*, *A Vesta incipe*, quasi ex *שָׁאַל* & *לְפָנֵי ignis Deo sacer*: unde etiam *Asia*, quoniam in Persia vicinisque oris ignem sacrum coluerunt. Et hoc quadrat *Aschmodæus*, spiritus spurcissimus ab *שָׁאַל* & *metiri*, qui scil. *ignem* libidinis *mensuras* & ponderat, novitque quantum incendium mali luxuria in corde humano excitare possit.

^{Aschmodæus. Tob. 3.} *עַבְרָנִים* *transfuit*, latè patet, & significat iniit, coivit, repagulavit, in *Hitpah. exca- duit*. *עַבְרָה* *transitus*, *vadum*, *cis*, *trans*, *latus*. *עַבְרָוָר* *proventus*, *annona*, scil. præteriti anni. *עַבְרָה* *ponto*, *navis*, à trajiciendo. *עַבְרָה* *ex- candescentia*, iræ excessus. *מִעַבְרָה* *transitus*, *vadum*. Hinc etiam nomen proprium *עַבְרָ* *Heber* atavus Abræ, à quo Abram dictus *עַבְרֵי* *Hebreus*, vel quod præ reliquis Heberi filiis per orientem dispersis præcipuus fuerit; vel quasi *transfluvialis* qui scil. è Chaldæa transfavit Euphratem in Palestinam. Et sic etiam LXX appellativè hic reddunt, *nuntiavit Abram* *מִפָּתָן* i.e. *transi- tori*. Lingua itidem *עַבְרִית* *Hebreæ* dicta est, vel ab *Heber*, qui eam post confusionem linguarum propagavit, quod is (ut putatur) inter turris conditores non fuerit. Vel à *transfundo*, hæc enim lingua facit hominem transire à cognitione vocabulorum in cognitionem rerum.

^{Gen. 14.13.}

Lingua He-
breæ.

נִירָה

secuit, scidit, decrevit, quasi consilium præcidit. גָּזָר segmentum, decisio. פְּנִירָה excisio, cubiculum separatum. פְּנִירָה ferræ vel securis, quod ligna incidat. Hinc *Jos.* 10. 33. nomen proprium urbis *Gezer*, quæ postea *Gezera* appellata ad quam David Philistheos cecidit.

carnem circumciderit non qui, mas præputiatus Et *Gen.* 17. 14.
וְעַרְלָל וְכָרֶב אֲשֶׁר לֹא • יָמֹל אַתְּ d בָּשָׂר

suo populo de illa anima excindetur & sui præputii
עַרְלָתָה • וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהְוָא וּמַעֲמִיתָה :

עַרְלָל præputiatum esse, vel censi. עַרְלָל præputiatus, metaph. immundus. עַרְלָה præputium. Et hoc alludit κληρος, clerus. Clericos enim non præputiatos, sed singulariter mente & corpore Deo devotos esse decet.

וְכָרֶב recordari, scil. in corde habere. Unde per aphæres. καὶ, καὶ στιλα cor. De sacrificiis usurpatum, odorari. וְכָרְנוֹן & זְכָרְנוֹן memoria, unde Lat. *Sacrum* quod gratæ memoriae causâ numini est assignatum. אַזְכָּרָה monumentum, suffimentum. וְכָרֶב mas, masculus, quasi paternæ familiæ monumentum. Στύλοι γὰρ δίκαιον τοῖς παῖσις ἀρσενεσ, וְכָרֶב, masculinum.

וְכָרְמָל circumcidit. Item, succidit. Convenit cum מַלְלָה quod idem significat.

circum-

circumcisio. Quadrant huc μιλος membrum, μιλιο membratim concido, truncō.

^d בְּשָׂר caro. nomen generale, & sumitur pro homine & omni animato, itēmque propinquuo. Convenit cum Chald. בְּשָׂר spernere, vilipendere, Est enim caro animā exēunte res vilis, imò aversabilis. Et sic Latin. *Caro à cado*; quòd sine anima cadat. Huc facit Græc. βαρδεγ, meretrix; est enim σαρκιν: Item *vulpes* animal carnivorum. In Pihel בְּשָׂר notat *Evangelizavit*, *lata annunciat*: Unde בְּשָׂרָה *evangelium*, Item, *nuncii primum*. Dicitur autem *Evangelium* à carne, eò quòd in eo nostris, id est, humanis sensibus ubique sese attemperet Deus. Pertinet huc quodammodo Ang. *ambassador, legatus*.

^e בְּרִיה succidit, amputavit, exterminavit. Unde καίω scindo, & Lat. *Curtum*, ut *curta supellex*. בְּרִיתות trabes, בְּרִיתות repudium, quasi rescissio conjugii. Unde *Kerethus*, & *Kerethai*, fuerant sagittarii, tanquam prætoriani Regum milites, & quoniam hī fortissimi fuerant milites, hinc allusivè poterit deduci ράτος, *robur*, ράτιον, *impero*, ράτιον, *vinco*. Huc etiam potest referri *Judas Iscarioth* i.e. *vir exterminis*. In Syro textu vocatur, סְכִירִיָּה quasi à שְׁכִירִיָּה merces, & defecit, declinavit, mercede scil. inductus ad defectionem; quod nomen si à Christo accepit, Christi hīc scientia, si ab aliis, Dei provi-

Evange-
lium.

2. Sam. 8.18

*Judas Isca-
rioth.*

Tremel.

providentia, commendatur. Alias etiam סִכְרָה Syris est obthurare, strangulare, quasi strangulatum dicas.

אֶנְפָנָה anima, synecdoch. persona: ut anima hominis, id est, ipse homo; anima Dei, id est, ipse Deus. metonym. effecti, vita, adjuncti scil. contenti corpus, illudque vel animatum, vel mortuum; ut anima mortui, id est, cadaver. נִפְנָה in Niph. est Respiravit: est enim respiratio & exspiratio tam signum quam effectus vitae. Unde etiam Anima Græc. dicitur ψυχή, à ψυχίζω frigus captio; respirando enim refrigeramur.

אַפְפָלָה texit, abscondit, obscuravit. פָּלָה populus, quasi tegens terram. Significat autem haec vox conjunctionem, unde aua, simul, & amo, amor effectus unionis.

Nota Lector. Vulgata versio hunc locum sic reddit: *Masculus cuius præputii caro circumcisana non fuerit, (LXX addunt, die octavo,) delebitur anima illa de populo suo.* Hinc quidam Theologi, infantibus quos atra mors ante suscepitam circumcisionem abstulit, horrendæ damnationis legem obnunciant. Verum Ab. Esra locum sic explicat: Vox haec יְפָעָל est formæ (id est, *Fut. kal.*) instar illius בַּיִת־חָדָר (*Fut. kal.*) Est ergo ejusdem conjugat. cum יְנִמְלָתָם &c. (scil. *kal.*) Et sensus est, si fuerit filius præcepti (id est, 13 annorum) & non circumcidet carnem præputii

Ab. Esra ad
cap. 17. Gen.
ימול
יפעל
במוץ
ידור נדר
והוא מן
ונמלתם
&c.

sui,

sui, est super illum, ברה id est, exterminium: nam praeceptum pueri parvi est super patre, Si ergo pater ejus non circumcidet eum, circumcidet seipsum, ubi jam sui juris est: ברה id est, exterminium, in manibus calorum. id est, Dei. Et errant qui putant quod si moriatur puer & non fuerit circumcisus, non sit ei pars in futuro seculo, sed non significat vox נפש anima, id quod illi volunt: nam נפש est hic idem quod איש, vir, & significat corpus in quo est anima, ut, anima cum peccaverit. Et sunt qui dicunt, per id est, exterminium, intelligi cum quis moritur ante 52 annum. Et sunt qui dicunt quod ברה est cum exscinditur nomen ejus extincto ipsius semine. Ideo dicit scriptura מумיה, è populis suis, nam cui sunt filii est quasi vivaret ipse, & nomen ejus non exscinditur. Haec etenus Aben-Esra.

Academia. **ישָׁבָת** *sedit, habitavit. notat motum in loco. מָשָׁבָת*, *sessio, sedes, incola. Apud Hebr. est Universitas: quasi docentium & discentium confessus. Unde illud: מְרַבָּה יִשְׁכָה מְרַבָּה חַכְמָה multiplicans scholam, multiplicat sapientiam. Scriptum*

bunt autem in Pesihta 481 scholas sive Collegia publica olim fuisse Jerosolymis; ejus rei mnemosynon ponunt in illo propheticō, מִלְאָתָה מִשְׁפָט plena iudicio; ubi literæ vocis numerali valore continent 481. Hinc Elias Propheta vocatur *Tischbites*, & Elias Levita conscripsit librum *Tischbiten*, à numero scil. peregrinorum vocabulorum 712. quæ in eo explicat.

בְּגַדְרֵי in Hiph. corām indicavit, sive verbo, exemplo, gestu, aut re aliquā quāpiam docuit. בְּגַדְרֵי *Dux*, qui suos subditos verbo vel nutu moderatur. בְּגַדְרֵי corām.

לְרָקָן longè abesse, distare. Non longè abest ḥpēyω, prolongo, ἀπέω, noceo. בְּחֹק, longinquus, מַרְקָן, distantia, remotio.

לְמַחְנָה jaculari. Græc. παχός, pernix, velox. Nom. מַחְנָה jaetus. Legitur semel.

לְקַשְׁתָּה arcus, קַשְׁת sagittarius. Oritur hinc *Castrum*; fuerant enim castra arcu & sagittis utentium.

לְבָכָה flevit. Unde in Niph. מַלְאָתָה fletus maris, id est, rivi vel flumina, quod scil. orientur è profunditatibus maris per meatus terræ, perinde ac lacrymæ ex oculis. בְּבָכָה בְּבָכָה fletus. Huc facit βάρχος, ejaculatus. & *Bacchus* ipse Liber pater.

Cui enim vae, cui cheu, & cui vulnera, &c. nisi immorantibus apud vinum, euntibus ad investigandum mixturam! Probabile autem est cultum Bacchi Ethnicos à Judæis mu-

			Job. 38. 16.
מ	40		
ל	30		
א	1		
ת	400		
,	10		
	481		

Bacchanalia Ethniconum à Judeis.

tuatos esse, quibus occasionem vitis aurea pondere 1000 talentorum, in memoriam illius palmitis duorum humerum gestarum, in templo posita, præbuit. Id quod Tacitus innuit cum dicit, *Sed quia sacerdotes eorum tibi à tympanisque concinebant, vitisq; aurea in templo reperta, Liberum patrem coli domitorem Orientis quidam arbitrati sunt.* Præterea, nomen *Facchi* à פָּךְ & acclamatio illa quæ Bacchicis orgiis ἐλελεύθερον locum habebat, ex Hebr. *Hallelu-jah* desumpta sunt. Insuper *Deum* אֱלֹהָות *Tzebaoth* * Bacchum Sabazium dici putabant, Sabbathumque in ejus honorem quasi à οὐρανον *bacchari* institutum, existimabant; id quod ex Plutarch. 4. *Sympos.* constat.

Gen. 24. 65.

... se operuit & peplum Ribka accepit Et
וַתִּתְחַפֵּס : רְבָקָה בָּצָעִיף

לִקְחָה cepit, accepit, abstulit; Item emit quasi emptum abstulit. Relatum ad prædam notat violentiam, ad legem notat in homine aviditatem, in ipsa lege persuasinem, quæ capiatur homo ut ad facienda alliciatur. Per aphæres. fit עַזְּזָה assequor, comprehendendo. Per syncopen αὐτος sors. Item *Lachesis* Parca dea; quoniam vitæ, quæ forte obtingere ab ethnicis dicitur, præest. לִקְחָה doctrina, lex. פְּלִקּוֹת præda, raptura, Item faux. פְּלִקְחִים forcipes quasi acceptoria.

ria. מִקְחָה acceptio, apud Rabb. emplio. מְשֻׁחָה merces.

בְּרִיבָק saginare. טְרִיבָק saginarium. Hinc Ribka. quasi saginata. Facit huc Boeg. pabulum.

צְעִיף peplum. Hieron. theristrum, quod erat velum æstivum, ἀπὸ τοῦ θερινοῦ, æstate & æstu quem arcebat. Legitur ter.

בְּסָרֶה ^d texit, operuit, supernè aliquid imponendo cooperuit. בְּסָרֶה, בְּסָרֶה (& semel per aphæresin מְכַסָּה) operimentum, tegumentum. Hinc Lat. Casa agreste habitaculum palis contentum, & arundinibus opertum.

baurire me fac Esau dixit & coctionem Jacob coxit Et
בְּנֵי־יְהוָה טַעַקְוָב נְזִיר כִּי־אָמַר אֱלֹהִים כִּי־אָמַר אֱלֹהִים Gen. 25, 29.

sum ego fessus nam isto rufa ex nunc * Kimchi
ad Ps. 119: אֵן אֵין מִן־הָאָרוֹן הַזֶּה כִּי־אָמַר אֱלֹהִים:

וְלֹפֶת שְׁעַקְבָּה Hiph. coxit. נְזִיר coctio, pulmentum.

בְּעַקְבָּה calcaneum tenuit, calcaneo pessum dedit, defraudavit. Semel ad extremum distulit, scil. retardavit. עַקְבָּה & עַקְבָּה calx, calcaneus, finis, emolumentum, merces. Adverbialiter tandem, causativè quia, vel propter * Quia calcaneus est in extremo, scil. fine corporis, ideo finem sive extremitatem rei עַקְבָּה dixere. Item * Etiam merces vocatur עַקְבָּה quia merces est finis operis. fraudulendum,

ולפ' עַקְבָּה
בְּסָרֶה בְּסָרֶה
הַנּוֹתָה הַנּוֹתָה
אָמְרוּ לְסָרֶה
לְסָרֶה הַרְבָּר
עַקְבָּה יְמִינָם
הַשְּׁכָרָה שְׁכָרָה
נִקְרָא נִקְרָא
עַקְבָּה עַקְבָּה
בְּעַכְרָרָה בְּעַכְרָרָה
סָרֶה סָרֶה
חַמְעוֹשָׁה חַמְעוֹשָׁה

Gen. 27.

dulento^m, perversum. **הַקְּשָׁע** *fraus*. Dicitus autem est *Jacob* à calcaneo, eò quod manus ejus tenuerint calcaneum *Esau*; at *Esau* contumeliosè *etymologiam* ejus traduxit à *supplantando*, eò quod jam secundâ vice *supplantaverit me*.

Gen. 48. 1.

אָמָר *dixit*, significat actum dicendi, ideoque semper sequitur expressio dictio-
nis. Relatum ad cor, *cogitavit*. Aliquando sumitur pro **נָאָמָר**: ut *dixit Joseph*, id est, dictum est. **אָמָרָה**, **אָמָרָה**, **מִאמָּרָה** *sermo*. Per inversionem fit **מִתְּמָרָה**, *verbum*. Item *Rumor*, & *Hermes*, Deus facundiæ. Unde etiam *Emorrhaus* quasi loquax.

אָמָתָא *fecit*. Hinc *Esau* quasi **אָשָׁגָה** *factus*, vel *perfectus*. scil. suâ pilositate & hirsutie, instar viri perfecti. Hier. *Esau* potest intel-
ligi *moines* id est, *factura*, ut ad mala opera re-
feratur.

לְעָט *vesci*. Legitur semel. Convenit cum **אָלָתָה** *obruit*, notatque nimiam avidi-
tatem *Esau*.

אָנָּה est particula obsecrantis & adhor-
tantis, idem quod **אָנָּה** *obsecro*. Aliquando,
nunc.

אָנָּבָט *rubuit*, **אָרְמָנִי** *אָרְמָנִי*, *rufus*. *impensè rufus*. Hinc cognomentum *Esau*, *Edom*, tum à colore, fuerat enim rufus; tum à coctione rufa, pro qua vendidit pri-
mogenita sua. Rabbini quotiescumque in S. S. occurrit mentio regni *Edom* vel *Edo-*
mikarum,

mitarum, imperium Romanorum & Christianorum per ea intelligunt, eò quòd ipsorum opinione Titus Vespasianus, Romani & Christiani, ab Edomitis sunt propagati.

R. Sal. Jar. * *metropolis Edomeorum est Roma.* Sed adhuc alia secretior subest causa. In libris enim secretissimis, quos nollent ad manus Christianorum pervenire (teste Buxtorfio) docent & scribunt, animam Esau in corpus Christi transmigrasse, ad- cōque Christum non minus impium & pro- fanum fuisse (O horrenda blasphemia !) quām ipsum Esau: nōsque Christianos non immeritò Edomitas vocari, utpote qui spem & fidem nostram in ipso defixam ha- beamus.

* ad Num.
24. 19.

עיר החשובה של ארום ה'יא רומי

Christiani
cur à Ju-
dæis vocan-
tur Edo-
mitæ.

לְלַסְסָם, *lassum, defessum esse.* לְלַסָּס, *lassus, siti vel labore enecatus.* Substituto π pro γ fit $\kappa\beta\sigma$, *labor.* Transpositis literis emanat alia radix לְלַסָּה, *idem significans.* Unde לְלַסָּס, *lassus.* לְלַסְטָדו, *lassitudo.* חַזְפָּה per antiphrasin, *Vires, fortitudines indefessa;* Vel etiam propriè *defatigationes, ut argentum defatigatum, id est, in magna copia. Montes defatigationum, id est, tam alti ut lassitudinem ascendentibus pariant.*

Job. 22. 23.
Psal. 95. 4.

וַיַּחֲלֹם וַיַּגְהֵן סָלֵם מִבְּאָרֶץ אֶרְאָה:

Gen. 28.12.

pinguescere, incrassari; & quia
C 3 somnus

somnus & somnia ex incrassatis vaporibus fieri soleant, notat etiam *somniare*, & ex usu Syrorum, *sanare*, *convalescere*. Oritur hinc Lat. *Callum*, & Gr. per metath. *ανχυς*, *den-sitas*. *חַלְוָם*, *somnium*. Inde *Cholem* vocalis quarta apud Grammat. nomen habens à sonitu, qualem profundè stertentes edunt. Syr. *חַלְפָה* *sanus*, *salvus*. Unde Latin. *Colamis*, quo Plautus usus est pro *incolumis*. *חַלְמָה* *Vitellus ovi*, quòd sit pinguis.

סָלָם *scala*. Legitur semel.

• *צָבָא* statuit, erexit. *בָּצָר* statio, vel castra in quibus milites subsistunt, quæ Chald. dicuntur *בָּרְקוֹת* fortè ex Gr. *χαράκωμα* ager, vallum, *מָצָב* statio, *מָצָבָה* statua.

אָרֶן terra, tam habitabilis quam inhabitabilis, Engl. Earth. Convenit cum *רוּחַ currere*, quod circa terram jugiter rotetur sphæra corporum cœlestium. Estque compositum quasi ex *אַנְ* non, & *רֹחֶם* currens, eò quòd semper stet: est enim terra firmitatis & stabilitatis symbolum. * Hinc

* *Eccles. 1.4.*

¶ *Sal. 103.5.*

per apocopen fit *אַנְ*, terra. Unde *Minera* quasi *מַן* *אָרֶן* terra. Synonym. ejus est *תְּכִלָּה* *terra*, scil. habitabilis, sive Orbis. Sin autem scribatur cum duploci (*תְּכִלָּה*) notat *confusionem*, à *כָּלְלָה* confudit: in hoc enim orbe omnia ferè sunt mixta & confusa. Hinc *תְּכִלָּה* *כָּלְלָה*, quasi *orbis possessor*, qui primus metallorum usum per artem fabrilem monstravit. Per aphæresin possumus hinc effi-

*Thubal-
cajin.*
Vulcanus.

cere

cere *Vulcanum*, cuius soror fuerat. **נָשָׂה**, id est, *pulchra, speciosa*; ex qua forsitan Ethnici *Venerem effigiaverunt.* Gen. 4. 22.

mibi cohabitabit vice hanc bona donatione, Deus me Donavit
וּבְרַבִּי **אֱלֹהִים** **זָכָר** **טוֹב** **הַפְּעָם** **וּזְכָלִנִי** Gen. 30. 20.
meus vir
אִישׁ :

zāher *donavit, dotavit.* **zāher** *dos, donum.*
 Per syncopen & inversionem fit *dos dos.*
 Unde *Zebadeus*, quasi *dotatus*, & *Zabdius*.

el *Deus.* Vestigia hujus nominis
 quædam impressa sunt in *iae misereor*, nam
 proprium Dei est misereri. Convenit cum
el *potens*, & **el** *juravit, pejeravit, execra-*
tus est, Chald. ululavit. **el** & **el** *exe-*
cratio, jusjurandum cum imprecatione mali.
 In nomine enim Dei est jurandum, qui per-
 jurii est vindex. Plurale **el** *cum Deo*
 vero tribuitur habet sensum singularem,
 estque (ut *doctores volunt) nomen judi-
 cii & potentiae. *Yehovah* vero, gratiae &
 clementie. * Unde Onkelos sepe **el** per
el *judicem, transfert.* Et sanè Gen. 1. nulla
 fit mentio nominis **Y'hoah**, sed tantum
el, ut potè quod ibi describatur opus creationis,
 opus viz. potentiae Dei; dicaturque, *In prin-*
cipio creavit **el** (Deus judeus) *cælum &*
terram, prænoverat enim Deus, Angelorum
& primi hominis defctionem, quæ judice

* R. Salom.
 Non est
אלֹהִים
 in omnibus
 locis, nisi
דָּיָן
 dæx.
 * Deus. 1. 17
 nam judi-
 cium
לְאֱלֹהִים
 Dei est.
 * Ex. 34. 6.
יְהוָה
 est
 gratiosus
 & clemens.

Gen 3.4.
Eritis
כָּלָהִים
Sicut Dñs.
Onkelos,
sicut prin-
cipes. Jo-
nathan, si-
gut Angeli.

opus habebat. Metaphoricè tribuitur *Angelis*, * quòd in ipsis Divina gloria resul-
geat; *Judicibus*, & *gubernatoribus*, quòd
vices Dei gerant. *Idolis*, quòd pro Deo
vero à suis cultoribus habeantur.

טוֹב Bonum esse, placere. Item bonum.
טוֹב bonitas. Si retrorsum legas poterit
confici *Beatus*. Hinc *Tobias* quasi טֹב הִי bonitas Dei.

ד פָּעַל mutuis vicibus egit, percusſit,
agitavit. פָּעַל ictus, vice. Metaph. *Incus*
super quem metalla alternis vicibus feriun-
tur. In plurali *inceſſus*, *pedes*. פָּעַמָּה angu-
li. פָּעַמָּה tintinabulum. quòd concuſſione
perſonet.

ה יְכָל tutò habitavit. Præposito Alpha
fier, ἀσφαλεία securitas. יְכָל tutum receptacu-
lum. Hinc *Zebulon*. Item, *Izabel*, quasi in-
ſula habitabilis.

ו שָׁנָה vir. qui præstat virtute. Græc.
ἰχύς robur. ἵς fibra. Item, *vis*, *robur*, quoniam
virium bona pars corporis conficit in fi-
bris. Convenit cum verbo substantivo שָׁנָה
Est. ità ut שָׁנָה dicitur quasi שָׁנָה Ens, aut
primò existens scil. ante fœminam, quare
sicut existentiæ, ità honoris omnisque di-
gnitatis primas feret. Hinc illud Hebr.
linguæ mysterium, ut dum aliquid fœminæ
tribuitur publici muneris aut quod potius
in virum spectaret, conjungat nominibus
fœminarum verba masculina. Ut, Stre-
nuæ

Dignitas
viri pre-
muliere.

nuè age. Ubi in Hebr. est apostrophe ad ipsam Ruth per verba mascul. It. Suscipe benedictionem quam attulit (in mascul. genere) *ancilla tua*, &c. E contrà voces fœmininę viris tributæ, effœminatum animum viri denotant: ut, *Et si ita פָּנָן in feceris mecum, occide me*, &c. Verba sunt Mosis in fœmin. gen, pro masc. אַפָּה quæ perturbatam ejus & effœminatam mentem denotant. Aliquando sumitur distributivè pro *quislibet, unusquisque*. Et hinc quælibet res alteri juncta *Vir & uxor* appellatur, sub homine licet non comprehendatur.

---

maculosos cruribus varios hircos removit Et וַיַּסַּר בְּאֶת-הַתִּישִׁים כְּהַעֲקָרִים וְהַטְּלָאִים Gen.30.35.

ovibus in fuscum omne & eo in album quod omne כָּל-אֲשֶׁר כִּיְבָן כְּזַבְלָחָם כְּכַשְׁבִּים:

סָר = recedere, declinare, diverti: nominaliter degener. Convenit cum סָר refractarius fuit. סָר fastidiosus, avertens se ab omnibus. סָרָה apostasia, aversio. Hinc Lat. *Sura*, & *Serum* diei, cum hora aut sol recessit. Item, *Serum* lactis, quod recessit à materia aerea, & terrestri.

תִּישׁ hircus minor.

עֲקָר Ad pedes ligavit. Dicitur de pedibus crura diverso colore, velut fasciis vincita, habentibus. עַקְוָר varium, maculosum propriè cruribus. Hinc nomen proprium

Ruth.4.11.
1.Sam.25.
27.

Num. 11.
15.

prium loci, Beth בֵּית Heked. domus ligationis sc. pecoris, ubi ligabantur oves tondendæ.

^a פְּלִוָּא Pyh. Resarcire. Metaph. maculosum, maculis latis respersum, sicut vestis varia frustula assuta habens. Consonat פְּלָדוּ in quino.

^b כְּלָל consummavit Hinc Colophon. Omne, totum, perfectum, Universitas, hinc κόλας magnus.

^c לְבָנָן lateres albos fecit. Item, Albuuit. Gr. αλευχός. albus, λεβήνη Luna ab albedine. populus alba, quam Græci etiam ab albedine dicunt λευκόν. לְבָנָה thus à candore.

^d לְבָנָה later. pavimentatio lateritia. פְּלָנָה formax lateritia. Quadrat huc Lat. *clibanus*;

fit enim ex lateribus. Item mons Libanus, ferens arbusculas thuriferas, vel quòd fit albus ob nives perpetuas. Est enim mons Syriae adeò altus, ut media etiam æstate circa altissima sua juga, nivibus tectus, longè spectetur, unde etiam in Tyrum deferruntur & venduntur quibus temperant æstiva pocula. Item, Alpes, quòd perpetuis nivibus albeant.

^e חַר fuscum, calore adustum.

^h כַּשְׁבָּב agnelloς unius anni. Ovis annicula.

Libanus
mons.

Et

platani & coryli & virentes alba populo ex baculos accepit Et נִקְחָה בְּקָרְלָה לְבָנָה בְּלָה וְלָוָה וְעַרְמוֹן Gen. 30.37.

illa decorticavit &
וְיִפְאַל לְהַן :

• בְּקָרְלָה virga. Per Metath. fiet *υγλαμως*;
& converso in בְּקָרְלָה Baculus.

• Ab inusitato לְחַח fit לְחַח virens. לְחַח viror. Per inversionem χλόες flos. χλοραινω floreo. Et χλορίω Aristoteli est avis viridi colore.

• לְוָה avellana. à Recedere. facile enim cortices ex corylis atque amygdalis abscedunt. לְוָה pravitas, recessio à recto: cui convenit λαξ & λοξς obliquus, per inversionem συλάω amoveo, agito. Hinc Gen. cap. 28. vers. 19. nomen proprium loci Luž. quem Jacob à visione scalæ vocavit Bethel, id est, Domus Dei, qui postea propter vitulos Jorboam, dictus est Beth-aven. id est, dominus iniquitatis.

Bethel &
Bethaven.

• עַרְמוֹן Platanus vel Castanea arbor. Dicitur à עַרְמוֹן nudari. quia facile decorticatur.

• פְּצַלְתָּה decorticare, bis tantum extar. פְּצַלְתָּה Cortices.

• Jacobi compactæ & Labanis scrotine fuerunt Et קְהִיָּה בְּהַעֲטָפִים לְלָבָן וְהַקְשָׁרִים לְיעָקֹב Gen. 30.42.

• עַטְפָּה Operuit. Unde sapes. Relatum ad animum

corde pe-
cudes.

animum est deficere, deliquium pati. Ad oves, est Serotinare, eò quod oves serotinae debiliores sint, & quasi debilitate obrutæ. Latinis vocantur cordæ vel chordæ; Varrone & Plinio testibus.

בְּשַׁר Ligavit. Conjuravit. Conspiravit. בְּקַשְׁר Conjunctio. Hinc oves ligata, id est, primitivæ vel robustæ sive compactæ corpore. Ligamen enim est quodammodo fortitudo, vel robur.

Gen. 32.25. *luctando in pendebat & ejus femoris acetabulum læsit. Et*
 בְּהַאֲבָקָו כְּבָבֶף וַיַּקְרַע וַיַּעֲמֹד :

spfo cum
עמו :

* יְנֻן cum læsione attigit, percussit. Ex secunda persona יְנֻנָּה fit sijus tango. יְנֻנָּה plaga.

בְּקַפְתִּי Incurvavit. קַפְתִּי Concavitas. Tribuitur multis rebus curvis, & notat volam manus, plantam pedis, acetabulum sive coxam cavam. Item acerram, vas concavum, aut cochleare. & indè litera Capit, repræsentans curvaturam manus. קַפְתִּי curvus Ramus. Græc. mutato in κ fit καρπίω flecto. Lat. Cavo. Item, Caput: est enim aptum inverti & incurvari. Angl. a cuff, manicula lintearia.

כְּרָבֶן & in Regim. כְּרָבֶן. Cùm dicitur de Candelabro est Scapus, de aliis rebus latus, de homine femur. Estque pars hominis crassior

crassior in utroque latere juxta testiculos, unde etiam nomen traxit ὄπχος testis. Servi juraturi ponebant manum sub femore dominorum quibus fidem promittebant, unde factum ὄπχος adjuro.

^d γέν. *divelli, luxari.* idem est quod γέν. Usurpatur de membris divulsis, seu ut (in Epist. ad Hebr. 11.) *tympanisasis.**

^e Infin. N. פְּכַנֵּן *pulverisare.* hoc est, in arenam descendere. Mos enim hic observabatur in palæstris antiquorum, quod luctantes pulvere aspergebantur, ut facilius & firmius se invicem prehensos tenerent. Est & alia ratio, nam luctantes crebro pedum pulsu & agitatione celeri, pulverē excitant. Hinc Nom. פְּכַנֵּן & אַכְקָרֵן *pulvis.* Unde *Fabbok* torrens, à lucta Jacobi Gen. 32.22.

^f עַי *Cum, juxta, prope, ad.* Hinc אַלְמָנָא *Immanuel, nobiscum Deus.*

* *Tympanum* est instrumentum quo distendebantur sonores, cum erant excedendi, a examinandi flagri.

.deserto in mulos invenit Hana
עַנְהָ אַתְּ הַיּוֹם בְּמִרְבָּר :

Gen. 36.24

^a אַתְּ *Invenis, deprehendit.* Constructum cum לְ est sufficit. Hinc disciplinarum inventrices, *Musa.*

^b עַמְּדָה *Targ. explicat גִּגְאָנִים gigantes,* qui scil. venerunt in desertum, ut asinos ipsius Hanæ caperent, quos Hana ex ipsorum manibus eripuit. LXX τὸν λαμπρὸν singulariter reddiderunt, aut retinuerunt vocem

Hebr.

Hebr. quam non intellexerunt. Nihil enim est in vicinis linguis unde juvemur, quid statuendum sit de ista voce. Potest esse conjectura, quòd *invenit* ס'מ' id est, *Amplios fontes* diffusos instar lacus, à ס' Mare. Passim Rabb. explicant per *Mulos*. Dicuntque Talmudici: Tzibonem cum matre fuisse congressum, ac genuisse ex ea per nefandum incestum Hanam. Hana ergò fuit פְּסָגֵן profanus & spurius, & introduxit in mundum פְּסָגֵן profana & spuria animalia.

v. 24. Pater
Hana fuit
Tzibon.
v. 20. Tzibon & Ha-
na fratres
ex patre
Seir.

כְּבָר logui, dicere. Hinc *Desertum* per antiphrasin, quasi locus à sermone remotus, vel à ductu, quod pecora eò pascendi causà ducantur.

Gen. 37. 25. ledanum & opobalsamum & myxaria ferunt eorum *Cameli* בְּטַלְיָהֶם & נְשָׁאִם נְכֹוֹת וְצָרִי וְלֹטָם :

בְּמַר retribuere, apud Arabes accumulare, sique notat *accumulatim* retribuere. Inde בְּמַר *camelus*, à gibbo vel cumulo, quem in dorso portat. Ex camelorum pilis contextus pannus dicitur *Hisp*. *Camelote*.

בְּאַלְפָא tulit, extulit, condonavit. Hinc אַלְפָא à εἴρω feram, νίζω onero. & Lat. *Nasus*. Nom. בְּנִשְׁיָא princeps quasi elatus. Item *Nubes* à terra elata. בְּנִשְׁאָר oblatio. בְּשִׁיא clatio פְּשָׁת excellentia, rumor. בְּשָׁא acceptio. בְּמַשְׁא & בְּמַשְׁאָת

מִשְׁאַת *onus, elatio, munus.* Item, *incendium* quasi elatio fumi. Græc. μάδης *merces.* Lat. *Massa* cumulus rerum in unum congestarum. Symboli loco sint tria illa nomina propria. **וּרְוֹמָה וּמְשֻׁפָּעַ** *quibus* Gen. 25. Judæi proverbii loco utuntur, quasi, & *andi, & file, & perfer.*

^c *Omnia collectanea aromata vocantur* *hac voce נְכֹאת* Chald. *vertit per ceram,* *alii aliter. Singulare est, cùm נ redundantē.*

^d **צָרֵר** & **אַרְבָּי** *Opobalsamum.* Judæis *theriaca.*

^e **לְוֹט** *Mastiche. Stacte,* πάσης στίλλας à stillando. est enim lacryma Myrrhæ. *Lednum.* Variant interpretes. Aliis est *Lothus,* *Lotbus.* estque nomen arboris proferentis baccam pipere majorem, dulcem, stomacho facilem, cuius gustus tam suavis est, ut advenis incutiat patriæ oblivionem. Unde cum *Ulyssis* *socii delati fuissent in Africam, & Homer. lib. 9. Odyss.* *Lothum* gustassent (ut ait fabula) vix inde abduci poterant.

*...eas expressi & uvas maturas accepi Et
ונקפת אַתְדָה הַעֲנָבִים וְנַאֲשַׁחַת אַתְמָם:*

G. N. 40. 11.

^a **עַנְבָה** *Hinc obba.* Unde *עַנְבָה* nomen loci propè Eshcol. Josh. 11. 1.

^b **שַׁחַת** *succum Expressit*, h. l. tantum extat. Per syncopen fit *uid.* per *cribrum exprimo.*

Septem

adustae, tenues, graciles, spicæ Septem
Gen. 41. 23. שְׁבָעַ וְשְׁבָלִים וְעַמּוֹת וְקָוֹת וְשְׁבָעַ וְשְׁבָלִים וְעַמּוֹת וְקָוֹת
eas post germinabant, Euro
קָרִים וְעַמּוֹת וְקָרִים אֶחָרֵיכֶם:

Septenarius
numerus
mysticus.

שְׁבָעַ Septem. Septenarius numerus est mysticus, continet enim numerum Dei & creaturarum. Hinc propter numeri septenarii plenitudinem & sanctitatem venit עַמּוֹת שְׁבָעַ juravit. Est enim juramentum res sacra, in quâ interponitur divina auctoritas & veracitas, quæ non temerè & leviter, sed septem, id est, multis gravibusque de causis, adhibenda est. שְׁבָעַ Septimana. Græc. σέβα Sanctè observo. Lat. Severus. Angl. Seven. Unde Elishba, Dei mei juramentum. Bath-sheba, filia juramenti.

שְׁבָלִים Spica. Item, fluxus, fluentum. Unde Lat. Sibilus. Rabbiis est sodalitas convivalis, idque à Syr. סְבִיל compotare, hinc interjecto μ. fit συμβολή.

עַמּוֹת Minutum, gracile, & acuminatum. Semel reperitur in plurali.

קָוֹת Comminuit, attenuavit. קָוֹת res tenuis, pulvis. קָוֹת canopæum, cortina, vel tela. Hinc סְנַיָּה dentibus attenuo. סְנַיָּה mordeo. Rabbiis קָרְרָבָה Grammatica, eò quod in subtilitatibus dictionum & miniis literarum, & apicum discutiendis versetur.

שְׁבָעַ arvum ante suam maturitatem adusit. שְׁבָעַ שְׁבָעַ uredo segetum.

קדם

^g אֶתְבָּק anticipavit, obvenit. מִזְרָח antiquitas, aeternitas, olim. Item, Oriens. Ferunt enim Adamum creatum facie versus Orientem dispositam, ut lucem & solem orientem aspiceret, unde Oriens ipsi fuit Kedem, id est, anterior mundi pars. מִזְרָח Oriens. Item, *Eurus*, ventus orientalis & subsolanus, qui in terra sancta est vehementissimus, & proinde maximè exsiccat & torrefacit. Hinc *Cadmus*, & *Cadmi*, nomen celebre ex Phœnicia oriundi Agenoris Tyrorum Regis filii, qui literas primùm in Græciam intulit. *Cadmia* terra orientalis. Item, locus studiorum à Gephyræis advenis institutus, unde per prosthesin A, fit *Academia*.

cadmus.

Academia.

^g בָּקָר pullulavit, germinavit, refloruit. בָּקָר germen, Unde σάμας gramen: * quæ vox per Kabalisticam Gematriam est Messias, eundem enim numerum efficit quem בְּנֵי חֶסֶד consolator, quæ vox iis est inter nomina Messiæ: unde etiam à Chaldæo Messiæ nomine vertitur. Et obiter nota, Cùm בָּקָר germen, & בָּנָי surculus sint synonima, nihil impedit quin dicamus Matthæum illis verbis, ραζωπαὶ τὸ κανδιόν ad hoc Zachariæ nomen בָּקָר respexisse.

Zach. 6. 12.

בָּ	90
מָ	40
חָ	8
	138
בָּ	40
נָ	50
חָ	8
בָּ	40
	138

^h אַחֲר posterioravit. id est, tardavit vel distulit. אַחֲר alias, alter, post. Item, *Diversus*, aut illegitimus, ut cùm אַחֲרָה mulier aliena, id est, concubina, dicitur. אַחֲרִית posteritas, extremum, finis, conse-

Matt. 2. 23.

Judic. 11. 2.

D quens.

quens. Item, merces, quòd sit finis operis. אַחֲרָה retrò, posterius. Item, occidens, plaga mundi posterior respectu orientis. אַחֲרָה postremum. Unde Acheron ob tenebras exteriores, & Heri. Item, עַכְרָה posterus, עַכְרָה alter, אַחֲרִים & אַחֲרִים usque, ad.

Gen.43.11. *terebinthinae nuces mellis parum munus viro illi Differte*
 הַוְדִירְךָ לְאַיִשׁ מִנְחָה מְעַט בְּכֶשׁ בְּקָטְנִים .amygdalas & : פְּשִׁירִים :

^a *sacrificium, oblatio, dicitur tam de munere sacro, quam profano. Hinc munus, & mentha; allusivè Monachus.*

^b *מְעַט parum esse, Diminui. מְעַט paucitas, parum. Per syncop. fit multus.*

^c *Omnis dulcedo fructuum vocatur mel, usurpatur etiam pro quovis edulio largo. Unde Dapes, & αὐγάνης largus, αὐγάνης lauitia. Δαστον voro. בְּכֶשׁ gibbus camelorum, quòd oneribus læsus melle sanari sollecat.*

^d *מְנִינִים nuces terebinthinae, aliis avellanae. Quadrat huc Botan herba. Botanicus herbarius. Boni pecus, quòd herbis pascitur.*

^e *סְדַר sedulus, vigil fuit, maturavit. semel in Pyhal amygdalavit, hoc est, amygdalæ speciem retulit. Quadrat huc גְּדִילָה ex tempore facio. בְּמַדֵּן amygdala, à maturandi celeritate*
 Ex.25.34.

celeritate, nam hyeme concipit ex oriente
Aquilâ, floret prima omnium mense Janua-
rio, Martio verò pomum maturat. *

* Plin. l. 16.
cap. 25.

inter ex legislator nec Jebuda à tribus recedet Non
לֹא יִסּוּר אֲשֶׁר מִיהוּנָה וּמִחוֹזָק מִבּין
obedientia ei Schilo venerit dum usque ejus pedes
רְגָלָיו אַשְׁרָכִי יָבָא אֲשִׁילָה וְלֹא יִקְהַת
populorum
עֲמִים :

אֲשֶׁר Virga, Sceptrum, tribus, calamus.
Item, Spica.

בְּהִנְהָה venit à יְהוָה confiteri: dixit
enim Leah; hâc vice אֲוֹרֶה celebrabo Feho-
vam. (Tacitus verò putabat Judæos dictos
quasi Idæos ab Ida monte) Hinc fiunt
הַוּרִיָּה Judæus, יְהוּדִית Judaicè, jn.
daisare. hoc est ritum Judæorum servare.

חַקָּק descripti, sculpsit, decrevit. חַקָּק
cogitatio. פְּנַי statutum, pensum, modulus, ratio.
Huc spectant וְאַוְתָּה assimilior. וְאַוְתָּה effigies.

כִּנְלָל obrectavit, detraxit, exploravit.
Hiph. assuefecit. כִּנְלָל pes. Exploratorum
enim est jugiter discurrere & cum cura spec-
culari quæ denunciant suis dominis. Item,
consuetudo, hinc Regula. רֹגֵל fullo, qui pan-
nos pedibus calcat. כִּנְלָל pedes, pedites. Ju-
dæi tria sua festa cardinalia vocant אֲשִׁילָה
הַלְּלִים quia quotannis necesse habebant

Proculdubio
binc אֲמָנָה,
qđm, qđm,
cavo.

ire Hierosolymam, & קָדֵל etiam illis est qui benè versatus est in Bibliis vel Talmud.

כָּעֵד à עַד transivit. Notatur hāc particulā quidam loci vel temporis transitus.

Schilo
quid.

Gematria.

Notaricon.

Notaricon.

שְׁלֵה tranquillum esse. Secundina (à tranquillitate foetus) est membrana illa, quā partus obvolutus utero prodit. Angl. a child. Hinc שְׁלֵה quidam vertunt Secundinas ejus. alii simpliciter Schilo, unde Lat. salus & salvator. Kabalistæ docent has literas בָּא שְׁלֵה conficere 358. totidem & בָּא מֵשִׁיחַ Messias. Igitur Messias vocatur Schilo, quoniam Tranquillus & æternæ tranquillitatis autor est. Poterit & hoc notari, initiales literas harum vocum, בָּא שְׁלֵה וְלֹא comprehendere salutare nomen Salvatoris nostri יְשֻׁעָה J a s u , de quo hic sermo est.

אַתָּה in lingua Arabica, audire, obtemperare. hinc קָהָתָן auditus, obedientia. Non longè hinc abest ἀκέω audio. Aliis est congregatio. Et sic quidam, Christianus Pauli, Judæus Polonus Marpurgi baptizatus hanc vocem קָהָתָן congregationem, per quatuor populorum nomina explicavit, Fudaos, Christianos, Ethnicos, Turcas. Angl. Jews, Christians, Heathens, Turks. Germ. Juden, Christen, Heiden, Turcken.

Et

sepeliverunt & Canaan terram in ejus filii eum tulerunt. Et
וַיַּשְׁאַל אֹתוֹ **בְּנֵי אֶרְצָה** **אֲבָנָשׁ** **וַיַּקְרֹב** Gen. 50.13.

*· duplicitatus agri spelunca in eum
 אֹתוֹ בְּמַעַת שְׁרָה הַמִּפְלִיהָ :*

¶ *filius, gener, pullus, ramus.* latè patet. pl. **בְּנֵי** à **בְּנֵה** *adificavit.* Sunt enim filii quasi structura parentum. Hinc *Bonus, antiquè Benus, & benè, benignè, quia olim filii pro summo bono habebantur.*

¶ *עַנְפָּה* *depressit, humiliavit, prostravit.* Hinc *עַנְפָּה* *genu, gestus humiliantium;* *עַנְפָּה* *supplex fio, oscular.* **וְעַנְפָּה** *Canaan, nepos Noe* Canaan.

ex Cham, dictus à humilitate, quoniam servus servorum fieri debebat. Et quia *Canaan.* Gen. 9.25.

merx. Referunt Talmudici Cananæos fuisse Gergesæos Africanos, qui coram Alexandro Macedone restitutionem patriæ postularunt, asserentes terram Canaan esse suam, eò quòd passim in lege terra Canaan Gergesæi
restitutionem terre
Canaan à
Judeis pos-
tulant.

*à patre ipsorum Canaan denominaretur. Quidam autem Gaboah filius Pesisæ quæsivit ab eis, unde deducetis vestras probationes? responderunt, è lege: subjecit, at in lege scriptum est, *Maledictus esto Canaan, servusque servorum sit fratribus:* si quid autem servus acquirit, cuinam debetur illud & ipsem? & insuper etiam vos tot*

jam annis nobis non servivistis. Ad hoc cùm responsum per triduum dare non poterant, Judæis avitas suas possessiones reliquerunt.

כְּבָר *sepelivit*; sub terra occultavit, abscondit. Hinc *κεκαις* *ασελλος*, gaudet *Cubaris* semper latere tanquam sepulta. Si metathesin admittamus fit *χρύσος occulto*. קְבָר *sepulcrum*, קְבָרָה *sepultura*.

מַעֲרָה *spelunca tenebrosa, fossa, antrum*. Hinc *μωρός* & *ἀμωρός* *obscurus*. Buxtorf. deducit à עַבְרָה *nudavit*, quasi locum nudum & evacuatum dicas.

שָׂנֵה *ager, tam cultus & sativus, quam pascuosus*. Cui convenit *σῖτος frumentum*.

כְּפָל *duplicavit, conaduplicavit*. Mutato כ in כ fiet כְּפָל *duplico*. כְּפָל *duplum*, Fuller. *mistic.* *duplicitas*. Hinc *Cephalis*. Fuller. quid si dicamus *κεφαλή* non à *Graca* voce sed ab *Hebr.* aut, *Syra* כְּפָל *ortum*? מַכְפָּלָה *duplicitas, quibusdam est nomen proprium loci.*

Ex

Ex Exodo.

arcam accepit & illum abscondere amplius poterat non Et
וַיָּאֹרֶת יְכִילָה עֹרֶת אֶת־צְפִינָה וְנַחַת • טְבַח

Exod. 2.3.

algæ in exposuit & spicæ eam bituminavit & arundinis
בְּגַמְאָה • וְתַחַמְתָה אֶבְנָתָה & נַחַשָׁם בְּבְסֹוף

rivi ripam juxta
בְּעַל־שְׁפָת אֶת־הַיּוֹרֶה :

טְבַל posse, *Prævalere*, *Rivus*, *va-
dum*. Cognata sunt אֶלְעָה *robur*. *Alce* ani-
mal robustum. *Alcides* nomen *Herculis*.
Indè *Uchal*, & *Michal* filia *Saulis*.

Prov. 30.1.

אֶפְנָה Abscondere. נִבְנָה *Septentrio*, quo-
niā Sol est abditus illic. פְּאַפְנָה *absconditio*,
arcānum. Affine est גְּמַת *tenebrae*. Indè אֶפְנִית
תְּעַנְנָה cognomen *Josephi*, ubi *Vulgata*,
Salvator mundi. R. *Sal.* מִתְרָשָׁה *הַצְפָּנוֹת* en-
narrator *occultorum*. Posterior autem vox
est composita ex יְהָוָה *clarabit*, & נַחַת *duxit*,
qui scil. inclarescit docendo obscura.

cognomen-
tum Jose-
phi.

Gloss. 41.

טְבַח area. Hinc *tabula*, & sic *fiscella*, è
vimine plexa in modum arculæ.

גְּמַת Absorpsit, *Exhaustit*. מִגְנָה *haustus*.
גְּמַת *juncus*, quod aquam sorbeat. Græc.
κονια *fluctus*. Et *Cumatile*, vestis coloris ma-
rini ac cærulei, fluctibus similis.

חַמְרָה Rubuit, *turbavit*, *bituminavit*. Cui
convenit הַמָּאָר pro הַמָּלָא dies, quoniam à ru-
bedine cœli incipit. וְחַמְרָה *vinum rubidum*.
uade per aphæresin *Merum* & *Maro* qui do-
cuit vineas plantare. וְחַמְרָה *bitumen*.

D 4

טְבַח

פְּרָאֵס pix. Per aphæresin πάνα vel πάνα, pix. πάνα πίκο. πίνος, pinus, bæc n. arbor præ cæteris picem stillantibus magnam copiam fundit.

כְּשָׁל posuit, collocavit. תְּשִׁוָּמָת depositio, dicitur de Commercio. Quadrat huc σῶμα corpus, quoniam anima in eo posita est.

בְּסָל deficere, finiri. סָל finis. Inversis literis fit Pausa. סָל alga, juncus, quòd in extremitate fluminum crescat. סִפְתָּה turbo, à consumendo. Unde Marc Suph. id est, finis, eò quòd sit אַחֲרֵין. scil. ultimum terræ sanctæ. Vulgò vocatur mare Rubrum, sive Erythraeum, ab Erythra rege, * qui non alius fuit quàm Esau, dictus Edom. rubicundi aut rutili coloris, eò quod referret סָל id est, pelles arietum rutilanti-um. Exod. 25.

שְׁפָה Labium, in genere usurpatur pro extremitate cujusque rei. Littus, ripa.

אַר Rivus. Hinc מְנוּ fluo. מְנוּ mingo. Unde Farden, quasi אַר נְהָר fluvius Dan. descendit enim ex urbe Dan, quæ postea Cæsarea-Philippi diæta.

Exod. 8. 9.

cumulos atque cumulos in ranae coaceruaverunt Et נִיאָבָרִי אָחָד בְּהַצְפְּרָקָעִים תְּמִרִים חַמְרִים

terra factuit &

וְנִתְבָּאשׁ תְּאָרֶן :

אָבָר : confessit, collegit, coaceruavit.
Legitur

Benjamin
in itine-
rario.
* Vide Ful-
ler. Misc.
Lb. 4. c. 10.

Legitur septies, idque in Futuro. Et semel **אֶכְרִים** acervi.

⁶ **צְפְרָדָע** rana. quasi à **צְפָר** acceleravit, & **בָּעֵד** notitia, quod matutini temporis gnara sit, & suo clamore index; vel quod instantem pluviam præsentiat.

חַמְרָה suprà pag. 39. **לְlutum, cæmentum,** Item, *acervus*, propriè lutosus. Item nomen mensuræ, quæ *Corus* vocatur. **חַמְרָה** **סִינָס**, *Judic. 9.28* à modiis & acervis frumenti portandis sic dictus. Item, *acervus*, quo nomine etiam appellatur *Chamor* princeps Sichemitarum.

בְּאַשׁ **בְּאַשׁ** fætuit, putuit. & **בְּאַשׁ** fætor. **בְּאַשָּׁה** putredo sive vitium herbæ aut frugum. **בְּאַשְׁיִם** *labrusca*, uvæ fœtidæ & insuaves

Exod. 8.18,
præstigiis & suis incantationibus magi similiter fecerunt. Et &c.

וַיַּעֲשֶׂרֶבּן **הַחֲרַטְמִים** **כְּלַטְיָהֶם** **וּבְכַשְּׁפִים**
pediculorum fuit & poterant non sed, pediculos educendum ad
לְהֹצִיאָה **אֶת** **הַבְּנִים** **וְלֹא** **יָכֹלוּ** **וְתִהְיָה**
.pustule & ulcus, insectorum mixtura, colluvies
הַכְּבָעָם **עַרְכָּה** **שְׁחִין** נאכְעַפְעָוֹת:

עַשְׂלָה fecit, confecit, id est, subegit. Cum Accusativo, *Sacrificavit*, eò quod præcipuum sit humanæ operationis officium.
^{*} Hinc **סָנְצָע** *sancsus*. **סָנְצָע** *sacrifico*. **בְּעַשְׂלָה** *opus*. *Nota*, Verba Activa, sæpe tantum conatum denotant; ut hoc loco fecerunt, id est, conabantur.

כְּרַטְסָמָן *genethliacus*. Est quadriliter.

^{*Et sic apud}
Virgil.
^{Cum faciam}
vitulâ pro
frugibus,
ipse venito.

לְטַבָּה & לְאַטָּה operuit, involvit. לְטַבָּה abscondio, incantatio, quod fiat occulte. Hinc גָּמָשׁ, גָּמָשׁ lateo. Exodi autem cap. 7. 12. legitur בְּלִיהְטִיחָה per laminas suas. לְהַט lamina, quasi per consecrationem & coniurationem gladiorum magiam exercuerint.

בְּשָׁרַף prestigiis uti. בְּשָׁרַף Prestigiator. בְּשָׁרַף prestigium. Basnaya Per metath. fascino.

בְּאַפְּתָח Exit, prodiit. בְּאַפְּתָח & בְּאַפְּתָח excrementum. בְּצָאִים Sordidi. בְּאַפְּתָח germen. בְּצָאִים מָוְתָא exitus. In Hiph. fit הַזָּעִיר, unde cico.

בְּגָם pediculi, caret singulari. בְּגָם copia pediculorum. Hinc Cinipes.

בְּעַרְבָּה commiscere. בְּעַרְבָּה miscellanea turba. Item, trama, quod stamini ex adverso immiscetur. בְּעַרְבָּה vespera, quod tunc lux tenebris commisceri incipiat. בְּעַרְבָּה Corvus, ab atro colore, sicut vespera. בְּעַרְבָּה mistio diversorum insectorum. Hinc veniunt epicatigo, Erebus apud Poetas pars inferorum ab obscuritate. Unde בְּעַרְבָּה Arabia, quasi mixtura variorum populorum. בְּעַרְבָּה Arabs. Arabes fuerunt vagi habitantes tabernacula, qui ob id Scenite Plinio dicti. Pastionibus imprimis vacabant, unde etiam Nomades οὐ τοῦ τρέπετον à pascendo dicti: Depastis herbis uno in loco, pastiliones suos curribus aliò transvehunt. Unde illud: Neque

Arabia.

Jes. 13. 20.

figet ibi tentorium Arabs, scil. ad pecus suum ibi pascendum. בְּעַרְבָּה

בָּעָה *bullavit*. Ex usu Chald. *Petiit*, אַכְעַפְעַיָּת *bulla*. נֵסֶת Heemanth. & geminatio primæ & secundæ radical. indicat suppurationes vehementes, quæ indesinenter saniem & pus generant.

bordeos nam fuerunt lesa bordeum & linum Et
וְהַפְשִׁתָּה וְהַשְׁעָרָה נִקְבָּה כִּי הַשְׁעָרָה Exod.9.31.
culmus lino & mutica spisa erat
אַבְיב וְהַפְשִׁתָּה נִקְבָּל :

פְשִׁתָּה Linum. Per metath. *Stupa*.
שְׁעָר horruit. Item, pilosus fuit שְׁעָר &
שְׁעָר pilus, שְׁעָר pilosus. Item *Hircus* à
longis villis. Item *Scops* avis horrenda,
vel *Dæmon sylvestris*, sub forma enim hir-
suta olim dæmones in sylvis, agris & mon-
tibus apparebant, & hi sunt Fauni sive Sa-
tyri quibus gentiles sacrificabant. Intelli-
guntur etiam *Imbres tenues* instar pilorum;
stilla enim comparatur pilis, quia nubes
sunt ut vellera. שְׁעָר *hordeum*, quod præ
aliis frumenti generibus sit hirsutum.
Græc. πόνεια vestis barbarica è pilis capri-
nis confecta, sive sagum pelliceum.

נִקְבָּה percussit, lasit. Loripes. quasi
pedibus percussus. נִקְבָּה plaga. Huc per-
tinent *nexus*, *nexus* mortuus, Item, *neco*, *nex*.
Unde *Pharao*. נִכְוָה *Neco*, eò quod esset de-
bilis pedibus & claudus, ut Targ. explicat.

אַבְיב Spica recens. אַב culmus ramos
aut

Hinc Saty-
rus. Et co-
gnomentum
Esau Seir,
quasi pilosus
Num.24.
28.

aut fructus gignens. Hinc **רְכָבָה** pubesco, **רְכָבָה** pubes. Item, *Ephebus*.

בְּגַבְשֵׁל ⁺ Videtur esse compositum ex **עַלְמָה** *colliculus*, & **עַלְמָה** *jugum*. Nam Linum in capite habet folliculum intra quem continetur semen, & gibbus iste similis est jugo montis.

Exod. 12.9. ^{igne assūm sed, crudum ea ex comedetis Non} **לֹא תֹאכְלُ מֵתָבָה טְבָה כִּי אָם** ^{צָלִי אָשׁ}:

לֹא ^{non} aliquando nondum: ut, *Templo* *Yehovae* **לֹא** ^{non} *nondum* erat fundatum. Item, *Populus* **לֹא** ^{non} *nondum* congregatus fuerat. Et *Adam* non deceptus sed *Eva*, id est, nondum fuerat deceptus.

לֹא ^{crudum}, non bene coctum. Legitur semel.

צָלִיל ^{assavit, צָלִיל assūm, assatura.} *tostum, torta subcineritia, sive super prunas cocta.*

Exod. 12. ^{azymis cum Yehovae festum celebrabitis Et} **וְחַנְכָּם חַנְכָּם בְּמִזְוֹת**:

חַנְכָּם ⁺ *Tripudiavit, Catachresticē titubavit more ebriosorum.* **חַנְכָּם** *festum. titubatio.* *Quadrant* *huc ἄγος sanctus, ἄγος veneratio.* Unde *Chaggaus* propheta.

וְחַנְכָּם ⁺ Arias Montanus legendum putat *Yehove, ad formam אַהֲרֹן*. * Scribitur aliquando

aliquando יהוה ad formam אלוהים quod Junius docet esse מילא singultientis; * Caje-
tanus vocem inflexam ad dulcedinem af-
fectus supplicantis, * & nomen Dei glo-
riosissimum, denotans essentiam Dei perpe-
tuam, quae *fuit, est, & erit.* הַיְהָ vel
fuit, est, erit. הַיְהָ הַיְהָ erit. Proculdubio hinc

* ad Gen.

15.

* ad 1. Reg.

8.

manavit vocabulum *Jovis*, unde Judæos Jovem Deum Romanorum coluisse, Varro existimavit. Græci etiam suum Ζεύς hinc deformarunt. οντα & mutabiles sunt.
ut. ζύγον *jugum*, &c. Meritò igitur *Jovem* hominum Deorumque patrem appellavit antiquitas. Nè igitur temerè majesticum hoc nomen Divinum usurparetur, prisci pro יהוה substituerunt legendum אֱלֹהָן, & pro יהוה efferendum אֱלֹהִים vel alio aliquo epitheto circumscribendum. V.g. *Tunc* *Marc. 14.6.*

es Christus filius illius BENEDICTI? Ità in judiciis quando inquirebant in blasphemum, non pronunciabant hoc nomen יהוה sed pro eo utebantur voce יְסֵה, quia & hæc vox quadrilitera est ut יהוה & in numeris ad eandem summam ascendit, ad quam אֱלֹהִים nimirum 86. Maimonides, *Et cautio nè quis illud (scil. Jehova) legat hinc est, quod significet Dei exaltandi substantiam sive essentiam; & quidem ita significet, ut nulla creatura communicet cum eo in ista significatione.* Hinc etiam dicitur שְׁמָן *nomen separatum*; omnia enim nomina

Jova *La-*
tinis à ju-
vando.

, 10
י 6
ס 60
, 10
—
86

Maimon. in
more c. 61.

והשמייה
מלך רוא
אותו.

mina Dei quæ reperiuntur in libris S. de-
sumpta sunt ab ejus operibus, at hoc so-
lum מַיּוֹחֶר appropriatum est, essentiæ Dei.
Superstitiosi igitur sunt quidam Rabbini,
qui hoc antiquorum bono instituto abusi,
pro הַחֲוָת mutato ה in י legunt & scribunt
Exod. 3.15. רְרוֹר scil. quoniam Deus gloriosus ait: *Hoc
est nomen meum מַיּוֹחֶר in seculum; ipsi per-
vertunt sensum מַיּוֹחֶר ad occultandum.* Præ-
terea dicitur Tetragrammaton à quatuor
literis, quas etiam Græci Origenis exem-
plo per Η Ι Η Ι expresserunt, & Hieronym.
in Græcis exemplaribus suæ ætatis nomen
Dei per duo Jodin Samaritano charætere
scriptum vidit. hoc modo נ נ quod
non intelligentes, per מ מ legerunt. Et
hoc mysterium Ethnicos etiam non latuit,
nam Pythagoras per τετραγωνον, solitus est ju-
rare. Plutarchus etiam fecit librum de Ει,
inscripto foribus templi Delphici, ubi re-
fert voce hâc salutare olim solitos Græ-
cos Deum. Deus enim unumquemque no-
strum hoc accendentem veluti salutans compel-
lat γνῶσιν οὐατὸν, quod nihil deterius est quam
Salve. Nos viciſſim respondentes Deo. Ει
ΕΙ, dicimus, veram, certam, solāmque soli
convenientem ei appellationem, quâ Eſſe dici-
tur, tribuentes.

Nomen Dei
tetragram-
maton.

Plutarch.
de Ει apud
Delphos.

* נ נ idem cum ה ה liquorem expressit.
exsuxit. נ נ panis non fermentatus. Huc
spectant μάζα placenta, μάζω pinsjo, premo,
cmungo.

emungo. μυξω fugio. Et Amazones pauperes qui mazam non habent.

admovebitis & pelvi in hyssopi fasciculum intingetis Et וְצַבְלִתָם אֶזְוֹב בְּפֶת וְהַצְעָפָם

Exod. 12.

postes duos ad Superliminare ad אֶל הַמְשֻׁקָר וְאֶל שְׂעִיר הַפְּטוּחוֹת :

22.

אֶל tinxit, baptizavit. Per aphæresin & inversionem fit lavo.

בְּאֶגְרָה fasciculus, ex rebus turmatim collectis. Metaphor. agmen militare. Hinc Ies. 1. dicti Gadite, qui ante fratres suos ordine militari præcesserint. Angl. to get.

אֶזְוֹב, venit hinc *Hyssopus*.

גְּפַת pelvis. est nomen universale, cuiilibet vasi conveniens. Unde per inversionem fit vas. Significat etiam limen inferius. Hinc in Hithp. הַשְׁׁתָּמֵן Liminare, id est, ad limen permanere, venit à הַשְׁׁפֵט L. *Hospes*.

דְּגַשׁ prospexit. דְּגַשׁ aspectus, דְּגַשׁ Superliminare, eò quòd jugiter aspiciatur. Quadrant huc οὐπομανεια circumspicio, οὐονια, οὐμανος scopus, scopolus. Oppositum ejus est גְּדַעַת limen inferius.

הַנְּגַשׁ mutare, iterare, variari, infatuari. Hinc Lat. *Sanies*, quasi infatuatus sanguis. בְּנַעַשׂ duo & בְּנַעַשׂ due. בְּנַעַשׂ annus, ab iteratione: Sol enim, postquam ad punctum suum redierit, iteratur, hoc est, per sua vestigia revolvitur. Grammaticis annus est

quasi

Serpens
bieroglyphi-
cum solis.

quasi annulus, quòd in se nimirum revertatur. Ἐναυτῷ, quoque Græci, quasi ἐν αυτῷ, dixerunt. Unde veteres Solem per serpentis anfractum denotarunt; non secus enim atque serpens gyrum suum conficit, ita & Sol per Zodiacum circulum conficere existimatur.

¶ Chald. *Moveri*. Zuzim fuerant populi robusti & proceræ staturæ, ad quorum conspectum aliquis præ timore commovebatur. Hinc פָּזָוִירָה Postis, ad quem janua movetur.

Ex.16.13. rotundum oris stratum & columnæ ascendit Et וְתַעַל נְהַלְיוֹ יְשַׁבְּתָה אַתָּה מִחְסָפֶת pruina sicut, tenui קְכָרָה בְּקָפָר :

אַלְיָה ascendit, unde ἀλομας *salio*, ala, quâ avis in altum ascendit, ἐλέων *venio*, *Proselitus*, qui in aliam religionem concessit. De sacrificiis usurpatum, *obtulit*. De lumine, *accendit*. De cibis, *nutrivit*. Unde Lat. *alo-*
עַל & עַלְיוֹן excelsus; Unde Græci Solem vocarunt αὔλιον. עַלְיָה ascensus, gradus. עַלְיָה holocaustum, quòd totum igne absumptum sursum ascenderet. Item, ascensus. טַעַל elatio. עַלְיָה ascensus, *clivus*, gradus, suggestionum. בְּעַלְיָה ascensio, gradus, excellentia. * aquæ-ductus. Item, curatio, sive emplastrum, quasi cicatricis ascensio. עַלְיָה superius.

תַּעֲלָה *
finus For-
danis, quod
Hellenistis
sonat, Sac-
ra, unde
Sacra, unde
Heinsius.

superius. Chald. *cænaculum*, in quod per gradus ascenditur.

כָּלַע *coturnix*, quasi à כָּלַע quietum esse. Sedet enim in abundantia frumenti otiosa, desidiæ & luxui dedita. Quadrant huc *Salvus*, & χωλάζων, in otio vivere.

כָּבֵב *cubus*, כָּבֵב *cubatio*. Item *stra-tum*. כָּבֵב *cubile*. Hinc οχίσθω *recumbo*, & per aphæresin *cubo*. Item κύος, *cubus*, κυκίος, *cubicus*.

אַלְעָם *texit, obumbravit*. Facit huc *tabula lata*. Item *fumarii operculum*. & Angl. to till. לְעָם *ros*, quæ terram tegit, estque pullulationis causa. Unde σύλλω, *vireo, pullulo*.

מְקֻרָב indè מְקֻרָב, quod Aben-Esræ est לְעָם *rotundum*. Non exstat amplius. Hieronym. *pilo-tusum*, id est, pilis & folliculis suis exutum. Chaldæus, quasi *decoratum*, sicutque convenit cum לְעָם *denudari*.

בְּפַרְבָּן *bitumine vel pice obtexit*. בְּפַרְבָּן *pruina, sive ros conglaciatus, terram operiens, cui manna quasi linteumini mundo, incubabat*. Item *pelvis*, in qua aliquid occultatur. Hinc fit χρύσω, *absconde*.

*multiplicans abundabat non & Homere metiebantur Et
Ex. 16. 18. זְנִמְרָה בְּעֵמֶר וְלֹא כְּהָרִיף בְּקָרְבָּה*

*deficiebat non faciens modicum &
וְהַמְּמַעַט לֹא חַסִּיר :*

*mensuravit. מֶנֶּדֶת mensura. Item ve-
stis, quasi mensuratum corporis. מֶדֶת
& מְרוֹן dimensio. Hinc Modius, modus.
Rabbini proprietates Dei, & Theologi per-
sonas SS. Trinit. vocant Middoth. Hinc
Gen. 10. 21. Maddai filius Japhet, cuius tempore domi-
nia coepta sunt metiri, à quo etiam Media
dicta.*

*עֵמֶר Chænix, mensura aridorum, con-
tinens 8. libras, sive 96. uncias, à עֵמֶר mi-
nisterio alicujus uti, per 40. enim annos in
deserto fuerat in usu, vel à עַמְּרִי manipu-
lus, putà victus diurni, per diem enim suf-
ficit.*

*עַבְדָּה redundavit, superfut. Reperitur
etiam usurpatum de excessu superabundan-
te in cortinis; unde per aphæresin, τάπης &
τάπης, tapetum, auleum.*

*רְבָה multiplicari, crescere. Item jacu-
lari. מְרָבָה & בְּרָבָה amplitudo. מְרָבִית
& פְּרָקִית multitudo. It. fanus, quasi auctuarium.
פְּרָכָות multitudo. Item soboles. Hinc turba.*

*חַסְרָה deficere, inopia laborare. Faciunt
huc οὐσία deficio. Per synær. οὐσία, careo.
Per aphæresin, οὐσία privo. חַסְרָה חַסְרָה
& מַחְסָר defectus, penuria.*

Nomen

album, coriandri semen ut ipsum ♂, Man ejus Nomen
אַתְּ שְׁמָךְ בְּמַן הוּא קָרְעַכְּרַע Ex. 16.3. Ex. 16.3.

*melle ex crustulum sicut ejus sapor ♂
 וְתַעֲמֹד בָּצְפִ'חִית בְּרַכְתָּשׁ:*

* **נַפְשׁ** nomen, fama. Item summa rei. Est enim nomen brevissima definitio uniuscujusque rei, quæ summatim comprehensam rem subjicit animo estimandam. Hinc σῆμα & σημῆνος: unde etiam **שְׁמַיָּאֵל** Samuel quasi dicas nomen ejus à Deo. Rabbinis, **נַפְשׁ** sumitur pro Deo, quomodo etiam semel in Bibliis legitur, *Maledixit* **נַפְשׁ** nomini, id est, Jehovah. Lev. 24.11.

מִנָּה b numeravit, preparavit. **מִנָּה** libra, pondo. Unde mina. **מָנָה** Manna, cibus præparatus, qui per numerationem five distributionem certo tempore fuit communicatus. Unde *vixi distributio, pabulum*. Vatablo est donum. Vel est à Chaldæo **מָן** quid: quærebant enim Judæi *Man-hu, quid hoc? ignorabant enim quid esset*. Fuerat autem hoc Man figurâ simile coriandro, colore album, sapore melleum. Est etiam Manna Polonicum, sed dissimile huic, quod in Polonia mense Junio & Julio noctu depluit, herbisque instar roris incumbit, quod ante solis radios cribro colligunt, excutiunt, tundunt, aquâ miscent, & pultes conficiunt. Sin autem sol incandescat, folliculum dissolvitur, itaque granum eo inclusum, de-

*Manna Po-
lonicum.*

perditur. Grana ejus sunt instar milii dura, sed longiora & rubicunda: sapor verò quasi pultis ex panico.

^c תְּמִימָה turmatim convenire, depopulari. Item ducere. Angl. a guide, ducor. In Hith. casuram sibi inducere, cui convenit κανώ, destruo, torqueo. תְּמִימָה turma militum, ab exscindendo. Item gleba, sulcus, quasi terræ scissura. תְּמִימָה turma. Item coriandrum, quod effusum turmatim discurrit. Judæis dicitur אלְיָנָדְרָה Aljandre, cuius semen est nigrum, & proinde Manna non colore sed rotunditate ipsi comparatur. Propriè autem תְּמִימָה notat accinctum sive procinctum militem, vel exercitum, unde etiam significat Martem, militiae Deum & præsidem, & hinc fortunam. Credebant enim Gentes Martem præbere bonam fortunam, & spolia militibus. Deinde apud Arabes תְּמִימָה (teste Aben-Esra) notat Deum; unde Cimbris & Germanis God: * erant enim populi bellicosi, ac proinde Deum Gad colebant, id est, Martem. Saracenis etiam Deus à primis quatuor literis אֶבְגָּד dicitur Abgd, quod Arabicè sonat אָבִ גָּד pater bonus. Et hinc nomen filii Jacobi Gad; dixit enim Lea תְּמִימָה quod quidam sumunt divisim, *venit turma*; תְּמִימָה alii conjunctim, *cum fortuna bona*, id est, fortunatè vel feliciter.

^d תְּמִימָה gustavit. Quadrat huc *tauilas* promus, condus, qui præst penui, cellæ vinariæ

? aut

* Nomen
Dei God
unde?
* vel ab
Arab. גָּד bonum esse
גָּד boni-
tas. inde
God.

aut frumentariæ. טעם *gustus*, metaphor. *sensus, sententia, consilium*. Apud Grammaticos, *Accentus*, quod syllabam acuendo quasi sapidiorem reddat. וְתִ & מִטְעָמִים

cupedia. צַפְחָת *ampulla, scyphus, lecythus*. צַפְיָה' *placenta mellita*, referens formam scyphi.

conspicu in unam urnam Abaron collocavit Et

וְהַפִּתְחָת אֶת־אַהֲרֹן אֶת־אַנְגָּלָת אֶת־לְפָנָי Ex. 16.33.

tabernaculū ipsius

הַעֲרוֹת :

יְנֵח in Hiph. statuit, dimisit, posuit, dis-
mittendo reliquit. טַח *relictum, area, locus*
liber & vacuus. Unde etiam accentus Mu-
nach, à figura demissi vel incurvati cornu.
נְתַח depositum, scil. mensæ, id est, fercu-
lum.

אֶת־אַהֲרֹן Sacerdos, quasi ab אַרְזָן *area*; Sa-
cerdotes enim debent esse instar arcæ, cu-
stodientes legem. Hieronymo est montanus,
quia ut mons cæteros superavit tam officio
quam virtute.

אֶלְיָחִית urna. Vel est idem quod paropsis, scutella, ut Targum reddit.

אֶת־אַחֲרָת unus, & אֶת־אַחֲרָת una. Unde Achates, socius conjunctissimus.

פְּנֵה aspexit, vertit, divertit, obvertit.
Unde φαίνω & φαίνουμαι, ostendo. In Pihel פְּנֵה

Hier. ad
Fabiol. de
42 mansio.

E 3 evacuavit,

evacuavit, expedivit, scopis mundavit. Unde *uiva fames*, quæ sit ex defectu & vacuitate alimonie solidæ. פְּנִימָה facies, superficies. Item *vultus*, * qui vertitur quo voluntas affectu est. פְּנִימָה interius. לְפִנֵּי interior. פְּנִימָה coram, è regione. à facie. Item propter. Hinc *Penuel*, aspectus Dei, & Lat. *Pania* spectrum sive larva.

* Et sic etiam Latinis vultus à voluntate.

* * Iñyès
Veteres ap-
pellarunt
tēs mārti-
eas, teste
Eust.

עֹזֶר Hiph. *testificari*; convenit cum עֹזֶר
nosse, quod enim scimus, testamur. עֹזֶר *testis*.
quod Græcis sonat οὐρά. * עֹרֶות *uræ* &
עֹרֶה *uræ* *testimonium*.

dominus perforabit & magistratibus coram eum sistent Et
Exod. 21.6. זֶה גִּישָׁוּ אֶת־הָאֱלֹהִים וְרָצַע אֶת־נֵזֶם
eius auricule imum eius
אֶת־תְּנוּקָה אֶת־עַזְבָּן :

accessit, appropinquavit, stitit. Consonat ἐνώπιον propè, ἐνίκη appropinquo.

^b **¶** verbis activis subjunctum, notat Accusativum; passivis, Nominativum. Significat etiam aliquando, *ad, coram, vel cum*: & sic frequenter cum affixis, ut '¶ *mecum, ¶ tecum, &c.* Hinc *Ithiel*, quem Mercerus cum Hebræis putat fuisse unum ex discipulis Agur. Tremelius verò vocem compositam ex tribus, quasi *mecum Deus fortis, sitq; nomen Christi*, perinde ut *Immanuel*.

רצע:

• subula perforavit, פְּרַצְעָן subula, בְּלִי-לְקִיבָּן instrumentum ad perforandum.

^a אַחֲןbasis, אֲרוֹן dominus, * quasi basis vel fulcrum familie, qualiter apud Græcos βασιλεὺς rex, quasi βάσις. Hinc Αἴδης, in quibus pater-familias σύναψιν suam exercet, & per aphæresin σύναψιν possum. אַרְנִי domini mei, sæpe ponitur pro singulari domine mi, & quando scribitur cum ⁷ dicitur de Creatore, cum ⁷ de creatura. Hinc * Adonijah quasi dominator, dominus. Athenienses etiam huc possunt revocari, à quibus Αθηναὶ Mi- nerva, quasi domina colebatur.

• הַרְהָה בְּקַצְחָה הַאֲזִזָּה est tenerior pars in extremitate auris. Per inversionem ρηθοῦ, cartilago.

⁸ יְלִינָה Pih. attendit. Hiph. aurizavit, * hoc est, קְשַׁבְתִּיב auribus percepit, auscultavit. יְלִינָה auris, convenit cum מִלְגָּה inauris. Hinc Latin. Ansa. מַאֲנָגָּה statera, trutina, habens duas lances instar aurium. Chaldæis abris dicitur יְלִינָה unde factum Audio, & audia, vox.

Nota. Aurem perforare, significat in ser- vum perpetuum cooptare. Et hinc illud, * Aures perfodisti mihi, redditur per * Corpus adaptasti mihi, non enim fuisset Christo Pa- ter aurem pertusurus, hoc est, in servum eum assumpturus, nisi scil. corpus servi ipsi prius concinasset.

* Hinc idem
lum orien-
tis Adonis,
Ezekielis
Thamuz,
Cypris Ga-
bis & נְבָשָׁן
qua est
gemma al-
ba ut ala-
bastrum
aut ορ-
θallus.
Heins.
* 2. Sam.
3. 4.

* Et sic
apud Græc.
εὐωνίζω ea
et auris.
Finxerunt
hoc vocabu-
lum Græcū
quod re-
sponderet
verbo Hebr.
inaurisare.
Beza ad
cap. 2. A&E.
* Psal. 40. 7
* Heb. 10. 4.

eius manui objecerit Deus ipse sed quiescerit non qui Et נאשֶׁר לֹא אָזְהָה וְהַאֲלָהִים אָנָה כִּירָא

Ex. 21.13.

illuc confugiet quem in locum tibi ponam שְׁמַתִּי לְכָה מִקְוָמָ אָשֶׁר יָנוּס שְׁמַתָּה :

* *quæsivit, includit certum studium & propositum. Semel ex usu Chaldæorum, desolatus est. Convenit cum אָרֶד venatus est. אָרֶד insidia. Alludit huc Scytha.*

* *אָנָה mæstus est, luxit. Convenit cum יְנָה affixit. In Pih. obvenit, causam vel occasionem prabuit. In Hithpah. occasionem quæsivit. פָּאָנָה & אָנָה luctus. פָּאָנָה & אָנָה occasio. אָנָה & אָנָה navis, quod cum impetu à ventis vehatur, nautisque tristitiam causet. Quadrant huc avia tristitia, Lat. onus, & Bithynia, domus mæstia.*

* *לְךָ vide supra pag. 8. Et hinc nota, quod Manibus Hebræi tribuant potestatem, eò quod manus præcipuum sit agendi instrumentum: ut, * Erat hoc in potestate manuum mearum, id est, poteram. Sin autem habeat præfixum מ, Rabbinis explicatur per חַבָּר statim, ut: * Evade ut caprea לְמַדְךָ de manu venatoris. id est, illicet, vel repente. Sic, * Redimet animam meam לְמַדְךָ de manu sepulchri, id est, confessim.*

Rabbinis
Deus dici-
tur Ma-
kom.

* *לְמַדְךָ surrexit, scit. מִקְוָמָ locus, spatium in quo aliquid consistit. Unde ναῦν vicus. Apud Rabbin. Deus benedictus vocatur מִקְוָמָ quod sit locus mundi, id est, omnia in*

* *Sophon.*
3.6.

* *1.Pet.1.2*

* *Gen. 31.
29.*

* *Prov.6.5.*

* *Psal.49.
16.*

in se comprehendat, nec tamen mundus sit locus ejus. Putantque illud * *Liberatio Iudaicorum* מִקְרָב אֱלֹהִים ex loco alio, denotare nomen Dei, idque certo studio & consilio factum, ne scil. nomen Dei in libris Medorum & Persarum esset scriptum. Kabalistæ afferunt aliam rationem, nempe quod hæc vox מִקְרָב in numeris constitutat nomen Dei tetragrammaton. enim decem vicibus iteratum facit 100. 7 quinques, facit 25. 7 sexies, facit 36. & 7 quinques constituit 25. quorum summa totalis erit 186.

* Eth. 4.14

ת	40
ר	100
ו	6
ד	40
	186

¶ נָסְרָך fugit, festinavit, qui enim fugit, festinat. Quadrat huc, redit, reditus. נָסְרָך & מְנֻס fugia. Hinc nomen idoli (נִסְרָך) (נִסְרָך & נָסְרָך) * 2. Reg. 19. in cuius templo Sanherib à filiis fuit necatus.

gravidam mulierem percusserint & , viri certaverint si ב' יְנַצֵּחַ בְּאָנָשִׁים כְּוָגָג אֲשֶׁה כְּהָרָה mulcendo exitium sit tamen nec ejus fetus exierint & וַיָּצֹא יְלִכֵּחַ וְלֹא יְהִרְחַ אֲסֹן הַעֲשָׂה .mulcabitur :

נִצְתָּה volavit, avolavit. Ex usu Chald. vastavit, certavit; idque metaphorâ sumptâ à gallis, qui certando in se invicem inveniunt, .

lant. פְּנַזְנָה pluma, penna. פְּנַזְנָה & פְּנַזְנָה jur-
gium, rixa. Est & aliud פְּנַזְנָה quod Hebr.
est לְחֵם עֲזֵז panis afflictionis, & incomple-
tus, viz. azymus, de quo suprà pag. 46.

בְּשַׂנְא leshaliter agrotavit. Notat non mo-
dò miseriam & calamitatem, verum etiam
quandam vilitatem, & usurpatur de insana-
bili & desperata vitiositate: ut,

* *Jer. 17.9.* * *Fraudu-
lentum est cor hominis, pra omnibus* בְּשַׂנְא
& *perversum.* Per aphæresin fit *rota agro-*

* *Gen. 4.26.* בְּשַׂנְא homo, vir mortalis. Hinc * *Enosch*
quasi שְׁנִי non vir, qui scil. ab adjuncta
miseria & ægritudine, cui post & propter
lapsum genus humanum est expositum, no-
men accepit *.

Plur. בְּשַׂנְא viri, unde per
aphæresin בְּשַׂנְא mulieres, quia ut placet A-
ristoteli sunt imperfecti mares: vel potius
ut ipsi voci impressa esset Regula Aposto-
lica, * *Caput mulieris est vir.*

כְּנַזְבֵּן percussit, impegit, cecidit. Conve-
nit cum נַזְבֵּן succidit. נַזְבֵּן & מִנְזֵבֵן plaga,
percussio ad mortem, vel ad gravem dolo-
rem. Per aphæresin חַזְבֵּן scindo, findo.

בְּנַשְׁׁנָה mulier, uxor. quasi בְּנַשְׁׁנָה ex בְּשַׂנְא
Vel ex שְׁנִי vir, בְּנַשְׁׁנָה virago, vel *vira*
* quod ex viro desumpta sit. Symbolicè &
lepidè R. Abrah. Ben-Esra notat in voce
שְׁנִי & בְּנַשְׁׁנָה contineri nomen Dei נָא', quam
diu igitur hoc nomen inter conjuges ma-
net, tam diu illis Deus benedicit. Sin ve-
rò invicem oderint, & Dei obliviscantur,

lunc

* *Veteres*
Latini ex
vir fecerunt
vira, quo-
rum imita-
tione Sym-
machus ex
re aedipis
fecit a
edipis.

tunc aufertur אֲשֶׁר אָשֶׁר ignis
rixarum & molestiarum in hac vita, & æter-
nus in altera. Potest huc referri *Ihs* dea,
quam coluerunt Egyptii, nempe quia ab
incolis olim Ismaelitis didicerunt, Virgi-
nem fœminam fore θεοτόκον, ut vult Peu-
cerius.

הָרָה concepit. הָרָה genitor, geni-
trix. Indè הָרָה gravida. Funo dea par-
tus. הָרָה & הָרָה pregnans. הָרָה con-
ceptus.

יָלֵד tributum viris, genuit, mulieribus,
peperit. Per inversionem fit אַלְמָא, vires, pul-
lulo, pario. * אַלְמָה fœmina, אַלְמָה papilla, mam-
mæ sive uberis apex. יָלֵד & יָלֵד. It.
יָלֵהוּת natus, infans. יָלֵה & יָלֵד
juventa, partus. טִילְתָּה nativitas, pre-
genies, cognatio. תּוֹלְרוֹת generationes.

אָסְלָן periculum vita, exitium. Hinc
Parca dea fati præses. Item Fatum. Et Per
aphæresin οὐρα noceo.

עַנְשׁ mulctavit, punivit. עַנְשׁ mulcta.
Potest huc referri ἀράω regno, impero.

* Hinc
Saxonie
telen, pa-
rere. &
Syrorum
, puer,
טְלִיתָה
puella,
unde in
Evangelio
Talitha
kumi.

vendatur fur inveniatur effosione in si
אָסְלָן בְּמַחְפְּרָה יִקְאֵא בְּהַנְּבָבָן נְמָפָר Exod. 22. 2.
-suo furto pro
בְּגַנְגְּבָה :

סְתִּיר fodit, perfodit, metaphor. remiga-
vit; remiges enim mare sulcare videntur.
מִוְתְּפָרָה perfossio. גָּנָכ

furari. פָּנָבְּ fur. פָּנָבְּ furtum. Huc facit καλύπτει caligo, tenebra. ut enim furēntur & jugulent homines, surgunt de nocte latrones.

מְבָרֵר vendidit, tradidit. Convenit cum מִתְּחִיר premium. Inde mercor, & Engl. to mark. מְבָרֵה venditio. aliis est conventio, vel pactum; aliis gladius, quo traditi & venundati occiduntur, unde Græc.

* Gen. 49. 5. μάχαιρα. Hinc illud, * Instrumenta violentiae Buxt. cum Aben-Esra, pactiones illorum, Vatabl. & Arias Mont. cum R. Pirke c. 38. Salom. gladii eorum. Et in Pirke scribitur שְׁקִילָּה quod Jacob maledixerit gladiis eorum Graece. Venit hinc Machir filius Manassis, cui hoc nomen impositum fuerat ob venditio- nem Josephi avi, Gen. 50. 23. & Mercu- riusrus Deus mercatorum, qui præterat mer- cibus.

Ex. 25. 23. ei facies & Sittim lignorum mensam deaurabis Et וְאַפִּתְחָה תְּהַלֵּחַ אֶת שְׁלֵיחָן וְעַצְיָה וְעַשְׂיָה לְזִים & palmarem teniam מְסִגְתָּה תְּטוּפָה וְזִיר :

אַפְּחָה contemplatus est, consideravit. In Pih. textit, operuit, deauravit, ut res specio- fa reddatur oculis contemplantium. אַפְּיָה obductio, teectorium, פְּלֵא coronamentum, sive capitellum auro obiectum. אַפְּיָה & speculatio. Huc revoçari potest ορα. So- crates

crates enim apud Platonem dicit *οὐρανούς* ετύ-
mon esse *οὐρανότερον* καὶ *χωρανότερον*. i. e. *obscu-*
rum & *peregrinum*. מִצְפָּה *specula*. Unde
Mitzpa nomen montis in Giliad, eò quòd dixerit Jacob, Speculetur *Fehova* inter me
& te, &c. מִצְפָּה *speculatio*, sive circum-
spectio accuratissima.

Gen. 31. 6.

בְּשִׁלְחָה *misit*, * *emisit*, *extendit*, *remisit*.
Convenit cum בְּשִׁלְחָה *abjecit*. Hinc *sella* mit-
to. בְּשִׁלְחָה *missile*, *mucro*, *ensis* è *vagina* *emis-*
sus. Item *pomarium*, quòd *propagines* *emit-*
tit. בְּשִׁלְוחָה *munus*, quod alicui *mittitur*.
בְּשִׁלְחָה *mensa*. à *ferculorum* *immissione*, vel
quòd *extendatur*. בְּשִׁלְוחָה *propagines*. מִלְשָׁחָה
extensio בְּשִׁלְוחָה *immissio*. מִשְׁלָחָה *missio*,
missile.

* Apud
Syros
שִׁלְחָה
est missus,
quà voce
etiam Apo-
stoli deno-
tantur.

בְּעֵץ & עֵץ *lignum* vel *arbor*.

בְּשִׁטָּה *cedrus*, *juxta* Kimchi. Hierony-
mo *Sittim* est genus arboris nascentis in ere-
mo, (fortè in illo loco qui dictus est Shit-
tim, ubi filii Israel fornicati sunt cum Ba-
al-pehor) *spina alba* habens similitudinem,
ex qua omnia ligna arce, & tabernaculi facta
sunt instrumenta. estque lignum imputribi-
le, ut vertunt Septuag.

Sittim ar-
bor qualis?

Num. 25. 1.

בְּסִגְנָר *clausit*, *inclusit*, *tradidit*, *dedidit*.
בְּסִגְנָר *inclusum*. Item *aurum optimum*, quod
homo includit in thesaurum, vel quòd oc-
cludat, id est, obstipat & indurat hominis
cor. בְּסִגְנָר *claustrum* ferreum quod collo
imponitur. בְּסִגְנָר *imber* *vehemens*, quasi à
סִגְנָר

הַר & סָגֵר humor scatens, hominem enim undique circumcludit. מִסְכָּרָה carcer **סָגֵר** tania, quasi circumclusio, fascia. Communitatis inter se נ & ב provenit alia radix in Pih. סָכַר conclusit, obthuravit. Inde **סָכַר** clausura, excipulus, locus in quo concluduntur aquæ.

כְּפָתָה palmans extendit, palmâ gestavit, ut infantes gestari solent; hinc educavit. טְפָתָה & טְפָח mensura quatuor digitorum, palma. טְפָחִת infantes palmi magnitudine. מִטְפָּחָת peplum, velum quo mulieres faciem operiunt. Item, Chirotheca.

כְּרִים corona, ambitu suo extremitates in arca foederis, mensam, & altare thymiamatis sparsim cingens. Hinc Lat. Sertum.

Exod. 25.
29.

ejus scopulas & ejus scutellas & ejus acerras & ejus Scutulas
אֲשֶׁר־צָהָב־בְּשָׂרֶב־בְּשָׂרֶב־בְּשָׂרֶב
fit purum aurum, illis regetur quibus
אֲשֶׁר־צָהָב־בְּשָׂרֶב־בְּשָׂרֶב־בְּשָׂרֶב :

שְׁלֵמָה Scutula, phiala. genus vasis capacioris, quo in libationibus & solennioribus epulis uti solent ad commiscendos sive temperandos cibos, vel etiam ad diluendum vinum. Hinc **שְׁלֵמָה miscea.** & **שְׁלֵמָה cratera.**

בְּפָתָה בְּפָתָה à vide suprà pag. 28.

קְשָׂה Priscis fuit vas concavum vento peruum

pervium, nè panes computrescerent & mucidi fierent. Pagnino sunt medii calami vacui, seu dimidiatae fistulæ instar calami in duas partes secti. Hinc *רוּא* domus quæ focum atque ignem alit.

^d *תְּבָקָע* *vacuum* esse à culpa, simul & poena. *Mundum* esse. Per Metath. *רוּא* evacuo. *רוּא* *vacuus*. *תְּבָקָע* *innocens*. *תְּבָקָע* *innocentia*. *תְּבָקָע* *מִנְקָע* aliis sunt *Cyathi* seu vasa intrinsecus vacua. Aliis *Emundatoria* sive *Scopulae*. Potest hinc deduci *Nicodemus*, quasi *תְּבָקָע* *תְּבָקָע* *innocens* *sanguis*: quanquam sit à *וְיַחַד*, *vincere*, & *רֹאשׁוֹ*, *populus*.

^e *תְּבָקָע* *texit*, *operuit*, *obduxit*. Hinc *oxia* *umbra*. *וְיַחַד* *tegmen*. *סְדָךְ* & *שְׁמַרְתָּ*. Item *סְבָדָה* *tabernaculum*, *tegmen*, *umbraculum*. *מִסְבָּחָה* *aulam*, *velum pictum*. *מִסְבָּחָה* *Tegmen* vel *tectorium* in quo custodes manebant.

^f *תְּבָקָע* *aurum*, metaph. *parum*, *mundum*. diciturq; de serenitate cœli, de vino, & de oleo puro. Latinis est ab *aveo*, * *unde* *Anglicè* per *aphæres*, *to have, habere*.

^g *תְּבָקָע* *purus mundus* *fuit*. Convenit cum *תְּבָקָע* *formosus* *fuit*. Transpositis literis & mutatâ aspiratione *תְּ* in *תְּ*, fit *תְּבָקָעָה* *mundus* *sum* *תְּבָקָעָה* *mundus*. *תְּבָקָעָה* *תְּבָקָעָה* & *תְּבָקָעָה* *mundities*.

* Chilo
apud La-
ert. *Aurum*
coribus ex-
ploratur,
mentes ho-
minum au-
to.

ejus lances & ejus scapus, ille lychnuebus fiat continenti Operæ
Ex. 35. 31. מְקַשָּׁה ^א תְּעַשָּׂה ^ב תְּפִנְרָה ^ג רְכַת ^ד וְקַנָּה

Ex. 35. 31. sunto eo ex ejus flores & ejus sphaerulae, ejus scyphi &
גְּבַעַת ^א בְּפִתְחָתְרִת ^ב וְפִרְחִית ^ג מְפַנָּה ^ד יְהִינָּה :

א חָשָׁק Durus, rigidus fuit. מְקַשָּׁה ^ב durus, diffi-
cilius. Hinc ^ג Kispā malleus, telum, stimulus. קִשְׁׁי duricies. מְקַשָּׁה ^ד opus solidum, & indissolubile. מְקַשָּׁה implexum, crispum. Hinc Kisch. 1. Sam. 9. 2. Saul dicitur fuisse filius קִשְׁׁי eratq; eratq; i.e. bonus, vel pulcher. Idem titulo Psal. 7. dicitur fuisse filius כּוֹשׁ Postquam enim peccato inobedientiæ erga Deum se contaminaverat, non amplius fuit filius Kisch sed Cusch, id est, Æthiopis.

בְּעַשָּׂה ^א פְּעַשָּׂה ^ב facies, hīc verò hoc versu, mutata sit locutio in formam passivam בְּעַשָּׂה ^ג fiet? Respondetur ab iis qui mysteria scrutantur, Mosi difficiliorem candelabri istius fabrificationem visam fuisse, quam ut eam præstare posset. Proinde dixisse Deum, projice massam istam auri decies in altum, & ex eâ decidente fiet istud candelabrum à seipso, & hujus rei causâ (⁹) insertum esse putatur.

כְּנִיר ^א & נִיר ^ב lucerna. Per translationem accipitur pro regno. מְנֻרָה ^ג candelabrum. Hinc Abiner pater meus lucerna. Item νάρκισσος Narcissus. quasi à נִיר ^א & קְנִיר ^ב solium, habet

Saul filius
Cusch, cur?

Fabula Ju-
deorum de
candelabro.

bet enim hic flos folium *supernè* instar solis.

⁴ נַרְנָר Calamus, arundo, à similitudine calami dicitur lancea, & statera, cui hinc indè bilances appenduntur.

• יְבָבָה Scyphus. Tribuitur etiam Cand-
labro & significat partes extantes quæ ca-
licis formam habent. Hinc καβίδης poculum.

פְּתַתְּרֵר pomum, malogranatum, sed artificiale, sive globus, vel sphaerula.

פָּרָח *floruit, germinauit, pullulavit.* פָּנָח *flos, viriditas.* Hinc *Pratum* & *πεδίον viridis* אַפְרָח *pullus avium*, quasi virescens & producens pennas. פָּרָח *flos spinae.* Compositum ex פָּרָח חָמֵץ quo notantur filii hominum leves & contemptibiles.

Feb. 30. 12.

auleorum decem facito tabernaculum ipsum Et
וְאַתָּה בְּמִשְׁבֵּן תַּעֲשֵׂה וְשָׁר בְּרִישָׁת

Exod. 26. I.

רִישׁ = מִשְׁרֵד = וְתוֹלְעָת = שְׁנִי :

² בָּבֶן habitavit, mansit. Hinc οἰκέω **ha-**
bito, οἰκήν **habitaculum**. בָּבֶן vicinus qui pro-
pe habitat. בָּבֶן **habitaculum**. Apud Rab-
bin. divina Majestas dicitur בָּבֶן, eò quòd
ubique præsens sit & quasi habitat.

F dextro

dextro est ditescere, cùm sinistro, *decimare*. quæ duo uno tantùm puncto distinguuntur, & proinde aiunt Hebræi, quòd *sepes divitiarum* sint *decima*.

* עַבְדָ' *malum esse*, hinc χειρῶν *pejor*. עַדְעַת *cortina, aulaum*, contra malitiam tempestatis ex pellibus confectionum.

* שְׁבָשׁ *byssus*. genus lini candidissimi. Ter accipitur de lapidibus, & significat *Parium* genus marmoris candidissimi.

* שְׁוֹר *retorsit*. quemadmodum filum adhibito fuso & verticulo torquetur, ut firmius reddatur. Legitur tantùm in particípio Hophal.

* קְלַעַת *coccineis vestibus uti*. Unde semel in Pyhal. קְלַעַת *coccinati*. עַזְלָעַת *coccus, purpura*. עַזְלָעָת & עַזְלָעָה *vermiculus coccineus*, qui scil. ex cocco nascitur. Grana enim ex illo frutice collecta, in aere collificantur, & quotidie per aliquod tempus irrigantur, post quam irrigationem vertuntur in vermiculos, quorum in tingendis lanis usus est. At Guido Pancirol. aliter. Purpura, inquit, fuit ex Conchyliorum genere, quod intrinsecus animatam continebat carnem, & in mediis fauibus candidissimam habebat venam, sive linguam, quâ exsectâ pretiosus ille emanabat cruor, quo lana & purpurea serica ad uestes inde contexendas, tingebantur.

Quid purpura.

Guido Pancirollus de rebus memorabil.

* Henricus Salmuth.

* Lingua autem purpurae est longitudine digitali, acutie & duritiae tantâ, ut eâ & conchulas

chulas & quascunque sui generis testas perforare possit. Eaque purpura voracitas, potissimum sua ipsius capture & causa est. Piscatores siquidem cum purpuram nōrint concharum passionem avidius appetere, has in nassas magno numero conjectas in mare demittunt, oblongo fune ad nassas alligato. Sentit optatam escam purpura, porrectaque intra nassarum juncos linguâ conchas invadit. At haec aculeo exstinguita, & incolumitati sua consultare, contrahunt sese, corticibusque clausis morsu per quam acri linguam infestam comprimunt, pertinacissimeque detentam haud quaquam amittunt. Sicque capta & pendens à pescatoribus tollitur purpura.

Unde in
gulosos pro-
verbium
Purpura
voracior.

בְּנֵי secundarius (אֲנָשִׁים iteravit) id est, bis tinctus, & accipitur de filo bis tincto in colorem rubeum. Hinc ροῖος funiculus. Solebat enim lana ut magis ruberet, bis hoc sanguine vermiculi imbui, scil. primò, cum adhuc tantum esset lana, & secundò cum nendo in fila esset deducta.

unus inferne denticulato cuique afferi, suntio cardines Duo פְּשָׁתִי יְרֹתָה : לִקְרָשׁ הַאֲחֶר בְּמִשְׁלָכָת אֲשֶׁר Ex. 26.17.

altero cum אַלְּבָן : אַחֲרָתָה :

אַלְּבָן affer vel tabula.

instar gradus scalarum quippiam שְׁלֵב :

effect. Unde convenit cum. סָלָה Scala. Inserto τις fit σωλαπίζω, palum figo. שְׁלֵפִים gradus scalarum.

אָח frater, quasi unus. Sunt enim fratres unius uteri, animi vel religionis. אָחֹת soror: tribuitur etiam rebus inanimatis quæ confociantur tanquam sorores. אָחִוֹת fraternitas, indè est Achias frater domini.

Ex. 27.3, 4. וְejus palas וְ, eum cinerandum ad ejus lebetes facies Et וְעַשְׂתִּי: סִירוֹתִי וְ לְשָׁנוֹ וְ נִיעָיו וְ מִזְרְקוֹתִי reticulato opere cribrum וְ, ejus forcipes וְ, ejus suscinulas וְ מִלְגְּנוֹתִי וְ מִחְתּוֹתִי וְ מִקְבָּר מִעְשָׂתָה וְ כְּשַׁתְּחָתָה: נִחְשָׁתָה: .aereo

סִירִים olla, lebes, abenum, caeabas. Spina, quæ juxta ollas conjiciuntur, ut iis ignis citius augeatur.

בְּשַׁן pinguis, densus fuit. Hinc ~~seu~~ densus, pilosus. & Lat. per inversionem Densus. Ter autem significat densitates cinerum removere. בְּשַׁן pinguis. בְּשַׁן pinguendo, cenis.

עַה palis removit. Semel tantum extat. עַיְם pala, scopæ quibus fordes removentur.

וְיַבְקִד sparfit. assumpto τις fit σωρπίζω, dispergo. מִזְרָק vas ex quo spargitur sanguis animalium

malium mactatorum, quo aspergebantur homines.

מִלְגָה *fuscina*, sive instrumentum ferreum habens tres dentes quo extrahuntur carnes de olla.

מִחְקָה *ignem accipere*, vel *fovere*. Metaph. aliquem prosternere, perinde ut vis magna ignis aliquem dejicit. Hinc מִלְגָה *uro*. מִחְקָה *receptaculum* in quo prunæ colliguntur, *thribulum*, *acerra*. Item *forceps*.

מִכְרָה *increbuit, copiosus fuit*. Convenit cum בְּכָר *Inserto r sit creber, crebrum, & cribrum, à crebris foraminibus. Per aphæresin sit βαρύς gravis, βαρες onus.* בְּכִיר *fortis, copiosus.* בְּכָר & בְּכָרָה *crebrò, jam. שְׁבָכָר & שְׁבָכָרָה* *cribrum. Syris & Chald. favus, quia favi sunt instar cribri. שְׁבָכָר & שְׁבִיר & שְׁבָכָרִית* *tegumentum ex setis & pilis contextum habens crebra foramina; Aliis pulvinar, vel stragula. Hinc Cebar, (validus) nomen fluviij in Babylonia ad quem consedit Propheta cum suis popularibus.*

Ezek. 1.1.

מִשְׁנָה *per syncopen rete. Hinc etiam Restis.*

מִשְׁנָה *augurium fecit, divinatus est, conjectavit. Convenit cum מִשְׁנָה mussitavit. Susurris enim & divinationibus utuntur divini. מִשְׁנָה conjectio, augurium. מִשְׁנָה serpens, Hebræi enim divinabant per angues, ut Latini per aves. מִנְחָת es, cuprum, chalybs, species metalli habens colorem subrufum*

* Hebrei
exprimunt
diminutiva
per J.

instar linearum in serpentibus: & hinc diminutivum * נַחֲשָׁן quo nomine Ezechias rex per contemptum appellavit æneum serpentem, quem confregit. נַחֲשָׁן æreus, סְפִינָה compedes. Hinc in genealogia Christi recensetur Nachaschon, quasi dicas serpenticulus.

Ex. 28.14:

conterminas puri auri catenas duas Et
וְשָׁתִי שְׁרִשּׁוֹת נְקֵב שָׁהֹר בְּמִגְלָוִת
tortili opere^{*} eas facies
תַּעֲשֶׂה אָוֶת מְעַשָּׂה עֲבוּתָה:

שְׁרִשּׁוֹת & scmel absq; posteriori Resh,
שְׁרִשּׁוֹת catenæ.

גְּבוּל limites constituit, terminavit, גְּבוּל
& terminus, limes. גְּבוּלּוֹת contermina-
tio. מְגֻבְּלוֹת terminales æquabiles. Hinc Ge-
bal, nomen civitatis Phoeniciæ, cuius cives
fuerunt ingeniosi artifices & latomi, atque
in struendo templo Salomonis erant fabri
peritissimi: indè nomen Gentile גְּבוּלִים
Giblai lapicidæ. Venit hinc Lat. Gabalus
crux, patibulum, quod eadem affectis, sit
iis vitæ terminus.

עַבְתָּן more restionis aliquid contorsit.
עַבְתָּן intricatus. Item funis densus. עַבְתָּה
arbor implicata & condensata.

ordinibus quatuor lapidum implementum implebis Et
וּמְלָאֵת מְלָאת נָאָבָן אֶרְבֶּשָׁה טוֹרִים
 smaragdi & topazii, pyropi ordo
 טוֹר אֶתְם פְּטַחָה וּבְרִקָּה:

^a **מְלָא** implevit. hinc **מְלָא** insplere & converso in (p) pleo, impleo. **מְלָא** multus, &c. **מְלָא** plenus. **מְלָא** plenitudo. **מְלָא** insitio, sive gemmarum impletio. **מְלָא** impletiones; de sacrificiis usurpatum significat consecrationes sacerdotum. **מְלָא** plenitudo. Hinc Millo locus comitiis publicis *Jud. 9.6.* destinatus.

אָבָן ^b lapis, perpendiculum, pondus. **אָבָן** duplex lapis in rota figuli, & in sella parturientis, secundum antiquum morem Hebraeorum. Hinc notat *Rotam figuli & sellam parturientium*. Inde Latinis *Ebenus*, obduritiem.

רְבָע quadravit. Item concubuit, sive quadrupedi se prostituit. **רְבָע** quartale. **רְבָע** quarta pars. Item accubitus, seu quadratura. **רְבָע** quartanus. **רְבָע** quartus. **רְבָע** quatuor. **רְבָע** quadruplum. Hinc *Accubitus Grammaticus literæ incubans*.

^d **טוֹר** ^d ordo, propriè circularis. Hinc *rectus, rectus, & tornus* tornus enim est instrumentum fabrile, quo aliquid per ambitum excavatur.

אֶתְמָה (ab *tubuit*) pyropus, vel rubinus, à rubro colore, vel quod san-

guinem purificet, ejusque fluxum fistat.

^{פְּתַזְרָה} *topazius*: cui gemmæ insula maris rubri *Topazon* nomen indidit: quæ quoniam est nebulosa, & à navigantibus saepe quæsita, à ^{תְּנוּמָה}, quod *Troglodytarum* linguâ significat *querere*, nomen accepit.

^{פְּרַק} *fulguravit*. ^{בְּרַק} *fulgur*. Hinc ^{בְּאַחֲרֵי}, *crepare, resonare*. Per inversionem ^{חַפְעָרֶד}, *fulmen, & ceraunii montes Epiri, qui crebrò fulminibus impetuntur*. ^{בְּרַקְתָּן} *smaragdus*, lapis pretiosus, *coruscans & rutilans* *. ^{בְּרַקְעָן} *tribulus* qui vulnerat corpus. Indè *Barak*.

^{Ex. 28. 18.} adamas & *Sapphirus*, *Chrysoprasus* secundus ordo Et ^{וְהַטֹּר הַשְׁנִי} a ^{נֶפֶךְ} ^{כְּסֶף} & ^{וְיִהְלָס}:

* Græcè ^{ἀνθραξ}, *quasi, carbo ignitus*, cuius speciem ^{refert}, sed *ignem non sentit*, *quæ de caula apyrotus* dicitur à ^{Plin.} ^{lib. 37.} R. David inquit esse lapidem nigrum: sicq; convenit cum ^{פְּקָד} *fucus*.

^{בְּ} *sapphirus*, qui aureis punctis quasi stellis collucet, & nomen habet à ^{סִפְר} *numero* scil. stellarum. Secundum Hieronym. à ^{שְׁפִיר} *pulcher*, est enim gemma gemmarum.

^{כְּ} *malleo fregit*, *aliquid in star lamiae diduxit*. Hinc Angl. *holme*. *culmus*, *five stipula*, ^{הַלְמָתָה} *ictus mallei*, *malleus*. Hinc *in auro lamia*, ab *in æw extendo*. ^{מְהַלְמָתָה} *verbera*,

verbera, quæ multis iætibus fiunt. **יהלָם**
adamas, quod omnes lapides facile fran-
gat.

amatystus & achates cyanus tertius ordo Et
וְהַטּוֹר הַשְּׁלִישִׁי וְלַשְׁם וְאַחֲלָמָה: Ex. 28.19.

* **לְשָׁם** **cyanus***. L X X vertunt **λυγύριον**, q. **λυγύριον** **suave, jucundum.** Chald. vocat **קָנְבִּיר**, quod quid sit incertum. Habet tamen affinitatem cum Lat. *Cancrinus*, vel Græc. *λυγχίτης*, qui Plinio est lapis milii granis velut sparsus.

* **שְׁבוֹן** L X X. vertunt *Achates*. ita dictus vel ab Achate fluvio Siciliæ, juxta quem primò est repertus*; Vel **ἀχάτης**, quasi *sociabilis* quia multæ in eo figuræ & colores variii associantur. *

* **אַחֲלָמָה** **amethystus**, à **חַלָּם** *Somniavit*. dicit enim R. Kimchi lapidem hunc somnia afferre gestantibus. Græc. dicitur **νυχτόνιος**, i. e. *inebriari*, & a privativo, eò quod ebrietati resistere credatur.

onyx & jaspis & thalassius berillus, quartus ordo Et
וְהַטּוֹר הַרְבִּיעִי וְפָרְשִׁישִׁי וְיִשְׁפָּהִי וְיִשְׁהָם Ex. 28.20.

* **פָּרְשִׁישִׁי** fundis impacti,
* **יִשְׁפָּהִי** :

* **יִשְׁהָם** nomen filii Javan, à quo Regio quam incolebat *Tharsis* nominari cœpit;

* *Vulgata*
Lygurius.
quasi Lyn-
carius,
quam gem-
mam ve-
stitus cre-
dit ex
lynxis ari-
na congu-
lari, quasi
אַלְבָנִיָּה &
לְבָנָה.

* *Plin. l. 37.*
c. 20.
* *Vide Ibid.*
l. 16. c. 11.

pit; ibique est mare altum in quo vehuntur naves ut transeant in Ophir. Hinc sumitur pro *mari*. Item, pro *auro Ophirico*, & tandem pro *gemmais* sive *lapidibus hyacinthi*.

^b הַשְׁבָּרְתָּן hinc *jaspis*, *jaspideus*, referens colorem viridem.

^c שְׁמָן lapis pretiosus qui Græcis, ab ungue cuius similitudinem refert, dicitur *onyx*.

^d שְׁבָּצָן ocellare. id est, facere aliquid oculatum opere phrygionico: indè *circumcludere*. שְׁבָּצָן circumclusio, hoc est, angustia. פְּשָׁבָּצָן ocellatum.

Ex. 28.28. ^{ad suis annulis pectorale connectent Et} וַיַּרְכְּסֵנָה אֶת־הַחֶשְׁבָּן מִטְבָּעָתָיו אֶל־
 super effet ut hyacinthinâ vittâ amictus annulos
 טְבֻעָתָה הָאָפָר בְּפִתְּלֵל חַכְלָת לְהַיּוֹת עַל־
 .dimoveatur non & Ephod artificium
 חַשְׁבָּב הָאָפָר וְלֹא וַיַּחַזֵּק :

^e רְכָס nodis conjunxit, vel elevavit. מִנְדָּבָר nodosa loca, colliculi, vel salebra. Metaph. perversitates.

^b חֶשְׁבָּן pectorale, in quo erat Urim & Thummim. Convenit cum נְחַשׁ divinavit; nam ex illo pectorali Deus summo sacerdoti responsa dabat.

^c שְׁבָּעָן Mersit, infixit. Idem quod פְּשָׁבָּצָן. Hinc

Hinc בְּאַתְּ iingo, σάπτω sepelio, τάφος sepulcrum. עַלְעַל annulus, cui digitus aut vectis immergitur. Hinc Thebeth mensis December, ab aquarum inundatione.

^d אַפְּרֵד amicivit, cinxit. Hinc fiunt אַפְּלָו, συνάπְּלָו, apto. אַפְּרָה & אַפְּרָד Ephod, amiculum quod supra aliam vestem induebatur leve & tenue: pro summo sacerdote, ex auro filo; pro aliis, ex lino.

^e קְתַל luctari, contorqueri. קְתִיל filum retortum five duplicatum, vitta, sudarium. קְתִילוֹת contortissimum. נְפִתְחָוְתִּים luctat- Gen. 30.8: ones, & indè Nephthali.

^f חַכְמָה Hyacinthinum, Hyacinthus. Fiebat autem hic color ex sanguine cuiusdam piscis, qui vocatur חַלְוָן; qui piscis semel in viginti annis videtur.

*David de Pomis.

^g חַשְׁבָּה ratiocinando investigavit, imputavit, computavit, reputavit, estimavit. חַשְׁבָּה artificium, opus ingeniosè excogitatum, & ḥ. אַגְּלָה Cingulum artificiosum, quo Ephod astringebatur corpori. Item Philosophia. חַשְׁבָּה & חַשְׁבָּה cogitatio ingeniosa, machinatio.

^h F. N. à חַלְוָן dimoveri, attollere, separare. Hinc στέω, moveo.

pallii illius fimbriis in malogranatu & aureum Tintinnabulum
: פְּעַמּוֹן וְחַבָּה וְוַרְמֹן עַל־ שׁוֹלֵי הַמְּעִיל Ex. 28.34:

פְּעַמּוֹן tintinnabulum, nola, à עַל mu- tuis

tuis vicibus egit: eò quòd hinc indè attracto pensili suo, seu virgulâ suâ, edat sonum.

רְמוֹן ^ט malogranatum, malum punicum. Accipitur pro nodis sive sphærulis, in modum ovi sive granati dispositis. Hinc ^{פָּוֹאָה} malus punica, ^{פָּוֹאָה} locus consitus malis punicas, & Latinè Ramus ob pulchritudinem arboris malogranati. Est etiam nomen idoli

2. Reg. 5. 18. Rimon.

שְׁוִיל fimbria, ora vestis. Hinc ^{סָלָה}.

פָּעֵיל ^ט transgredi, prævaricare, significatio sumptuosa à pallio divaricante, quod non composite & decenter tegit indutum, sed transgreditur metas suas. פָּעֵר prævaricatio. פָּעֵיל pallium. Hinc ^{מָלֵה} vestis, ^{מָלֵה} pallium.

Exod. 29.9. illis affigebis & baltheo eos cinges Et
 וְחַנְרָת אָמָּת ^ט אֶבֶן ^ט וְחַבְשָׁת לְהָם decreeto sacerdotium illis eritque tiaras
 מְנַבְּעָת וְיִסְחָה לְהָם ^ט כְּהַבָּה יְחַקֵּת ^ט perpetuo
 עַלְמָם :

מְחַנְּרָת & חַנְרָה חַנְר ^ט cinxit. חַנְר cingulum, & ona.

אָמָת ^ט baltheus, quasi ex אֶב viror, & נְשָׁת extendit. ut significet cingulum politâ arte floridum & extensum.

חַבָּש

• **חַבְשׁ** ligavit: saepe usurpatur de emplastris vulneri, ac de ephippiis, equo al ligandis.

מִנְבָּעָת⁴ **מִנְבָּעָת** mitra, pileoli habentes formam collis aut scyphi. Hier. tiara.

כְּהֵן **כְּהֵן** sacro ministerio fungi. Convenit cum **כְּנָזֶב** stabilivit. est enim sacerdotum, ministerium à Deo institutum. Hinc **κονίων**, **κονίων**, in sacris administratio. פְּהֵן **פְּהֵן** sacerdos. Item princeps. **כְּהֵן** sacerdotum. Item **Sacerdotis** reditus.

עַלְמָם latuit, abscondit, occultavit. Hinc Lat. **Clám.** עַלְמָם seculum, * tempus longum cuius finis nobis absconditus. Et notat etiam aliquando 50 annos, sive seculum jubilee. Et hinc **Elymas** magus, * quasi occul torum studiosus; vel à Chald. עַלְמָם fortis quasi heros. **Alma** etiam est nomen, quod vel à scientia, vel majestate occulta, vel simili alio aliquo attributo, desumptum est.

* Hier. ad Gal. 1.
עלם
sine 1 scribitur ut significetur seculum jubilee; nam quando cum 1 scribitur, significat aeternitatem.
* Alt. 13.8.

ejus basin & aeneum labium facies Et
וְעַשְׂתָּה כִּיּוֹר נְחַשֵּׁת וְנְכָנָה :

כִּיּוֹר **labium, concha,** * **Vas** in quo lava bantur sacerdotes, & victimæ. Salomon hoc vas à capacitate ingenti, appellavit **wa re aeneum**. Item **focus** & nonnunquam **sug gestus**. **כִּירִים** **testus**, vas fictile cum opercu

* LXX
λατήρ, quasi lavatorium
לְמַסְתָּרָה
λέγει, à lavando.

lo, in quo placentē coquebantur, unde quasi duplum censebatur.

בְּנֵה & בְּנֵי basis. quasi à.

galbanum & onychen & stacten, aromata tibi Accipe
Ex. 30: 34. קְרֵב לְקָרְבָּנָה: וְשָׁחַלְתָּ וְנִטְפָּה: סְמִים נְגַנְתָּ

• סְמִם indē סָמָם aroma, ex herbis odo-
ratis, cuius usus est in faciendis unguentis
& suffitu. At סָמָם est aroma, cuius usus
est in condiendis cibis. Hinc fiunt סָמָם &
סָמָם odor. aromatē, subolfacere.

נְטַפָּה stillavit, effudit. Metaph. verba ef-
fundere, propheticē loqui. נְגַנְתָּ gutta balsa-
mi, suā sponte stillans è ligno. Lxx. ver-
tunt stacten. Hinc Naphtha, genus bitumi-
nis liquidi, quod è saxis diffuit, & ubi se-
mel ignem concepit non nisi arenā vel pul-
vere extingui potest.

שָׁחַלְתָּ onycha, aroma quod R. Sal. vo-
cat, צְרָרָה ungulam, estque ostreola parva re-
dolens instar unguis humani.

Dioscor. חַלְבָּה pinguedo. חַלְבָּנָה galbanum. Est
L. 3. cap. 81. succus ferulae nascentis in Syria, quem non-
nulli metopium vocant; maximē laudatur car-
tilaginosum & pingue, sed gravis & castorei
Buxtorfius. odoris; Unde R. Salom. notat, Galbanum
tetri odoris, fuisse odoramento aromatico
immixtum, ut admonerentur, patienter esse
infirmos & peccatores Israclis, inter pios
tolerandos.

Et

concedes ϕ, salitum unguentum, suffitum parabis Et
וְעַשְׂתָּה בְּקַטְבַּת אֶרְךָ כְּמַלְחָה וְשַׁחַקְתָּ
conventurus quo, testimonio coram pones ϕ, comminuendo eo ex
כְּמַפְתַּח הַרְקָן וְנַתְּפַת לִפְנֵי הַעֲרוֹת אֲשֶׁר אָנָּעֶד
ibi te sum
לְכָמֹת :

*Exod. 30.
35, 36.*

בְּקַח *pigmenta vel unguenta ex diversis speciebus aromatum confecit.* Per syncopen & inversionem literarum fit *χείω ungo.* מְרַקְתָּת רְקִוָת רַקָח *pigmentum.* בְּקַח *pigmentarius.* מְרַקְתָּה *unguentatio, conditura.*

• **סָלָה** sale condivit. Inversa radice sit
אַלְעָנָה *salsugo*. **סָלָה** sal. Hinc abjecto מְלִיחָה sit
אַלְעָנָה *salsugo*: **סָלָה** *mare salsum*. **סָלָה** *malva*, *herba*
dicitur de terra sterili. **סָלָה** *malva*, *herba*
salsa. Hinc *μαλάχη*, & Lat. *malva*. **סָלָה**
nauta. qui in mari salso navigant. *Nota*.
Sal est symbolum incorruptionis; nam ut
ait Philo, *Primus conservator corporum est*
anima, secundus est sal. Ideoque *Fædus sa*
lis

• **Fœdus salis**
Num. 18.19

Sal foederis
Lev. 2.13.

lis dicitur pactum firmum & stabile, pactum scilicet alienum à corruptione & violatione. *Quo* sensu etiam *Sal foederis* idem erit quod *sal firmativum foederis*, aut *symbolum foederis firmi*. Unde antiquitus *Sal* ante *alios cibos hospitibus apponi solebat*, quo significabatur amicitiae firmitas & perseverantia. Et multi hodie omino sum habent, si *sal* in mensam profundi contigat, quasi per hoc amicitiae eversio, &c. portenderetur.

אַחֲרֵי comminuit, contudit. Hinc Lat. *Seco, sica, sicarius*. **נָבָל** tenuitas nubium, *Cælum*. Item *pulvis minutissimus*.

כְּלָעֵד certum locum & tempus conveniens di constituit. Hinc ḥaṣṣa & οὐρανός, *venio*. **עַבְדָה** *Synagoga, cætus hominum certo tempore & loco congregatus*. **מָוֶעֶד** *tempus determinatum, indictio, Synodus, feria*. **מָועֵד** *conventus*. Hinc *Idus*; his enim diebus solennes sacrificantium cœtus agitabantur. Unde *Idules oves*, quæ singulis Idibus Jovi immolabantur.

לְפָנֵי super exculpia Dei fuit *scriptura illa scriptura et tabulas illas* **מִקְתָּב אֱלֹהִים** **הוּא** **בְּחֻרֹת עַל** **הַלְלוֹת**:

מִקְתָּב *scripsit*. Mutato **ת** in **פ** fit *γράφω*, & *præposito s* fit *scribo*. **מִקְתָּב** & **בְּחֻכָּה** *scriptura*.

ptura. כְּתֵבָה *inscriptio.*

בָּשָׂר sculpsit, literas insculpsit. Non extat amplius. Hinc גָּמָעָה & גָּמָעָה sculpo. Unde Character.

כְּלָמָד tabula levigata. Hinc גָּמָעָה, & Lat. la-
vo, lavigo, id est, complano, polio.

ignominiam ad Abaron populum Nudavit

בְּרַע אֶת-הָעָם אֶבְרֹן בְּלִשְׁמָצָה:

Ex. 32.25

בְּרַע nudavit, liberum fecit, nexus solvit. Item Retrocessit, rebellavit; & ex usu Chald. ultus est. Veniunt hinc privo, privatus; id est, jure communi exemptus. בְּרַע Cesaries, sive coma, quod liberè nutritur. פְּרַשָּׁה ultio. Unde פְּרַע Pharaon, quod fuit olim Epitheton omnium regum Ægypti, quasi dicas ab omni legum vinculo nudus, id est, liber, & hinc Baro: alio nomine dicitur חַפְרָע Chophra, Jer. 44. 30.

בְּשִׁמְצָה bis legitur, particula, minimum alicujus rei. בְּשִׁמְצָה modicum, vel infamia: non extat amplius. Hinc Engl. shame.

posuit quapropter Mosis facies cutis radiabat quod viderunt Et

וְרָא אָבִי סָקְבָּן כְּעֹר פָּנִי מִשְׁהָה וְהַשִּׁבָּה

Ex. 34.33

suam faciem super velamen

אֶת-הַמִּסְחָה עַל-פָּנָיו:

בָּאָחָז vidit, oculis & animo aliquid comprehendit. Hinc עַגְגָה, video. regards, cælum,

G

quod

מְרֹאָה רְאֹתָה quod ubique sit conspicuum. מְרֹאָה רְאֹתָה visio, aspectus. רְאָה רְאֹתָה speculum. Vul- tur, propter acumen visus.

בְּקָרְבָּן juxtap. R. Salom. lucem in star cornu emisit. Hinc κεραυνός fulmino. κεραυνός, fulmen. Item κρίθος, lilyum: nitent enim ejus folia virore, & flos ei splendidus est. Lat. Cor- rona. cuius laminæ in star cornuum. קְרָנָה cor- nu, eminentia sive potestas. est enim cornu in animali locus altior & robur ejus. Hinc κέρας cornu. Κέρας caput, fortitudo. κοινογένεια, imperio. κοινογένεια dominus, imperator. Engl. a horn. Hinc Cornelius, quasi cornu Dei. Nota. Vulgata sic reddit, Et videbant fa- ciem Moysis esse cornutam. Unde Pictores Mosen cornutum pingunt, additâ hâc ra- tione, quod Moses tulerit legem, quæ in- star cornu alicujus ferit. At non habetur in textu Hebreo faciem Moysis fuisse cornutam, sed radianteum fuisse cutem; non enim cornua è fronte egrediebantur, sed & frons, & na- sus, & os, & mentum, radiabant.

כְּרָנָה pellis, cutis à corpore detracta: præponendo l fit lorum. est enim lorum funis è corio. עַרְנָה nuditas, turpitudo, sive pellicula in membro genitali. Hab. 2.15.

דְּמָשָׁחָה extraxit. Hinc Moshe quasi ex- tractus, dixerat enim, quia ex aquis traxi- eum. Exod. 2. 10. Per anastrophen à מָשָׁחָה est פָּרָה nomen, scil. celebre, magnum, po- tens, Pharaoni & Aegyptiis terribile.

Moses cor-
nutus unde?

Steuchus
Episc. Xi-
samens.

שׁוֹב reverti, averti, redire. Interposito
re fit sp̄ēq̄, revertor. Nota. Ulbicunque hoc
verbum cum alio immediate ponitur signi-
ficiat rursus vel iterum. ut Psal. 74. Rever-
tens vivificabis me. id est, rursus vivificabis.
2. Chron. 33. & reversus & adificavit ex-
celsa, id est, iterum. שׁוֹבָה requies. re-
versio. שׁוֹבָה conversio, p̄enitentia. re-
versio.

סֹוִהָה (ab inusitato פְּסָקָה) velum, vela-
men. occurrit ter.

neverunt suis manibus, corde sapiens mulier omnis Et
בְּכָל אָשָׁה חַכְמָתָה לְבָבָ בְּרִיחָה טוֹב

netum
מְטוֹהָה :

חַכְמָה sapiens fuit. Inversâ radice fit ^{ma-}
gica magia; quam Persæ accipiunt pro sa-
pientia, & perfectâ rerum naturalium co-
gnitione. חַכְמָה & חַכְמָה sapiens. חַכְמָה sa-
pientia.

לְבָב incordiavit, recreatus est corde. It.
Placentavit, hoc est, suaves & cordi acceptas
placentas fecit. Hinc ασις, Libo, delibo. It.
Libum, genus dulciarii cibi. לְבָב & לְבָב Cor. in
animatis vitæ principium. Hinc Angl. to live,
vivere. libum ex farre, caseo, melle,
& oleo. Hinc Lebbæus Apostolus. id est,
Cordatus, vel ut Hier. reddit corculum.

טַבּוֹה nere, filare. בְּטַבּוֹה netum. Hinc Gr.

νέω, νέο. νέος filum. Occurrit tantum bis in hoc capite.

Ex Levitico.

Lev. 1. 14, 15, 16. columbe pullus è aut turturibus è offerret Et
וְהַקָּרֵב מִן אֶת הַתְּרִים אֶל פָּנָי כִּי הַיִּנְהָרֶת
pariet è ad ejus sanguinè exprimet, ejus caput secabit ungue
וְיִמְלֹךְ אֶת רַאשׁוֹ וְגַם אֶת רַמְזָה עַל קְרֵב
ejus pluma cum ejus sanguinem amovebit, altaris
וְהַפְּזִיבָחַ וְהַסִּיר אֶת מְרַאתוֹ בְּנֹצֶחָה:

קָרְבָּה appropinquavit: cum præpositione
לְ significat pugnavit; de facris usurpatum
notat obtulit. Hinc κυριά, κυριάπω, pugno.
קָרְבָּה propinquus, propé. Unde κράτος, ge-
nus lecti, quod propè nos id habeamus.
קָרְבָּה conflictus. קָרְבָּה appropinquatio.
internum, & quicquid est propinquissimum.
Item Intestinum. קָרְבָּה oblatio, quia appropin-
quando offertur. Hinc corbis, vas in
quod mittitur Korban. Rainoldus existi-
mat hæc verba, קָרְבָּה אֲבָרְבָּה אֲמָד אַפְּלָנְתָּה,
juramenti formulam continere, ut sit sensus, Per corban si quacunque re à me, sive
quod me attinet, juvaberis, subintellige, si
non fecero, sim mendax.

קָרְבָּה indagavit, exploravit, perlustravit.
Hinc θηρεύω, indago. θηρέω video. θηρεύω, in-
dago, gignis. θηρίων, venor. θηρίτωρ, venator. קָרְבָּה
indagatio,

Mar. 7. 11.
vel, Id
quod ju-
vari à me
potest, κορ-
βαί scil.
et.

indagatio, ordo. Item *Tartur* avis, ab indagando comparem suum. תורה *forma*. *exploratio*. אֲחָרִים *exploratores*. *mercatores minores*, quod multum scrutentur merces quas emunt. Chald. תּוֹר est *bos*. Unde Lat. & Græci nomen *Tauri* mutuati sunt.

¶ יְנֵה affixit, opprescit, verbis aut factis vim instulit. Hinc *avia*, molestia. אַנְדָּו, molestia afficio. יְנֵה columba; quæ natura est tristis & exposita prædæ. Unde *Fonas* propheta, typus Christi ob mansuetudinem, *Filius Amittai*, ab אַמְתָּה, *veritas*; Christus enim est veritas.

¶ פְּלַק mulgeo, ungue seco. Bis tantum extat. Hinc אַמְלָגָו, ubera palmis premo. Aug. milkt.

¶ בְּמִ sanguis, color sanguineus, reatus sanguinis. Apud Chald. notat pecuniam: * quia sanguine ac sudore pauperū paratur. In plurali notat *Cades*. Hinc Maymonides, *Dicitur in historia Caini, Sanquines fratris tui clamant. h.e. cum ipsius sanguine, sanguis quoque posteritatis ejus. Initio enim creavit Deus unicum hominem in mundo; qui ergo unum vitam privat, ei reputatur, ac si totam gentem interemisset. Ecce quotquot in hunc mundum procreamur, habemus cum Adamo primo communem formam omnes, licet vultibus infinitis modis differamus: sit hoc ne quis forte dicat quid mihi cum alio & afflictione illius?*

* Proverb.
כִּי שָׁאֵין
לו דְמֵין
אַל יַעֲמֹד
בְּשֹׁאֵן

Is cui nom
sunt pecu
nia, non
sit in foro.

quid ad me sanguis ejus? &c. Cognitionem arctissimam habet cum אָלָם rubuit. Hinc Græc. pro usurpant aspirationem fortem, ut αἷα, sanguis. αἷματίσσα, sanguine aspergo. Et à resto mutuati sunt πάσι, πάντα. πανδοκαὶ, πυνίο.

^f פִּיר paries. Hinc ρῆπ, ρηπής, & Lat. Cor: nam parietes cordis vocantur præcordia, Jer. 4.19. Apud Arab. פִּיר est cera: hinc Lat. Cera. favorum enim ceræ sunt velut parietes inter quos liquidum mel stipatur. Hinc venit verbum פְּלַקְרָבָה exparietare, hoc est, parietem diruere. Et indè ραπάχω, devasto.

^g זְבַח idem quod פְּלַקְרָבָה pecudes matcavit, sacrificavit. Et quoniam de victimis ferè ubique usurpatur, hinc fit זְבַח & זְבַחָה, colo. זְבַחָה, cultus. זְבַחָה & זְבַח victimæ. מִזְבֵּחַ ara, immolatorium. Et sic Græc. θυσία, victimæ, & θυσίειον, altare. à θύω, macto.*

^h מִרְאָה, ingluvies. à רָאָה vidit. Est enim hæc vesica gutturis protentosa omnibus conspicua.

* Philo lib.
de Victi-
mis. Altare
vocatur
θυσίειον,
τοῦ προτίθεν-
τος θυσίας,
quod ibi
sacrifican-
da seruen-
tur.

Leu. 1.2.

Vide supra
pag. 77.

ejus simila è sui pugilli plenitudinem apprehendet sacerdos Et זְבַח הַנְּזָבֵד קָמָז מִלְּקָה :

ⁱ בְּנֵי in genere significat antistitem tam in Ecclesiasticis, quam in Politicis, quia olim cura Sacrorum & Imperii ad eosdem pertinebat. Sic Melchi-zedek erat Prin-
cepis

ceps & Sacerdos. Ita Moses numeratur ^{Psal.99.6.} inter בְּחִנּוֹת, qui tamen officio summi sacerdotis non fuerat functus.

¶ צְבָבָה, contracta manu vel pugillo apprehendit, congregavit, collegit, pugillum plenum tulit. Inde χωρίσω curam gero, porto, manu accipio. פְּנַגְּלָבָה pugillus, manipulus, (à colligando) acervus. Et hinc Cametz vocalis prima, à collectione oris, quasi A contractum.

• סְלָתָה simila, similago, farina pura, alba, triticea, cuius quisquiliæ per cribrum sunt amotæ.

Domino ignitum pacificorum sacrificio è offerrent Et
וְחִקְרִיבָה פִּזְבָּחָה הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר לְיהִנְהָה

Lev.3.9.

dorsi spine oppositum ad integrum caudam ipsam, ejus adipem
חַלְבָה הַאֲלִיהָ תְּמִימָה לְעַפְתָּה הַעֲצָה

eam auferes

יְסִירָה :

▪ שְׁלָמָם absoluit, perfecit, pacem coluit, precatus est, sive salutavit. שְׁלָמָם sive salutavit. Item retributio, persolutio. שְׁלָמָם integrum. Item integer, cuius res omnes salvæ. שְׁלָמָם sacrificium quod pro pace vel beneficiis acceptis offerebatur. שְׁלָמָם pax: Vox omnigenæ beatitudinis nuncia, unde etiam in salutationibus usurpatur. לְגַדְלָה * שְׁלָמָם לְגַדְלָה Discedentibus autem dicitur. לְגַדְלָה abi ad

Judic.6.22.
geminatum
1. Chron.
12.18.

G 4

pacem,

Ex.4.18.

pacem, ut Jethro Mosi^{*} cui iter bene successit. Non autem, **בְּשָׁלוֹם** *abi in pace*, ut David Absalom^o, ^{* qui abiit & suspensus} fuit. Attamen Rabbini sternutanti dicunt **וְתִּפְרֹשֶׁת** *prosit*; estque Græcum **χαρά**. Unde etiam desumptum proverbium ex Alphabeto Græco. **וְתִּפְרֹשֶׁת אָמֵן אָמֵן** ^{וְתִּפְרֹשֶׁת אָמֵן}, *Vivet septem, morietur octo*. hoc est, septimestris partus vivere solet, octimestris mori.

* 2. Sam.
35. 9.Ins felix
multis **וְתִּפְרֹשֶׁת**,
est mibi li-
ter a felix;
Si **וְתִּפְרֹשֶׁת**
scribit, scri-
bit & illa
deor.

בְּאַשְׁה vide supra pag. 11. ubi **וְתִּפְרֹשֶׁת** **חָלֵב**, ex quo pinguedo conficitur. Per apocopen mutato **ל** in **ג** fit **גָּלָה**, *lac*. Hinc Rab. **חָלֵב** *albumen* quasi *pinguedo ovi*. **חָלֵב** *adeps*, *pinguedo*, ex lacte coagulato & compressio. Metaphoricè notat bonitatem uniuscujusque rei. Molliori pronunciatione prolatum fit *Elef*. hinc **בָּתָר** *butyrum*.

Deut.28.44

אַלְיָה *cauda*, ovis vel arietis. Figuratè ponitur in forma imprecationis, *Ipse erit in caput, tu eris in caudam*. Venit ab **אַלְיָה** *exscrari*.

כְּפִים *integer* fuit, *consummatus est*: in malam partem usurpatum integrè consumit. Hinc **כְּפִים** *verus*, **כְּפִים** *veritas*. **כְּפִים** *integer*. **תְּמִימָה** *integritas*. Hinc *sius*, *lex*, *fas*. Item *Thomas*.

עַמִּית *socius*, *amicus*. dicitur de illis, qui communicant consilia, & secreta credunt invicem. Hinc *unctus*, *consilium*, *unctio*, *consulto*. **תְּפִלָּה** *oppositum*, *propinquum* alicui **וְתִּפְרֹשֶׁת** *rei*.

rei. Item secundum, juxta, è regione.

וְאַל עֵינָיו claudendo innuit. עַצָּה spina dorsi. semel tantum extat.

coctiones, frictum fiat oleo cum sartagine In
על- מתחבת בְּשָׂמְןָה טָעַשָּׂה מְרַבְּכָת הַפְּנִים Lev.6.14.

.Jebove gratus odor, fructorum oblationis
מְנֻתָּה פְּתִים רִימָה נִיחּוּת לִיהוּה:

* חַבִּית sartago, vas ferreum in quo olera & pulmenta friguntur. Transpositis literis fit ~~מְנֻתָּה~~, sartago, patina. idem.

שְׁמַן impinguari, pingue esse. שְׁמַן pin-
guis. שְׁמַן oleum. שְׁמַן pinguedo. Hinc
& שְׁמַן octo. שְׁמַן octavus. Octonarius numerus derivatur à pinguedine, cuius rei Aben-Esra reddit hanc rationem, Profunditas & crassities in corpore non est nisi in medio octo punctorum, longitudo, latitudo, profunditas, altitudo. In his singulis concipe duas extremitates, & intelliges quid Aben-Esra velit. Alia ratio est, quia numerus Octonarius, compositus est ex primo numero binario & intra decem impinguatus. Hinc est Balsamum, quasi dicas, בָּלְדָוִן dominus. שְׁמַן olei. est enim præstansissimum unguentum.

רְכַב in conjug. Hophal. frixit. Hinc per metath. literarum φρυγίω, frigo.

אַפְּחָה panem in furno coxit, Hinc apud Lat.

Lat. portio quæ avulsa à Massa coquitur, dicitur *Offa*. Item ḥṭṭa jecur, epar est enim velut culina sanguinis coquendi. פָּתָח coctio. בְּפָתָח coctiones, cum defectu & primæ radicalis.

• פָתָח in frusta comminuit. dicitur de frustulis panis aut cibi quæ dentibus conciduntur. Hinc מִתְחָדָה & מִתְחָדָה varie distinguo. פָתָח frustum. פָתָחִים fragmata.

• פָתָח Hiph. odorari. Convenit cum spirare, quod fit ore, odorari naribus. פָתָח odor.

סְנִיא placide quievit. Hinc νυχτιον quiesco, νυχτος nox; quietis nutricula. Engl. night. νυχτα noctu. נִסְתָּחַ פָנָח noth quies. quies scil. remissio tributi, & ad majorem auxefia geminata tertiam radicali נִסְתָּחַ requies. Inde *Noach* patriarcha, à quiete, possessivè enim quietum in sese, & effectivè alias quiete recreantem designat. Unde in textu per פָתָח consolari, non nominis sed rei fit expressio. * Ipse consolabitur nos de operibus nostris. Ethnicis *Noachus* dictus est *Janus*, scil. bifrons, quod ante & post diluvium vixisset. Ratis etiam ei tributa, ut ipsam arcam denotaret. Præterea *vinum* Hebr. dicitur יְנֵה cuius primus inventor *Noach* fuerat; & hinc appositiè *Janus*.

* Gen. 5.28.

Ethnicis
Noach, est
Janus.

Moses adolebit & sua membra in dividetur aries Et
אֶחָד אַיִל נֶפֶח לְנֶפֶח וְנִקְטָר מֶשֶׁה Lev.8,30.]
 intestina & membra
אֶת-נֶפֶחִים וְאֶת-נִקְטָר :

אַיִל aries. nomen habet à fortitudine. Metaph. notat Fortes seu Duces populi: de ædificiis usurpatum notat prominentiam ædium sive frontispicium. **אַיִל cervus.** est enim cervus aries ferus. Hinc ⁱⁿ *ad* *Hinnul* ^{Ps. 22.1} **אֵילָת** & **אֵילָה cerva.** * Hinc Psal. Su- per cervam aurora, id est, de Christo, quem Judæi, ut venatores cervam, in aurora, id est, ipso exordio prædicationis, persequabantur.

נֶפֶח membratim divisit. Per aphæresin fit **נֶגֶז** *divisum.* **נֶגֶז separe.** **נֶפֶח frustum, membrum, pars.**

פְּרָסָה cor, jecur, pulmo, lien. uno nomine *Exta.* Per syncopen fit *Epar.* *Exap.* Legitur ter.

---

ungularum fissuram diffidens & ungulam divideas Omne Lev.1,8.
בְּלִי מִפְרָסָת פְּרָסָה וְשִׁפְעַת שְׁפָעַת פְּרָסָה
 comedetus illam, bestia in ,rumen faciens ascendere
מְלִיחָה פְּרָה בְּבַמְּפָה אֲוֹתָה הַאֲכָלוּ :

פְּרָס ² *divisit, dirupit, fregit, dilaceravit.* Hinc *mīpās finis, terminus, per quem res à re dividitur.* prohibet enim continuationem. *qdīpōs velum sive frustum lineum.* & Lat. *Pars.*

פְּרָסָה

2. Chron.
36. 20.

פרקה *ungula, fissura.* קְרֵסִים *ungula.* Inde *Paras.* à quo Persas nomen haberé tradit Eustath. in Hom. Iliad. ⁴.

בְּרִיךְ *serravit, serram traxit.* **בְּרִיךְ** *cibum è vehiculo provocavit, ruminavit.* sicut enim lapides ferrâ levigantur tractu continuo, ita rumen ex imo gutture retroactum masticatur. Hinc *γεάσις comedo*, *ἐγείρω provoco*, *κείρω scindo*. **בְּרִיךְ** *serra*. **בְּרִיךְ** *ruminatio*. Hinc Angl. *hunger*, *fames*. quasi **בְּרִיה** *אֲנָז* *non ruminatio*. Dicitur etiam *Gerah*, *obolus*, *quorum 20 constituunt solum*. Hinc *γερῦ* *אֲנָרְמָלָס* *nummulus*. **בְּרִיךְ** *guttur*. *quo cibus ruminatur*. Unde *γερῦ* *loquor*. *γερῦ* *vox*, *γερῦ* *grus*, à profundo gutture. **בְּרִיךְ** *faux*. Indè *gargarizo*, & *γερυγερ* *guttur*. **בְּרִיךְ** *bacca*, quæ gutture deglutiuntur.

• **בָּהֶם** *bestia, pecus, jumentum.* Genera-
liter competit omnibus animalibus, quæ
gradiuntur pedibus super terram: at **בָּהֶם**
bestia, tribuitur omnibus animantibus, quæ
vivunt sub sole.

Lev. 11. 5, 6
Chæro-
gryllus,
animal Pa-
lestine.

et vobis esto immundus lepus & montanus mus Et
וְהַשְׁפֹּן וְהַאֲרָנְבָת וְטָמֵא הַהֵן לְכֶם :

Γεννητης cuniculus, extat 4. LXX. est
Charogryllus, à ζειτης rupe, & γρυπησ porcus.

quasi dicas, *porcellus rupium*. hoc enim animal gregatim è cavernis petrarum procedit.

בָּבֶן לֶפֶשׁ *lepus*. Vocatur voce foeminini generis, eò quòd lepores omnes utrumque sexum habeant, & idem *lepus* quandóque ut masculus generat, quandóque ut foemella parit. LXX non per λαγαδν sed δρούποδα *hirsutipedem* verterunt; nè scil. Ptolomeus Lagorum & filius & nepos offenderetur, séque contemni putaret, si familiam suam inter immunda animalia referri animadverteret. Sunt autem tredecim loca in lege, quæ LXX certo consilio mutasse leguntur. Gen. 1.1. 26. C. 2. 2. C. 11. 7. C. 18. 12. C. 49. 6. Exod. 4. 20 C. 12. 40. C. 24. 11. Num. 16. 15. Deut. 4. 19. C. 17. 3. & hoc loco, Lev. 11. 6. Primus locus, *Deus creavit ab initio*, nè scil. quicquam nomen Dei anteverteret, putaretur que *Bere-schith* fuisse formatorem, *Elohim* verò formatum, &c.

כְּנַפְתַּח *immundum, pollutum esse*. Lat. *contaminatio*, unde compositum *contaminatio*. נַפְתַּח *immundus*, הַנַּפְתַּח *contaminata* הַנַּפְתַּח *contaminatio*. Hinc *Bar-tineus* quasi filius immundi.

*Gesnerus
de quadru-
ped.*

*Vide Jo-
sippum, in
exordio sue
narrationis
Histor.*

Lev. 11. 10. **וְכָל־אֲשֶׁר** **אַיִל** **וְסָנֶפֶר** **וְוַקְשָׁקֶת** **וְבָבֶל** **וְשָׁקָר** **וְהַמִּים** **וְשָׁקָר** **הַם** **לְקָם**:
 squame aut pinne ei non quod ompe Et
 vobis sint abominatio aquatico reptili omni ex

אַיִל & אַיִל non. Hinc ista exanio. Non negat actionem, sed rem, ideoque potius cum nominibus Benonicis conjungitur. לְוָא verò negat actionem, unde cum præteritis & futuris usurpatur, ait Kimchi.

בְּסָנֶפֶר ala piscis, sive pinnula.

וְוַקְשָׁקֶת squama piscium. Item *Loricaria squamata*.

שָׁקָר in multitudine more piscium produxit, reptavit, quasi reptificavit. שָׁקָר reptile, quicquid super terram reptit, non elevando pedes.

מִיה Singulare posset esse, unde Duale מִה aqua scil. superiores & inferiores, quas firmamentum dividit. R. Sal. *Aqua terrestres, in principio creationis rerum omnium, agrè tulerunt se ab aquis cœlestibus separari per interposum firmamentum: ut ergo Deus illas placaret promisit se effecturum, ut aquarum sacer usus esset in tabernaculo fœderis, itemque ut sal, quod ex aquis sit, sacrificiis perpetuò adhiberetur, &c. Veniunt hinc iuda haurio, & ex constructo מִה fit meo, meatus, meio & madeo, quasi à בְּנֵי מִה aqua suffici entia. Item Majuma, festum in mense Maio,*

Fabula Ju-
daica de
aquarum
rixa.

in quo aquis marinis inter se certabant,
atque eas invicem jaculabantur.

^f אַבְוֹמָנָרִי abominari, detestari. Hinc ex qua-
cum detestatione irascor. אַבְוֹמָנָה & אַבְוֹמָנָה abo-
minatio.

Lev. 11. 13.

aqüilam avibus ex abominabimini Ista
אֱלֹהִים חַשְׁקָצְיוּ מִן־הַעֲוֹת אֶרְזָה־הַגְּשָׁר
halæcum & offiugam &
וְאֶת־הַפְּרָס וְאֶת־הַשְׁנִינָה:

^a עַזְבָּן in altum volavit. Hinc obscuravit.
Respondet ad, inveni, volo. עַזְבָּן volatile.
עַזְבָּן obscuratus. עַזְבָּן palpebrae, quasi cir-
cum-volitantes.

^b נְשָׁר aquila. convenit cum שׂוֹר aspexit.
aquila recto intuitu Solem aspicit. Chal-
dæis נְשָׁר est decidere, Unde dicunt Rabb.
quod hæc avis singulis decem annis se su-
stollit ad sphæram ignis, ibique adusta, &
depilata, decidit in mare, & tunc crescen-
tibus aliis pennis, juvenescit. Tandem anno
centesimo, more consueto illud ipsum ten-
tat, sed delabitur, atque moritur. Et hinc
est quod dicitur, Renovatur ut aquila ju-
ventus tua. Psal. 103. 5.

^c גְּרָף notat avem curvas & ingentes ha-
bentem ungulas uti & rostrum. Talis au-
tem est Gryphus. ipsa enim vox notat ad-
uncum, curvum, ungulatum. estque aquilæ
quoddam

quoddam genus marinum & rapacissimum.
Buxt. *Ossifraga*.

Plin. l. 10.
c. 3.

^a עַזְנִיתָ (à עַזְנִיתָ roboravit) *haliaeetus*, id est, aquila marina, nomen habens à firmitate visus.

Lev. 11. 14.

^a suam speciem secundum pican & milvum Et
וְאֶת־כְּנָהָה וְנַחֲנָה אֲלֵמִינָה:

^a בְּהַה continuò volitavit. בְּהַה vultur.
milvus. Hinc Engl. a ~~sw~~, *monedula*.

^b אֲלֵיָה pica, aliquando *cornix*.
^c מִנְחָה species, quæ uni soli convenit. Hinc
psōos, *solus*. Item, *Imago*. Hinc Engl. a *man*,
homo: creatus enim homo ad imaginem
Dei. חַמְינָה effigies.

Lev. 11. 16.

^a בְּתָהִיעַנָּה וְאֶת־הַתְּחַמָּם וְאֶת־
וְאֶת־בְּתָהִיעַנָּה וְאֶת־הַתְּחַמָּם וְאֶת־

^a *accipitrem* & ^a *salonem*
הַשְׁחָר וְאֶת־הַגָּז :

^a בְּתָה filia. tribuitur quoque brutis & inanimatis, à בְּתָה edificavit, quasi extructa ex cohabitatione viri & mulieris: בְּתָה à tergo est nota foemin. gen. & י per syncopen excidit. Notat etiam *pupillam oculi*. est enim tam chara parentibus ut pupilla, ideoque circumspetè servanda.

^b עַנְהָה afflixit. עַנְהָה *ulula*, avis quæ ululando respondet suo sexui.

חַמְכָּה

כְּבָשָׂר violavit, injuriosè tractavit. Hinc
אֲמֻזָּר וְאַמְּזָר lanatio. סְבָדָה violen-
tia, rapina, fraus, calumnia. סְחָרָה Harpyia,
avis rapax & violenta: Hier. noctua.

ד Radix inusitata שְׁחָרָה, indè שְׁחָרָה tumor
squamens, scabies, unde in corpore fit putre-
factio. Hinc per syncopen tumor, putrefactio.
ונְרֵדָה, putredo. קְרֵנָה cuculus, avis quæ labo-
rat scabie. Hier. Larus. sive gavia, quæ
natat in aquis & volat in aere, pisciumque
est prædo.

‘ יְנֵי accipiter, à שְׁנָה violenter vola-
vit. est enim ei robur in alis & plumis ad
volandum.

נוֹתְּנָה nostram וְ mergum וְ bubonem Et
הַבּוֹסָה וְ נַאֲתָה הַשְׁלָךְ וְ נַאֲתָה הַגְּנָשָׁה :

א כָּלִישׁ calix. sæpe accipitur pro cruce. Ter
legitur pro ave immunda, quæ Rab. Sa-
lom. est falco. Hier. bubo. LXX. myctice-
rax.

ב שְׁלָךְ dejecit, project, abjecit, jecit, שְׁלָךְ
mergus, avis quæ ad capiendum pisces in
aquam se dejicit; bis legitur. שְׁלָךְ proje- Jes. 6. 13
ctio: sive est nomen portæ per quam sordes
ejiciebantur.

כ נְשָׁמָר flavit. majorem habet vim signi-
ficandi quam נְשָׁבָה: nam & נְשָׁבָה est litera du-
rior quam בְּ. נְשָׁמָר crepusculum, vesperti-
num & matutinum, quo aura solet flare.

H

נְשָׁמָר

Latus his-
ans, pro-
rapace,
furace.

Lev. 11. 17

בּוּבּוּ *bubo*, avis quæ circa crepusculum evolat. Hier. *Ibis*.

Lev. 11.18. וְאַתָּה תִּתְנִשְׁתָּחַטְתָּ וְאַתָּה תְּרִיכָּמָ: Et meropem & plateam & monedulaam Et

נְשָׁנָה anhelavit, suspiria pra dolore traxit. Transpositis literis sic αερινον anhelo, ιεραινον spirare. נְבָשָׁה halitus, flatus, spiritus. פּוֹרְפּוֹרָה Porphyrio, species avis, sic appellata quod qui illam videt, obstopescit. A colore nomen invenit: habet rostrum rubicundum & crura, in capite gestat coronam, magnitudine par gallinis.

בּוּבּוּ *Ibis*, avis Ægyptiaca serpentibus & scorpis infesta, iisque vescens, quæ rostri aduncitate salsuginem adhibens, per eam partem se perluit, quâ reddi ciborum genera, maximè est salubre, quod advertentes Ægyptii, clysterem sunt edocti. Hieronym. est onocrotalus, ab ὄνος asinus, & χρόταλος crepitaculum. Collum enim in aquam mergens spiransque veluti ruditum asini reddit.

רְתִמָּה (à רְתִמָּה dilexit) est quædam avis misericors erga suos pullos, quæ potest esse Pelicanus, μεγάς τὸ πλευρᾶς, id est, perforare. Aiunt enim avem hanc perforato-pectore, atque inde eliso sanguine pullos suos à serpente imperfectos in vitam revocare.

Ibis docuit
homines
clysterem.

Et

חֶסֶד *sacravit, consecravit; semel, probris
affectit. In bonam & malam partem usurpa-
tur, perinde ut apud Lat. Sacer, ut auri sa-
cra fames, sacer ignis, sacer morbus, &c. In-
terposito γ fit ἀγιστια consecrō. ἀγιστια, conse-
cratio, ἀγιστις, contumeliosus. **חֶסֶד** sacer, pius,
beneficus. **חֶסֶד** pietas, misericordia, benefici-
um: bis opprobrium. **חֶסֶד** ciconia, quæ est
Hieroglyphicum gratitudinis erga paren-
tes; eos enim senio confectos humeris suis
gentare dicitur: quomodo etiam Græc. π-*

λαρρὸν eandem dixerunt, ab ἀντιπλανητίᾳ, re-
tribuere. Hinc veniunt חסידים Assidae vel
Effei. ὅστις, sanctus. ὁστης, pietas. Hinc eti-
am natum vocabulum Cassida & Cassita,
quod Lat. de alio genere avium usurpant.
Item Bnsisda quāsi dōmus misericordiae, lo-
cus scil. benignitatis, quod ibi Deus poten-
tiam suam, in curandis morbis quibusvis
populi sui, benignè exercuerit.

populi, &c, benigna excedebat. **דָּרְכִּים פָּתָח** ardea. L X X. & Hieron. vertunt *Charadrium*, à charadris, id est, præ-ruptis & cavernosis riparum locis in quibus degit. Est avis stupida, quæ mures venatur, noctisque est amica: unde proverbium *Charadrium imitans*, de eo qui later & lucem fugit. **H 2**

• gallus vel gallina sylvestris, **הוקי פרן** •
quas vulgus gallinas indicas vocat. Re Sal.
ait esse compositum ex **הן** duas &
cristas: habent enim cristam duplicitam.
Hier. **עפופה**.

עטלף vespertilio, quæ in caligine volitat
& interdiu sese velat: est quasi à **עף** vola-
vit & **עלף** velavit. Hinc **Talpa**, quod ho-
minum conspectum fugiat, & sese intra la-
tibula terræ abscondat.

Lev. 11.22. **את** • **הארבה** **ואת** **רפסלים** **ואת** • **החרנול** **ואת** **המג** :
cantharum & bombycem & locustam Et
.cicadam &

• **רביה** locusta (à **ארבה** multiplicari)
nomen habet à multitudine, quod agmi-
natim veniat.

• **רפלע** (à **סילע** rupes) species locustæ ha-
bitans in fissuris petrarum: est insectum cal-
vum sine cauda, & caput oblongum habens.
Hieron. **attacus**.

חנוך cantharus, genus locustæ. Hier.
ophiomachus, eò quod cum serpentibus
pugnat. Hinc **אָגָבָה**, genus quoddam an-
guium.

חנוך cicada. Unde **Agabus**, Act. II.

testudo & , mus & , mustela , est immundum hoc Et
וַיֹּאמֶר הָעָם אֶת חַלְדָּר וְעַכְבָּר וְהַאֲבָק :

Lev. xi. 29.

חַלְדָּר : in profundum ingredi. Fuller. l. 3.
c. 14. חַלְדָּר ævum temporale, mundus transi-
torius. Convenit cum חַלְדָּר desit: nam sta-
tus hujus vitæ est transitorius. Hinc ἀλδαιω,
in etatem cresco. חַלְדָּר mustela, quæ cuniculos
in suis foveis sedatur, & in profundos spe-
cus penetrat; vel à brevitate mansionis sic
dicta, vel quòd citò senescit.

Rabbinis
est rubig-
nousm esse,
unde terra
vocatur

עַכְבָּר וְmus.

חַלְדָּר
quia est ve-
terascens
& rubigi-
nosa.

אֲבָק intumuit. צָב tumidum. metaph.
cameratum. Item bufo, testudo, quia ejus
perimentum cameratum est. Hieron. cro-
codilus.

chameleon & lacerta & , stellio & , mygale Et
וְהַאֲבָק וְהַכְּמַח וְהַלְּטָאָר וְהַחֲמַט : Lev. xi. 30.

talpa &
וְהַתְּנַשְּׁמָת :

אֲבָק ingemuit, præ gemitu exclamavit;
idem est quod ΡΝ. convenit etiam cum
אֲבָק suspiravit. Hinc ὄγριουαι rudo, exclam-
mo. ὄγκος & ὄγκος asinus, à clamore turgen-
te. אֲבָק clamor gemebandus. Item nomen
reptilis quod jugiter clamat. Hieron. my-
gale. quasi ex μύς & γάλη mustela: quia ex
utroque participat.

בְּ וִרְטָס virtue, potentia, vis, facultas. Hinc *νίκης* potentia, *ροῦρος*, *νικῶν*, viribus pollio. Est quoque nomen reptilis immundi quod *Herapalaeus*, dicitur *Chamaleon*, aliis *lacerta*. Chamæleon quasi *humilis* sive *parvus leo*, animal figura & magnitudine *lacertæ*, ad colores quos videt, conversione facillimâ variatur præterquam ad rubrum & album. Hinc *versipellis* paroemias. *Chamaleonem* mutabilior.

גְּ לְתָלִיל lethalis fuit. Hinc *λίθιον*, Lat. *lethum*. נְאַתְּ לְאַתְּ *lacertus* & *lacerta*, serpentis venenati genus, valde lethiferum: Aliis *stellio*, habens tergum lucentibus guttis depictum ad modum stellarum. Nullum animal stellione homini fraudulentiùs invidet; cutem enim quam quotannis exuit, protinus devorat, ut præripiat homini præsentissimum comitialis morbi remedium.

דְּ לְמָחָם *limax*, animale plumbum quod latet in specubus occultis, estque hominibus detestabile. Hinc *μοδίνων* *detestor*. Legitur semel.

טוֹבָלָהַנְּנָה incertum quid sit. Aliis *talpa*, vel *glis*. aliis, *monedula*, vel *vespertilio*. vide pag. 98.

ſacerdos inquiret non illa porrigo ſe diffundet diffundendo ſi Et
וְאִם • פְּשָׁה בְּפְשָׁה נְפָשָׁק לֹא יִכְלֶל הַכְּבָשׂ
est immundus fulvo illo pilo de
לְשָׁעַר הַאֲהָב טָמֵא הוּא:

Lev. 13.35,
36.

^a פְּשָׁה diffundi, luxuriare. Ulſurpatur tan-
tum de lepra ſive ſcabie diffundente ſe.

^b נְפָשָׁק rupit, evulſit, corroſit. Hinc τυρω
reſeco, נְפָשָׁק ruptura, ſive macula nigra quæ
eſt in loco pilorum, quæ transpoſitioſis literis
ex Gallico vocatur tigna. פִּינָּא angulus,
ſive cubiculum velut avulſum à reliquo ædi-
ficio.

^c בְּקָר quæſiuit, ſumma cura perlustravit;
& propriè de requiſitione pecorum dici-
tur. Per metathes. fit ἀχρισώ diligenter co-
gnosco. ἀχρισώ diligenter. Per aphæresiſ Cu-
ro. בְּקָר mane. quia lux omnia explorat.
Per syncopen fit ογια mane. בְּקָר inquiſi-
tio. בְּקָר paſcens oves, armentarius: hinc
paſlum inflexis literis βασιγνως paſtor.
bos, nomen collectivum complectens tam
tauros quam vaccas: indè Pecora, Porcus.
omiffo r vacca. בְּקָר vapulatio, quæ fie-
bat nervo bovino.

^d אֲהָב flavus fuit. Legitur ſemel. בְּאֲהָב
flavus, color aureus: convenit cum בְּאֲהָב.
aurum,

וְאֵת ^{est} lucida pustula, albas contractas papulas vidabit et
Lev. 13.39. וְאֵת בְּהָרֹת נְגֻהֹת לְבָנֹת בְּהַק הָוּא

^{est} mundus
טָהוֹר הָוּא :

בְּהִיר ^{nitidus, candidus.} Alludit quodammodo ^{quam} purus. *papula alba*, genus *plagæ*, *candidæ* & *splendentis* ut *nix*.

בְּקָה ^{caligavit, rugas contraxit, more} senum quorum oculi in rugas contrahuntur. Hinc ^{quæ} *subniger*. בְּקָה ^{contractum.} Item *strictum*. Item *contractio*.

בְּפִתְק ^{lentigo, pustula; macula subrufa &} albâ ^{purulentiâ} vacua. Hinc ^{quæ} *verruca*. Legitur *tantum semel*.

Lev. 13.42. subrubida plaga calvitio in aut, calvitie in erit cum Et
וְכִי יְהִי ^{est} בְּקָנָת אוֹ בְּבָנָת נְגֻהָת אֶרְמָרָם

^{est} florescens lepra
אֶרְמָרָם פְּרַת הָיָא :

בְּקָה ^{glabrat, decalvavit, depilavit.} Hinc ^{quæ} *detondeo*. ^{quæ} *tonsur*. ^{quæ} *tondeo*. בְּקָה ^{calvus, præsertim in occipitio.} בְּקָנָת ^{calvities, in toto capite.} בְּקָה ^{calvum in signum luctus factum.} Hinc ^{quæ} *casaries, tonsura.* בְּקָה & בְּקָה ^{glacies, gelu, crystallum.} Hinc ^{quæ} *frigus.*

בְּקָה ^{anteriore capitis parte glabrum sive} decal-

recalvaster. Hinc **קָרְבָּן**, **קָרְבָּן**, tonsuræ genus ad frontis ornamentum. **קָרְבָּן** *calvitium*, dicitur etiam de panno pilis carente. Aliqui **קָרְבָּן** vocant *calvitem* ubi nunquam fuit crinis, & **קָרְבָּן** *calvitium* ubi evulsi sunt capilli.

• **אַלְעָם** *leprosus* fuit. Hinc **אַלְעָם** cutis asperitas squamosa. **אַלְעָם** scabie labore. **אַלְעָם** *lepra*. **אַרְעָם** *crabro* vel *vespa*. Species muscae malæ, habentis spiculum acutissimum, venenatum, quo hominem inficit & necat.

stamine à illam rumpet tum illa plaga fuerit contracta si Et
וְאִם כִּי הַבְּנָעַם וְיִקְרַעַ אֶת־מִן־הַשְׁתִּי

Lev. 13:56.

subiegmine à ant
אוֹ מִן־הַעֲרָבָה :

• **קָרְבָּן** *rupit, laceravit, scidit.* Hinc **קָרְבָּן** *scindo*, & inversis literis **קָרְבָּן** *disseco*. **קָרְבָּן** & **קָרְבָּן** *pannus lacer & rudis.* **קָרְבָּן** *scissio, vestis scissa.*

• **שְׁתִּי** *stamen. filum per longitudinem panni tendens, manetque firmum dum texitur.* Hinc **שְׁתִּי** *sto.* Item **שְׁתִּי** *stamen. staminis stamen dico.* Legitur tantum in hoc capite.

• **עֲרָבָה** *mistio, promiscuum vulgus.* Item *subiegmen*, ubi fila stamini admiscentur. *Nota.* Judæi Christum crucifixum malitiose appellant hoc nomine, viz. **שְׁתִּי** **עֲרָבָה** *Judeorum nequitia.* **stamen & subiegmen.** hæc enim duo fila crucem efficiunt,

Si

Lev. 15.2,3 se obstruxerit autem ejus profluvium ejus caro salivaverit si
 אָמֵן כִּי בְּשָׁחָר אַתָּךְ זָבוֹן אָוֶן תְּחִתָּתִים
 est ejus immunditia, ejus caro
 בְּשָׁחָר טְמָאָתוֹ הוּא :

אָמֵן Si. ab אָמֵן mater ; quia maternum
 respectum indicat eis quibus additur, nem-
 pe causalem.

fluxit, tanquam per canalem vel fi-
 stulam. Semel tantum extat. Hinc οὐειος,
 & Lat. roro. גַּרְגָּל. Saliva metaph. albumen
 ovi.

fluxere : unde אָוֶן fluxus menstruus.
 sigillo occlusit, obstruxit. Conve-
 nit cum חַפְּסָם obiuravit. Prolato נְאָמֵן cum
 sibilo fit σημαντω, sigillo. σημαντω, signo. חַפְּסָם
 & חַחְמָת signillum, signaculum.

relegito nè deciduos acinos ḥ. , racemato nè tuam vineam Et
 לֹא תִּזְבְּרָמֶךָ לֹא תִּחְשְׁלִיל . וְפָרַט לֹא תִּלְקַדֵּט

Lev. 19.20. illa relinques peregrino ḥ. pauperi ipsi
 לֹא תִּעֲנַי, לֹא תִּלְגַּדֵּר, תִּפְעַזֵּב אֶתְקָם :

כְּרָם vineam coluit. כְּרָם vinea. Hinc
 Corymbi, uvæ hederinæ. & Carmel. quasi
 dicas, circumcisio vineæ. Affine est ḥ. Apollinis epitheton: forsitan à Carno Jovis
 & Europæ filio, inquit Hesych. ḥ. sacra Carnia, seu ludi Carnii, qui agitaban-
 tur in honorem Apollinis.

על

¶ facere aliquid more infantium: cum Accusativo constructum notat aliquid corrumperē & perdere sive confusere. Hinc vendemus. Analogā sunt λαλία, loquor. ἀλώ & ἀλαυτος perco, perdo. עַלְלָל & עַלְלִיל infans. qui est instar racemi parvi: Hinc λάλω, lalare, vox nutricia infantes ad lac sugendum prolectans. עַלְלָה racematus. אַלְלִיל Catinus, vas sublimatorium in quo exercetur argentum quasi Laboratorium. מַעַלְלָה עַלְלִיה opus, consilium. חַעֲלּוֹלִים parvulus scil. consilio & judicio. ludicra, vel puerilia exercitia, notat etiam facinorosos.

¶ particularizare, hoc est, singularem tonum in choro cantantium conciliare. Legitur semel * קְרָט particularitas, sive acini dicidui, quasi particulares ab uva separati. Apud Rabb. קְרָט particularis, specificum, individuum. קְרָט in specie. קְרָט in numeratione particulari, non integra. Unde קְרָט * גְּטָן juxta suppurationem minorem, à qua scil. numerus millenarius demptus est. Sic autem loqui solent, quando annos mundi ponunt, millenario omisso.

* Amos
6. 5.

* Duas has
voces ple-
rumque ab-
breviate
ponunt hoc
modo

¶ collegit. Per apocopen λέγω, lego. קְרָט collectio frugum, spicilegium. קְרָט pera, in qua aliquid colligitur.

¶ pauper. עַנְיָה paupercula. à affixit. Sunt autem nomina pauperum in scriptura decem. עַל est genericum, notat pauperem

Decem no-
mina pau-
peris in
Scriptura.

pauperem qui angustè vivit, & cordis mæ-
stitia afficitur, parvo aut magno ipsius
defectu existente. פָּאָפָּעֵר pauper, dum bona
ipsius diminuta sunt. פָּאָרָתָעֵס attritus, pauper,
qui labore nimio opprimitur, nec tamen
alimentum sufficiens habet. פָּאָטָּנָעָטָּעָט attenuatus;
ostendit maximam abjectionem, cum sin-
gulis ipsum insipientibus subjiciatur. פָּאָרָתָעֵס
qui se pauperem simulat, & visui tantum
apparet. חַלְבָּה afflictus, sub hac specie ca-
lamitatis præter panis defectum, lis, odi-
um, captiuitas, exilium, &c. denotantur.
נְאָגָן indigus, cui paupertas cum aliqua vir-
tute permixta est, & sapientia pauperis ne-
glecta. אָגָן egenus, qui omnia cupid, &
aliquid habere nequit; in isto ordine vere-
cundus multoties reperitur. פָּאָקָעֵס vacuus, qui
virtute & bonis externis caret. חַשְׁכִּים ob-
scuri, qui scil. filiis carent, solitariique
existunt, & ob hunc defectum pauperes
vocantur.

¶ נְאָגָן peregrinari, cum metu morari. Item
congregare, convenire. פָּרָגָן peregrinus. גְּרוּתָה
hospitium. Alludit huc γέρων, *senex, qui
ob vitæ brevitatem in mundo, velut hos-
pes in hospitio, non diu moratur. Et Ha-
gar, quasi peregrina. נְגָרָה habitatio, formi-
do. פְּנַיְרָה pavor. Item horreum. quasi re-
ceptaculum frugum.

גְּנַדְעָב deseruit, reliquit. עַזְבָּנִים nundinae,
in quibus relinquuntur merces transvectæ.

Apud

* παρρησία
εἰς γῆν
δράσιν, quod
senes pre-
curvitate
terram in-
spiciant.

Apud Chald. & Syros קבש est derelinquit,
quâ voce Salvator noster in cruce pendens
exclamasse legitur, οὐλε, οὐλε, λαμὰ σασαχωνίο. Matt. 27. 46.

וְשִׁרְתָּם לְנֶגֶשׁ וּבְחֹבֶת כְּעֵגֶל לֹא תְּחַנֵּן Lev.19.28.

Lev. 19. 28.

שְׁנָאָרָה נְאָרָה מְאָרָה יְאָרָה וְאָרָה. **וּבָסָרָה** כְּכָם :

¶ שְׁרָט *carnem incidit, laceravit, ut solebant idololatræ cum mortem amicorum lugebant.* שְׁרָטָה & שְׁרָטָת *incisio.* Mutato [¶] in [¶] fit *adspissa, sarissa, Macedonica hasta.*

קָהָב *scripsit.* vide suprà pag. 80. Et nota, quòd Hagiographa Hebræis dicuntur **קְטוּבִים** eo quòd isti XI libri per afflatum Spiritus S. conscripti fuerunt, & non per prophetiam.

‘**υδρη** stigma. Legitur semel. **υδρη**.

אל תפנו אל לא האבות ולא לא הידענים Lev.19.31

inquiretis aliquid non
אלֹעַלְתֶּם֙ תִּבְקַשׁ :

^a **Python**, *spiritus familiaris, ventriloquus.* Semel, *Uter.* Hinc Pythonis significatio est, quod ex tumido yentre, quasi utre

utre oracula deponeret. Unde Græci Pythones vocant ἑτεροπτερες quasi ex ἑτερο-
nis vaticinantes: & LXX. ἵγγας πυλοὺς quasi ventriloquos. Puella etiam illa in Syro
textu* dicitur habuisse רָקֶם רָקֶם spiritum tumoris. Hinc Latin. *Obba*, vas ex quo
bibitur.

A. 16. 16. Syr. נְדָבָה aliis, divinatio, aliis, tumor.

Bocaccius
lib. 1. de
geneal. deo-
rum.

b. יְהִי ariolus, futuorum divisor, à
יְהִי novit. quasi sciolus. Arioli propriè
vocantur qui ex victimis immolatis divi-
nant. Ars hæc primò inventa est à quo-
dam qui Teges vocatur, quem fecerunt inter
arandum de terra profiliisse. * Targum Jo-
nathan. Lev. 20. 6. יְהִי נְסָמָת scisci-
tantes os animalis cui nomen est jiddoang.
fcil. sciscitans ponebat os animantis istius
in os suum, & os illud postea ex se se loque-
batur. Et dicunt hoc animal esse tam fa-
vum, ut nemo ipsi appropinquare audeat,
sed eminus sagittis transfigendum.

כִּי שׁ aliquid petuit, quæsivit, postulavit,
consuluit. יְהִי בְּpetitio, postulatum. Per me-
tath. fit posco: & huc etiam potest trahi
Fistus, cuius ingluvies est infatiabilis.

Lev. 20. 20. nuditatem, sua amita cum cubaverit qui vir Et
וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁבֶּב אֹתָהּ יְהִי חָרוֹב סְרוֹת

morientur orbi, reterxit sui patrui
הָרוֹד גָּלָה אֲדִירִים יִמְתֹּה:

אֲשֶׁר vir. vide supra pag. 24. Hinc est
diminutivum

diminutivum נִשְׁנָה virunculus, sive parvus vir. Item pupilla, quod in ea צוֹרָה imagiuncula viri conspiciatur. Et quia in nigredine oculi sita est lux, ideo haec vox etiam nigrum vel nigredinem denotat.

רֹד dilectus, amicus: synecdoch. patru-
ns, substantivè amor. רֹתֶה amita. Qua-
drant hoc מֵת & מֵתָה, avia, amita, materie-
ra. & vox infantum דָבָב vel Daddie, quasi
dilectus. Item David, quasi amabilis, &
Dido.

נָרָה nudavit, evacuavit: hydria enim
privata suo liquore, si velut nuda. Affine
est αἴρει τόλλο, defracto. Ἀπός Μάρτιος, quasi de-
populator. נָרָה nudatio, adjectivè nudata.
נָרָה gramineta, ubi se diffundunt & quasi
nudant herbæ virentes. Aliis populi, à
pellis, quasi pellicula, quod in prætenues &
multiplices membranas acu dividebantur.
נָרָה nudatissimus. מָרָה & מָרָה nuditas.
נָרָה nudatae. Hinc nom. proprium lo-
ci quod Junius ex Plinio veritit Ma-
gora, est enim locus evanuatus. Inde μα-
γαρος odio habeo, & Megara, furia infernalis.

נָרָה migravit, captivum duxit, detexit,
revelavit, cum enim res tegens de loco in-
locum devolvitur, locus ipse detegitur ad
conspectum alterius. נָרָה & בְּלֹה migration,
captivitas. Hinc γαλη mustela, habent
enim hoc commune omnes, quod foetus
suis, migrant ore, hoc est, de loco in lo-
cum

cum transferant, ipsæ quoque domum ruituram præsentientes, paulò antè migrant. אַלְזִנִּים specula, quæ revelant objecta.

עַרְיִרִי • *solitarius, sine liberis, orbus.*

מוֹת mori. Hinc ματίω frustrā. ματάω emortuus, segnis sum. ματαθ vanus. מֵת mortuus per metathes. מְפַת perfectus. Via ad perfectionem est mors: & sic savans quasi αντίnis τε θάνατον. קְמוֹתָה טֵחָה מוֹתָה mors, occasio. מְמוֹתִים mortes.

discindet non sua vestimenta Sacerdos Et

Lev. 21.10. וְהַבִּין • בְּנֵי לֹא יִפְרְשִׁוּ :

כָּנָר prævaricatus est. Hinc Peccatum, prævaricatio, vestis indicina peccati simul & monitoria apostasiaz Dei. בְּנֵתָה prævaricatrix.

בְּרִם scidit. Invenitur ter, & accipitur de ruptura vestium quæ fit cum fremitu & indignatione. Hinc θρίμοs fremo. Sunt etiam hīc literæ, ex quibus potest fieri Rumpo.

Lev. 21.18. aut ,cecus vir ; est accessurns non macula est quo In

אֲשֶׁר כֹּו מָמָס לֹא יִקְרַב אִישׁ עֹזֶר אֶל

prælongus aut ,curtus aut ,claudus

בְּפִתְמָה אוֹ חָרָם אוֹ שְׁרָעִי :

בְּזִים macula. Hinc μῶμοs, dedecus, probrum, infamia.

infamia. Item Deus quondam fictitius reliquorum irrigator. *μαρδονας* *vitupero*. Hinc litera *Mem*, scil. *macula*, qualem vola manus impressæ, figuram refert.

בְּעָרָה excacavit. Mutato ^{בְּ} in ^{עָ} fit *excaco*. בְּעָרָה cacus. בְּעָרָה caca. בְּעָרָה cecitas.

כְּחַפְּצָה transiuit, de latere in latus saltavit, claudicavit. חַפְּצָה transitus. חַפְּצָה claudus. Hinc *Pascha*, quæ vox Syris voce similis soni est, פָּאַשָּׁה à פָּאַשָּׁה hilariter egit. Plerique autem veteres vocem hanc *Pascha* pro Græca habuerunt, & serio ἡμέραν πάσχει deduxerunt.

כְּחַרְמָה est *resimus*, qui sursum versus depresso habet nares: non extat amplius. Aliis *curtus membris*. Si radicem spectemus, notat *excisum*.

כְּשַׁלְעָה extendit, superfuit. Extat ter.

aut ἄσφορα aut ,suo oculo vitiatus aut ,gibbosus Aut
אוֹ נְבָנָה אֲוֹ כְּחַבְּלָל כְּבָעִינָה אֲוֹ פְּגָרָב אֲוֹ

Lev. 20. 20.

testa contritus aut scabies
כְּיַלְפָת אֲוֹ כְּמַרְחָה אֲוֹ אַשְׁדָּה :

נְבָנִים gibbosus. Hinc Lat. *gibbus*. tumores terra, montes gibbosí.

כְּבָלָל misquit, confudit. Interposito ^{בְּ} fit *Babel*, pro בָּלָבֵל Fit hinc Lat. *Balbus*, qui inarticulatè loquitur, & verba confundit. בָּלָבֵל pabulum,

pabulum, ex diversis mistum. Hinc Lat. *Palea*. פְּכָלָן *confusio*, scelus nefandum. חַבְלָל *albugo*, quod sit mistum cum nigro pupillæ. Hinc etiam *Bel* nomen Idoli Babyloniani.

Jes.46.1.

1.Sam.18.9

^c יְלָעָן oculo observavit odii causâ. Reperitur semel. Et Saul erat יְלָעָן observans Davidem. Hinc fiunt *nuo*, *niveo*, *conniveo*. עַזְעַז ^d יְלָעָן oculus. Item *fons*, ex quo velut oculo aqua fluit. Item *Color*. עַזְעַת ^e יְלָעָן fontes. יְלָעָן *scaturigo*.

^d נְבָב *psora*, scabies sicca. Per inversionem fit *prurigo*: legitur ter.

^e יְלָעָת *scabies* *Egyptiaca*, durans & adhærens usque ad mortem. Legitur bis. Hinc ἀλφος *impetigo*.

^f מְרֹם *contrivit*, contudit. מְרֹם *attritus*, qui Junio *Tlibias* dicitur, נְמַתְּרֵל *alicer* ab atterendo.

^g אַשְׁדָּך *testiculus*. convenit cum חַשְׁדָּך *nebra*; nam ea pars corporis tegitur. Hinc οὐδαίω, *tego*.

parabis munus voluntariū contractam aut enormem pecudē Et
Lev.22.23. ^a וְשָׂרֵה *שְׂרִיעַ* ט *וְקָלִוַּת* ^b וְנָרְבָּה *תְּפִשְׂרָה*

accepta erit non voto pro at *seam*
אָוֹתָן ^c וְלִנְגָּר *לִא* ^d יְרָאָה :

^a שְׂנִיר *parva pecus*, tam ovium quam caprarum. *agnellus* vel *hedulus*. בְּשָׂבָב verò est *agnus* vel *ovis* unius anni.

קְלַט

קָלַט contraxit, conclusit. Hinc κλείω clando. κλείς clavis, claustrum. Et Lat. Calathus corbis in quo aliquid concluditur. מִקְלָט contraction, sive locus refugii: quod ibi fugitiivi se se contrahebant. Fuerant autem urbes refugii sex, quas ut involuntarii Homicidæ improviso casu consternati facilis reperirent, in omni bivio statuas Mercuriales exerant prisci, cum exerta manu, & inscriptione מִקְלָט.

Urbes re-fugii.

גָּבָר sponte aliquid clargiri. per metathes. fit συναντώ in summo. συνάντη sumptus. גָּבָר munificus, liberalis. Epitheton magistratus: hos enim decet munificentia; qui enim potestatem habent, vocantur munifici. גָּבָר munificentia, liberalitas, in plium usum nullâ legis obligatione aut votio. Hinc Aminadab, quasi populus meus Exod. 6. 23: spontaneus.

גָּבָר vovit donum. Per aphæresin συ-ρρουαι dono. σερ vovit donum. גָּבָר & גָּבָר donum, votum.

גָּאֵה voluit, complacuit, gratum habuit. Consonat ἀρέσω placebo. ἀρέσω placitum. רָצָן acceptatio, beneplacitum.

¶ sanctificavit, preparavit: qui enim sunt alieni à sanctimonia sunt imparati. Invenitur hoc verbum in laudem & virtutum, inquit R. D. proinde notat etiam *immundus, profanus fuit*, perinde ut apud Græcos. * קָדוֹשׁ sanctus. קָדָשׁ sanctitas; unde κύρος, gloria: est enim vera gloria quæ ex sanctitate nascitur. קָדְשָׁן sacrarium, palatium regium, eò quòd sit ut sanctuarium in quod non ingreditur nisi notus. קָדָס, cynædus, impurus. קָדָשָׁה meretrix. quam vocem L X X. retinuerunt, δικον τῶν γενετῶν, domos meritoriorum. Symb. Kadeph, Num. 20. 13.

Pentateuch.
appellant
המשה
חומרה
תורה
3d est, τάδε
το παντε-
δεις νόμοι.

ב שְׁפָתָה quintavit. Rabbinis armavit, thorace accinxit pertingenti ad quintam costam. שְׁמָהּ הַנְּשָׁמָה quinta pars. Item quinta illa costa quæ sedes est fellis & jecoris. שְׁמָהּ quinque. שְׁמָהּ הַנְּשָׁמָה quintus. שְׁמָהּ שְׁמָהּ quini, vel expediti, five accincti.

¶ vocavit, invocavit. Hinc antiquè Ceras, id est, sanctus; unde Ceremonia. Item Audiendum aliquid proposuit, unde ἀκρόασαι audio, pareo. Item clamavit, proclamarvit, cum clamore alicui occurrit: Hinc χρήσω, clamo. χρήσω CORNICOR. χηρύσω UOCO. ¶ inctus,

ius, celebris, cuius nomen latè patet: Unde **υκένθια** vocatio, lectio, predicatio. Unde **υκένθια** prædico. Sadducæ dicuntur **קְרָא'** Legistæ, quod neglectis traditionibus, tantum legem scriptam amplectebantur. **קְרָא** perdist, vel nycticorax: unde **υρεχ** corvus. **קְרָא** Convocatio, concio. Item lectio. Quadrat huc Carolus, quasi **אֶלְקָנָה** invocavit Deum. Item Alcoran, quod à Mahumetanis legi debebat.

• **דָּרוֹר** libertas, omnis rei. Item hirundo, avis quæ liberè nidificat in ædibus hominum. Hinc **σεπτίω** liberè vivo. **σεπτό** libertas.

• **יְבֵל** fluxit, manavit, cum gaudio & latitia aliquid adduxit. Per aphæresin, **βλύω** plan. Lat. fluo. **יְבֵל** & murato in **א** fit **אַיְבֵל** alveus, fluxus, fluvius. **יְבֵל** & per aphæresin, **בוֹל** proventus fructuum. **יְבֵל** bullæ fluens, sive papilla, producens fluxum. **יְבֵל** aries. Item annus **פָּבִילָאָן**, quo anno hæreditates avitæ in suos quasi alveos, ex quibus deerraverant, se recipiebant; ideoq; hoc anno lætabantur servi & debitores summa cum exultatione; ac proinde hinc ad nos manavit **פָּבִילו**, jubilum; & Angl. **Io-** viall.

Scriptura
S. vocatur
Mikra,
quod legi
debeat.

cajet. Jo-
bel idem
est, quod
annus ger-
minans
omne bo-
num à
נְבָל

germoni

Lev. 26. 30. subdiales excindam & vestra excelsa disperdam Et וְתַשְׁמַרְתִּי אֶת־בְּמִזְבֵּחַ יְמִינֵיכֶם וְתַהֲבִרְתִּי אֶת־

vestras statuas וְתַמְנִינֵיכֶם :

שְׁמַר apud Hebr. perdidit, disperdidit. Apud Chaldaeos, apostata factus est. Hinc Judæi Apostatam, qui ab ipsorum religione defecit, vocant מְשֻׁוּפָד.

בְּמִזְבֵּחַ excelsum, facellum, altare. sive ara idolorum, quia in sublimiori loco erigitur. Affine est βωμός ara, templum. βηνα tribunal.

Strabo.

כְּרִת vide suprà pag. 14. Hinc dicta est insula Creta. Hanc olim inhabitabant populi Curetes, sic dicti, quod omnes pilos verticis solebant abscindere, quæ vox postea contracta est in Cretes. Unde Creta, Cretenses.

חַפְּנִים ⁴ solaria, sive simulacra solis ligneæ, quæ cultores solis, in tecto domus soli exposita, colebant. Sol enim est חַפְּנָה ab ardore, quod à חַפְּמָה incaluit. Unde Punicum Hammon, & Jupiter Hammonius, cui in Africa templum fuit celebre, solis simulacro nobile. Et hinc etiam Ammoniacum gummi, quod in arenosa Lybia, ad templum Jovis Hammonis, inveniatur. Huc faciunt iuris celebro Deum, propriè Hammonem. hymenæus. Item hymnus, &c.

Jupiter
Hammon-
nus.
Macrobi. l. 1.
Satyr. c. 21.

Ex

Ex Numeris.

tegumento ea tegenti σ , ministerii instrumenta accipient ϵ & τ Num. 4.12.
 וְלִקְחֻוּ בְּלִי בְּשָׁרֶת יְכֹסְוּ אֹתֶם בְּמַקְסָה

palangam super imponent σ , melium pellium
 עֹר תְּחַשׁ וְנִתְנַפֵּעַ עַל־ הַמּוֹת :

כָּלָה : consummavit, perfecit. $\kappa\lambda\iota$ instrumentum omnis rei: & saepe tribuitur instrumentis musicis & securibus. Huc pos- sunt trahi $\chi\acute{e}l\upsilon\varsigma$ testudo, *Chelonium*, testudinis tegumentum. $\kappa\lambda\acute{e}\iota\varsigma$, securis. $\kappa\lambda\iota\alpha$ instrumentum ad fodiendum terram. & Lat. *Cola*, fustis.

שְׁרָת τ Pih. ministeravit in Ecclesiastico negotio, & notat conditionem honestam. Ex his literis fit $\sigma\pi\tau\omega\omega$, *milito*. $\sigma\pi\omega\tau\mu\varsigma$, *miles*. שְׁרָת τ ministerium. Et si à sinistra ver- sus dextram legas, fit $\sigma\pi\pi\omega\tau\iota\alpha$, *cultus Dei*, re- ligio.

טְחַשׁ $\tau\alpha\chi\upsilon\varsigma$. animal asperum & mor- dax, magnitudine vulpis, mellis avidissi- mum ob eamque rem Græc. dicitur $\mu\acute{e}\iota\iota\varsigma$.

מָוֶת $\tau\acute{e}\iota\iota\varsigma$ inclinare, *labi*, nutare. vi quadam de loco moveri. Hinc $\mu\acute{e}\iota\iota\varsigma$, *motus*, tu- multus. מָוֶת $\tau\acute{e}\iota\iota\varsigma$ *motio*, *vacillatio*. & ter sumi- tur pro *vecte*, qui hinc inde movetur. מָוֶת $\tau\acute{e}\iota\iota\varsigma$ *lorum jugi*, *jugum*, *temo*, motionis instru- mentum. Convenit cum טְבַשׁ $\tau\acute{e}\iota\iota\varsigma$ quod in Niph. facit טְבַשׁ $\tau\acute{e}\iota\iota\varsigma$, *dimovere*, *dilabi*.

^a, vite ex fit quod omni ex suis Naziræatus diebus Omnibus

^b Num. 6.4. נָזִיר נָזִיר מִכֶּל אֲשֶׁר יַעֲשֵׂה מִנְקָרָן

^c comedet non cutem ad usque acinis ab
: מְחִרְצָנִים וְעַרְבָּה זֶה לֹא יַאכְלָה

^d יּוֹם dies. dicitur ab amœnitate, nihil enim amœnius luce. Hinc ^e ieuu cupio. ^f ieuu desiderium. ^g ieuas & ^h ieuap & ⁱ ieuipa dies. Lat. etiam hinc mutuati sunt Fam. ^j יּוֹמָם dies continuus. tertia radicalis geminata duplicate significationem, ideoque potest reddi singulis diebus. vel adverbialiter Interdiu.

^b נָזִיר deseruit. Item seperatus est ab aliis religione & voto singulari. נָזִיר Naziræus. נָזִיר & נָזִיר corona, serium. Item Naziræatus. Naziræi enim serta capillorum nutriebant, & abstinebant à vino & pollutione mortuorum. Estque Naziræatus, vel seculi, illorum qui abstinebant per totam vitam: ut Sampsonis, Joan. Bapt. Pauli. vel diei, qui continuabat per 30 dies; idque colligunt ex eo, Domino sanctus יה'ה erit, quæ vox יה'ה in numeris valet 30.

^c בְּנֵי vitis domestica & sylvestris.

^d סְרִצָּן acinus. granum uvæ interius.

^e גְּלִילָן folliculus. Cortex exterior uvarum. Ista duo alibi in S. Scriptura non extant.

Duplex
Naziræa-
tus.

Num. 6.5.

Et

auribus in malum murmurantes sicut populus fuit. Et

נִיחָ' אֶתְעָם קָמְתָאָגְנִים רַע קָאָגְנִי

Num. 11. 1.

.Domini

יְהֹהָ:

^a עַמְּךָ vide suprà pag. 15. Apud Arabes est generale vel *commune* facere. Et hinc Kirstenius deducit Emmanuel. ex עַמְּךָ ^{P. Kirsten.} & וְלִי potentia, facultas: quasi dicas, *robur* ^{in notis} Arab. in generale sive *commune*, *populi* potentia, vel ^{Evang.} Multitudinis facultas. Nam Christus est ^{Matt.} *robur* *ęyastę* *populi* *sui*.

^b יְנַחַת vel יְנַחַת doluit, planxit, *præ dolore* murmuravit. Hinc ὀρόω, *lamentor*. ἀντίω, *doleo*. Nota, quòd prius ² est híc inversum, ut esset signum perpetuum perversitatis populi, inter *τατ* illustria signa liberationis erga Deum quiritantium, & se ab eo avertentium. יְנַחַת & יְנַחַת dolor animi, iniquitas, ^{Benoni fl-} afferens dolorem, vanitas. יְנַחַת verò relatum ad corpus notat *vires*, quæ nimiùm intensæ dolorem membrorum important. Unde *ἰνέω* *vires* *intendo*. *τὰς* *nervi*. Ponitur etiam pro יְנַחַת *divitiae*, quæ cum molestia acquiruntur. יְנַחַת dolores. Judæi ^{Judei blas-} blasphemii Evangelium vocant *Even gillationem* quasi יְנַחַת ^{יְנַחַת} iniquitatis vel vanitatis volumen.

כְּעַד malum esse, vel videri. רַע & עַמְּךָ malus, malum. רַע malitia. מְכֻעָד malignus, maleficus. Venit hinc nomen Regis Sodom

כְּכֻעָד Berang.

Berang. quasi dicas, in malo. Prolato γ per γ fiet Græcor. ἀρπά, malus. & Engl. a Rogue.

Num. 11. 2. Moses supplicavit & , Mosen ad populus clamavit Et וַיַּעֲשֵׂה הָעָם אֶל מֹשֶׁה וַיַּעֲשֵׂל מֹשֶׁה

ignis compressus est & , Dominum ad אל יְהֹהָה וַיַּחֲשַׁב עַל הַאָשָׁה :

Nota Lector. Versu hoc Judæi ad superstitionem abutuntur: namque literas hujus versus in circulum, tali vel simili modo quem expressimus, collocant;

Ludovicus
Carret, è
Judeo
Christianus,
in lib. de
visionibus
Dei, in bac
voce Agla
Trinitatem
inquisivit
hoc modo:
א & ר
constituant
י א Deus,
י tria,
י unum,
quasi dicas
Deus est
trinus &
unus.

cui duplex triangulum inserunt, inscribentes medio nomen Dei Agla, quod est contractum ex initialibus literis hujus sententiae. אלה נבָרֵךְ לְעוֹלָם אָרְצֵנו Tu es fortis in aeternum, Domine. & angulis, Jehovah, vel Jah. Hunc circulum Clypeum Davidis appellant, estque eis singulare praesidium

dium contra omnia pericula, præsertim verò contra ignes valere credunt, si panis massæ includatur, vel saltem crustæ insculpatur, tandem ter circumferatur, & in flamas conjiciatur. Et hujus circuli mentionem toties fieri aiunt, quoties vox נִמְלָא in Psalmis occurrit. Sed nos ad nostra pergimus.

^a נִמְלָא clamavit, inclamavit. נִמְלָא clarmor, vociferatio.

^b פָּלָל supplex apud judicem per advocatum oravit: hinc notat judicavit, supplicavit. Quadrat huc πλινθεν rempublicam gubernare, quod fit ferendis sententiis, & exercendis judiciis. פָּלִילִי' judex, judicialis. פָּלִילָה judicium. פָּלִילִיָּה judicatio. חֲפָלָה oratio, supplicatio. Chaldaeis & Syris est phylacterium, sive membrana illa, quam Judæi oraturi fronti & brachio sinistro applicant, quasi oratorium dixeris. Iстis autem Thebillin sive Phylacteriis inscribunt sententias quasdam Biblicas, præsertim Deut. 6. 8. &c.

^c יְמִלָּשׁ submergi, in profundum deprimi. Igni attributum, extingui, reprimi. יְמִשְׁקָה profunditas. Hinc Et profunditatem aquarum bibetis. id est, aquas puras & limpidas, quò enim aquæ sunt profundiores, eò sunt puriores, quoniam crassa & terrea materia in profundum depressa est. שְׁקָרָוֹת profunditas fæde, & nigræ fossula, ex plaga leprosa

De Phylacteriis,
vide Matt.
23.

Ezech. 34.
10.
Profundi-
tatem a-
quarum bi-
bere, quid.
Lev. 14.37.

Lev. 14. 37.

prosa salivantes. quasi שְׁקָעַר & שְׁקָעַר nigrum.
Vel שְׁקָעַר & salivavit.

Num. 11. 5.   וְכִרְנֵי אֶחָד אֶת־הַכְּנֵה אֶת־הַקְשָׁאִים וְאֶת־
 cucumberum , piscium Recordamur
 cęparum , pororum & , peponum
 הַאֲכְתָּחִים וְאֶת־הַחַצִּיר וְאֶת־הַבָּצִילִים
 & alliorum
 וְאֶת־הַשְׁוּמִים :

1. Sam. 5. 2.   בְּנֵה : instar piscium multiplicari, in propagatione liberorum fœcundum esse. רְגֵג piscari. Indè συγάπη filia, οὐκινον rete: Unde Diana quasi Dictyana dicta. בְּנֵג piscis. בְּנֵג & piscator. רְגֵג piscatio. Indè τίγη humecto. & Tagus fluvius Lusitaniae à piscium copia. Item Dagon, cuius simulacrum infernè in piscem desinebat.

בְּקַשְׁאִים cucumberes. Inversis literis potest fieri σινης cucumis. Convenit cum קַשְׁה difficile esse: aiunt enim Medici quod sint difficiles concoctu. מקשה cucumberarium.

כְּפָזָנִים אֲכְתָּחִים & pepones. Hinc Basecha apud Avicennam, melo.

חַצִּיר atrium. Item gramen crassius, crescens in locis incultis, ut atriis, &c. Cum בְּ emphatico notat Porrum. מַגְּרָא atrium, sub aio. Item villa absque muro.

כֵּעַבְדָּל cępa. Hinc psyllium.

שְׁוּם allium. Hæc vocabula alibi non extant in Scripturis.

Et

sicut ejus oculus & erat coriandri semen sicut Manna Et

וְהַפְּנִים בְּנֹכְעַנָּה גַּר הַוָּא וְנַעֲנָן בְּקַעַז

bdellii oculus

Num. 11. 7.

בְּהַבְּרִילָח :

^a יְמִין oculus, fons; metonymicè color: quia est objectum oculi. Hinc locus in quo baptizabat Johannes dictus est Aenon, à Joh. 3. 23. multitudine fontium, vel aquarum.

בְּבָרְלָח Plerique vicinitate soni ducti exponunt *Bdellium*. Kimchi explicat per *margaritam*, sive *lapillum album* & *globosum*, quem perforant ut componant indè *corollam*, aut faciant ex iis torquem collarem. LXX vertunt per *crystallum*.

aut molis molebant & colliebant & populus Itabant
פְּשַׁטוּ הַעַם וְלִקְטַּחֲוּ וְיַטְחַנְּוּ כְּבָרְחִים אָוֹן

Num. 11. 8.

eo ex faciebant & cacabo in coquebant & tuditulâ tudebant
רְכֵב בְּמַרְזָבָה וְוְבָשְׁלָוּ בְּפְרָרוֹד יַעֲשֵׂו אָוֹתָוּ

olei humoris sapor sicut ejus sapor erat & placentas
וְעַנוּת וְהַיָּה טַעַם כְּטַעַם לְשֵׁד הַשְּׁמִין :

שׁוֹט itare, circumire, christare. שׁוֹט &
שׁוֹט flagellum, scutica, à circumagendo.
מְשׁוֹט remex, qui remos agit. שִׁיט remus, quo navis circumagit. בְּשִׁיט' remi.

טַפְּחָן moluit, commoluit, in pistrina attenuavit: nam ante inventum molarum usum, frumentum

mentum in pistrina per servos attenuabatur. Per syncopen fit שְׁבָרָה, שְׁבָרָה *contundo*. שְׁחָנָה molitio. שְׁחָנָה molitrices, sive dentes molares.

לְמִלְחָה vide suprà pag. 90. מִלְחָה mola constans duobus lapidibus molentibus, quorum superior dicitur *Catillus*, inferior, *Meta*; eámque ob causam est Duale. à singulare לְמִלְחָה quod olim fuisse in usu constat ex proverbio; nam si quispiam alteri captivitatem aut miseriam imprecari voluisset, dicebat לְמִלְחָה *ad molam*, *ad molam*. Erant enim in carceribus molæ, quas captivi circumagere cogebantur, nè panem gratis absumerent.

מְדוֹרָכָה tutudit. מְדוֹרָכָה *tudicula, mortarium*. Affinia sunt בְּכָה & בְּכָה attrivit, contrivit. בְּכָה contritus, בְּכָה attritus, (est unum ex 10 nominibus pauperis *) בְּכָה contritio. Item fluctus maris & fluminum, qui se invicem conterunt. Veniunt hic נִשְׁׁוֹן, נִשְׁׁוֹן, dentibus contundo, mordeo.

כְּשַׁל maturuit, coxit. dicitur de fructibus & cibis, qui ad maturitatem cocti sunt. Per metathesin fit בְּלָשָׁן, *germen, propago*. בְּלָשָׁן, *germino, produco*. כְּשַׁל coctile.

פְּאַרְוָר cacabus, & cum Epenthesi nigror ollaris, pallor livens. Græcis etiam color quidam medius inter cinereum & rufum dicitur μαρώς aut μαρώσ.

שְׁלֵג placetas coxit vel paravis.

Proverbi-
um Ad mo-
lam.

* vide pag.
108.

& **עַדְתָּה** *placenta* carbonibus tosta. **כְּעָגֵג** *placenta* carbonibus tosta. Idem. vel *cibus*. Hinc **לְעָגֵג** *placenta* *sanniones* *Psal. 35.16.* *placenta* vel *cibi*, id est, parasiți, qui gulae causâ aliis adulantur. Mos enim erat in conviviis antiquorum *placentas mellitas adulatoribus projicere*, quas illi comedarent. Et hinc nata est phrasis, *Comedere accusationes*, id est, famam lacerare, calumniari: qui enim clam aliquem calumniatur, perinde se habet, ac si ejus carnem comedenter.

לְשָׁרֶךְ *latex*, omnis humor, qui intra aliiquid continetur. Item *humor calidus & radicalis*, per quem homo vivit.

Dan. 4.8.
Paxim in
N. T. Syro,
diabolus
comedens
accusatio-
nes, appell-
latur.

Mosche coram populum Caleb compescuit Et
וַיָּהֵי בְּלֵב אֶת-הָעָם אֶל- **מִשְׁחָה** :

Num. 13.31

מִשְׁחָה *filuit, compescuit*. Legitur tantum in Pihel & Hiph. Hinc apud Anglos nota silentii *his*. Est autem hic in textu majuscum Samech, ad indicandam difficultatem compescendi populum. Poterit & hoc notare, quod *Verba Activa* saepe tantum conatum denotant. ut hoc loco, *compescuit*, id est, *compescere* voluit.

Samech
majuscum.

כָּלֵב non à **כָּלֵב** *canis*, est nomen contumeliosum, & laudi hujus eximii viri impar; sed à **כָּלִוֶּב** *canistrum* in quo asservantur aestivi fructus. *Fosua* enim & *Caleb* duo bajuli

S. Ambros.] serm. 7.2.
* 1. Sam.
25. 3.

bajuli botri fuerunt. * Hinc fit patronymicum גָּלְבִּי Calebita, id est, de familia Caleb. *

offerete placentam vestrarum massarum Principium
רָאשֵׁית : עֲרִיסָתֵיכֶם וְחֶלֶת : טְרִימָה 20 Num. 15. 20

area oblationem sicut
בְּתִרְוָמָה וְגַן :

ער' farina mixta cum aqua, vulgo Massa, proculdubio oryza, ex qua fit pulmentum.

חֶלֶת placenta, tortella intrinsecus cava, à quod inter alia est perforare.

רָום altum, elatum esse, extolli, elevare. de sacris usurpatum offerre. בְּם altus. רָמָה elatio, altitudo. suggestum. רָמָה & רָמָת exaltatio. מָרָם excelsum.

Therumah, quid.

oblatio, quæ tollitur & sponte offeratur Deo, cui in lege nec mensura nec aestimatio. Communiter putant duo de centum, quasi קְמָמָה sit קְרִיָּה Hier. semper separationem vertit, quod scil. Therumah à profanis usibus separetur, & Deo offeratur. & LXX. ἀφαιρέμα. Itidem & Chaldaeus אֲפְרִישׁוֹתָא separatum à פְּרָשׁ separavit.

Veniunt hinc Ramah, & Roma: * Urbs potens, urbs a domina, urbs Apostoli voce laudata, interpretare vocabulum tuum Roma! aut fortitudinis nomen est apud Gracos, (anno

* Hieron.
lib. 2. ad-
vers. Iov.

775

πόλις Παιμόν, quod civitas sit robore potens.

גְּאַרְאָה Area, Primitivum est, ut placet non nullis. Alii tamen reducunt ad την habitare, congregare: unde קָנִינָה horrem, quia in utroque congregantur fruges, quod optimè consonat cum Græco ἀλως ἀλων & ἀλωνία, quæ Eustath. παρὰ τοῦ τοῦ ἀσταχίου συνάντησιν, propter multitudinem spicarum in eo congregatarum; & Latinum Area, quamvis Varro ab arendo dici putat, quod ibi frumenta secata teruntur, & arescunt: sunt tamen qui potius à Græco ἀλως area derivari volunt, & mutato in ε, ut ē contrā, à λινον lilium.

serpentes populum in Ieboea igitur Misra
וַיִּשְׁלַח יְהוָה בְּגָם אֶת הַנְּחִשִּׁים
תְּשִׁרְפִּים.

Num. 21.
6.

ignitos.

נְחִשִּׁים Presler, serpens ignitus, & summè venenatus, à verbo נְחִשָּׁה usit, combustis. In plurali numero שְׁרָפִים pressteres: etiam & Seraphim significat, nomen enim tam summo & optimo ordini angelorum, nempe Seraphim, quam tetrorimo & pessimo serpentium accommodatur: Angeli sic dicti à claritate & splendore, quia flammantes & ignei: Serpentes sic dicti, quia igneo eorum mortu inextinctæ sitis ardorem infundunt.

K

runt. *Ægyptii* hujuscce vocabuli utrumque sensum uoi rei accommodârunt; *Serapis* enim Deus erat *Ægyptiorum* formâ serpentis (ut nonnullis placet) cultus, quamquam magis iis assentio qui *Serapida*, *Apida*, *Isida*, *Osirida*, etiam & *Adonida*, unum & eundem esse Deum contendunt. Ut cunque certissimum est *Ægyptios* & *Phœnices* majorem, quam quod angelis debetur, nemp̄ divinum cultum serpentibus exhibuisse, quod affirmat Eusebius, 1º de *Præparat.* Evangelii. Φοίνικες γένιον ἀγαδόν διάμορφα τελέσ (additque γένιον Ἀργυρίων) iisque vota & preces persolvisse affirmat idem Eusebius; unde est forsan, quod Hebræi, quiccum *Ægyptiis* habitabant, *Phœnicésq;* vicinos habuerunt, sive ad deridendam eorum Idololatriam, sive (quod alii constanter asserunt) quia auguria & divinationes ex serpentibus instituebant, Σέρπει serpens, à Σέρπι anguratus est, deducunt. Ut vice versa, Gentiles suum Pythona ab Hebræo ἄσπις aspis, mutuâsse credamus. Ad verbum Σέρπη alludit Anglicum nostrum *Serpent.*

Ex

Ex Deuteronomio.

obtu-sponte & sui prælii instrumenta quilibet accinxerunt Et

וְפָנָבָרוּ אִישׁ אֶת־כָּלִ מִלְחָמָתָו • וְנִתְהַנֵּן Deut. 1. 41.

montem ascendere se lerunt
לְעַלּוּתָה נִתְהַנֵּן:

הַנִּין vel in Hiph. ^{הַנִּין} *uliro* &
promptè volvit, omnibus viribus conatus
est. Legitur hoc loco tantum. Et habet
affinitatem cum הַנִּין Ecce. Qui enim se
promptum & paratum offert, dicit ^{הַנִּין} Ecce me, ^{הַנִּין} Ecce nos. Et huc potest
referri ^{הַנִּין} *facultas, substantia, opulencia,*
quæ conatu & dolore paratur. Cui af-
finc est omni juro, profum, utilitatem af-
fero.

הַר & הַר בְּנֵר mons. Convenit
cum *gravida*, cuius uterus intumescit
instar montis parvi. Hinc ^omons. ^omonte
montanus. & iuvare festum agere. Nam ab
omni ævo in montibus sacrorum exercitiæ
maxime prævaluerunt. Hinc etiam Her-
odes quasi mons magnificæ. ^{הַר} & ^{הַר} gloria.

frontalia in cruce $\leftrightarrow$ scena manus super signum in ea ligabis Et
Deut. 6. 8. וְקַשְׁרָהּ מִזְרָחֶת עַל־יְדֵךְ וְצִדְקָה $\leftrightarrow$ לְטַפְתָּה

suos oculos inter
בֵּין עֵינֵיךְ :

• קַשְׁר ligavit, conjuravit, conspiravit, devinxit. קְנַדְתָּה conjuratio. קַשְׁרִים redimicula, ornamenta colli, quasi alligamenta dicas. Alludit huc Κασσάρ, Casar. quod est nomen victoriosum, qui scil. alios ligat & sibi subjicit. Unde à Persis dicitur Cosroes. Hebreis etiam קַשְׁר est rectum esse, tales enim eos esse decet. Syris קְלַבְתָּה est clypeus, sunt enim scuta terrae. Latinis dicti sunt à cædendo, Primus enim Rex Romanorum, (inquit Elias) fuit filius cæsa, hoc est, mortua fuit mater ejus, cum pareret eum, cuius uterum sciderunt, & exemerunt infante vivum, à quo eventu appellatus fuit Casar.

• סְמִינָה signum, tamen nudum, quam prodigiosum. Convenit cum סְמִינָה venit; quoniam aliquid in mentem venire facit.

• טַפְתָּה frontalia, schedæ memoriales fuerunt. Unde Monumentum scilicet custodiendæ legis vocantur, & in N. T. Phylacteria appellantur. Convenit cum טַפְתָּה more puerorum accedere: Peleusiotæ antiquissimus scriptor dixit esse θυσία μωρό.

Deo Iesu Pascha Pas

לִתְהַרְתָּ אֶלְעָמָן פֶּסְחָה

Ex. 16.6.

פסח Transitus, sive Pascha: Malè Tole-
tus Chaldaicam esse asseruit, cùm Hebra-
ica sit; sed Philonis autoritate nitebatur,
qui libro tertio de vita Mosis, pag. 466.
Ἄγετο τὸν οὐρανὸν οὐρανὸν, ἵρπα τὸν χαλδαῖον αὐτό-
μονον Πάσχα. Sed si parum cautior fuisset Tole-
tus, nunquam hinc collegisset Chaldaicum
fuisse nomen: Philonis enim scriptis sa-
pissimè lingua Chaldaica & Hebræa eadem
est, ut in libro 3º, χαλδαῖος πνεῦσθαι, οὐνός
ναῦσιν. Chaldaei hominem ΕΝΟΣ vocant: ita
etiam & Hebræi; & alibi dicit Philo pag.
448. Biblia versa esse à Septuaginta senio-
ribus è Chaldaica lingua in Græcam. Vox
igitur Hebræa est à nomine Πάσχα, unde An-
glicum nostrum To pass. Etiam & Græcum
πάσχα & πάσχει hinc proveniunt, per quorum
alterum, scil. πάσχα, Græca Veteris Testa-
menti versio Πάσχα semper exprimit, librum,
quod mirum est, unicum excipimus, nempe
Paralipomenon, ubi ea vox decies septies
occurrit, ut observat Causabonus, & nun-
quam per πάσχει, sed semper per πάσχα expri-
mitur, unde, inquit Causabonus, jure su-
spicetur ejus libri versionem diversi au-
thoris esse.

Josue

Deut. 34, 1. *sepientia spiritu est repletus & un filius verò Iosue יְהוָשָׁע בֶּן-נֵן מִלְאָה רַחֲם חֲקָרָה.*

יְהוָשָׁע. Iehoschua Septuaginta interpretes
Iudei semper vertunt, etiam & Apostoli
semper retinent in Novo Testamento, Act.
7. 45. Heb. 4.7. reverè enim Typus erat
Christi Iosue, temporealem ille, Jesus au-
tem æternam salutem populo attulit: à
verbo יְשַׁׁעַת in Hiphil יְשַׁׁעַת salvavit, sic
pleriq;. Andreas tamen Osiander, ut Chri-
stus soboles erat Dei Patris, ità nomen hoc
יְשַׁׁעַת vult esse sobolem quandam, si ità lo-
qui liceat, nominis tetragrammati יְהוָה, literâ ו interpositâ: Sed quid in causa
quod ו interponeretur, cum litera servilis
non sit, plane Osiandrū latet; quod Castel-
lio comperisse sentit, & ingeniosè admo-
dum: quemadmodum enim Jesus & Deus
& Homo est, ità nomen ejus ex Dei & Ho-
minis nomine conflari videatur, Iesu enim
nomen compositum ex יְהוָה & וְאֵת, & אֵת,
quippe quod serviles sunt, in nomine וְאֵת
rejectis; ut intelligamus Iesum non esse Jeho-
yam, sed Jehovam corporatum, proindéq;
corporalem Jehovam. Tutius autem est hac
in causa optimi etymologi Sancti Matthæi
authoritate acquiescere, qui cap. I. v. 21.

καλέ-

χαλέσεις τὸ ὄνομα ἀυτῷ Ἰησοῦς αὐτὸς γέρμος
σύσση τὸν λαὸν ἀυτὸν ἐπὶ τῶν ἀμαρτιῶν ἀν-
ταῖ, *Vocabis nomen ejus Iesum, ipse enim*
salvum faciet populum à peccatis suis.

FINIS.

